Typológia melodických periód a blokov v 6. hlase

// Melodic periods and blocks in the 2nd plag. mode – typology

Perióda (súvetie) je melodický úsek, ktorý sa začína bezprostredne za koncom predošlej periódy alebo začiatkom piesne, a je ukončený silnou kadenciou s finálou E (obvykle formula E3). Perióda môže pozostávať z niekoľkých blokov.

Blok (veta) je melodický úsek, ktorý sa začína bezprostredne za koncom predošlého bloku (alebo začiatkom piesne) a je ukončený silnou kadenciou s koncovým tónom G (formula G3) alebo E (formula E3).

V závislosti od svojej dĺžky sa blok delí na niekoľko ***formúl*** (= úseky spievané na jeden dych, textové *kolon*). Kým posledná formula je ukončená riadnou kadenciou, konce stredových formúl môžu byť len prerušením toku melódie – *polokadenciou*. Toto prerušenie sa pri rovnakej melódii môže nachádzať na rozličných (avšak nie celkom náhodných) miestach, a to aj po párnej dobe, prípadne nemusí byť prítomné vôbec.

E-úvod (***initio***) je prvá (nepovinná) časť bloku. Ak má blok dve formuly, E-úvod predstavuje prvú časť bloku, ktorá môže a nemusí byť rytmickou či významovou paralelou k druhej časti.

Polblok je (najmä pri dlhších blokoch) prvá časť bloku, zakončená tónom D, ktorá je často rytmickou alebo významovou paralelou ku zvyšku bloku (konečný polblok). Pri dvojformulových blokoch zväčša nie je veľký rozdiel v tom, či prvú časť bloku tvorí E-úvod alebo polblok.

// ***Period*** is a melodic section beginning immediately at the end of the previous period or in the beginning of the chant. It is ended by a strong cadence with finalis E (prevalently the formula E3). A period may consist of several melodic blocks.

A block is a melodic section at the end of the previous block or in the beginning of the chant. It is ended by a strong formula with a closing tone *G* or *E*.

Depending on its length, a block may consist of several ***formulae*** (= portions sung in one breath, a *colon*). The last formula in the block is ended by a full cadence. Inner formulae may be ended by weak cadences or halfcadences (interrupting of the melodic flow). In the same melody (with different wording) a halfcadence can appear on different positions (but not arbitrary), even after an upbeat.

Initio is the first (optional) part of the block. If a block consists of 2 formulae, an initio may optionally be a parallel (melodic, sematic) to the second formula.

A halfblock is the first part of a block ended on the note *D*. It may be a parallel to the rest of the block. If a block consists of 2 formulae, there is no special difference if the first formula forms an initio or a halfblock.

Remark: The note marked by letter *b* (in English) equals to the note marked by *h* (in Slovak). In schemes and images it will not be translated. The same holds for „international words“ that in Slovak sound not very different from english (typ – type, kadencia – cadence, motív – motif, etc.)

Štruktúra stichír // *The structure of stikhera*

Stichira sa skladá z períód (aspoň jednej) // A stikheron consists of periods (min. 1)

Stichira // stikheron ||||||

Typológia formúl podľa koncového tónu
// Formulae according to their closing tone – typology

Koncový tón	Polokadencia Malá/stredná kadencia // Halfcadence Small/middle cadence	Plná kadencia // Full cadence
a	*Vnútorné kolon v (pol)bloku* *// Inner colon in a (half) block* ***a***	–
D	*Polblok // Halfblock* ***D***	–
G,h	*Vnútorné kolon v (pol)bloku* *// Inner colon in a (half) block* ***G h***	*Vnútorný blok v perióde* *// Inner block in a period* ***G, h,***
E	*E-úvod // Initio* ***E***	*Perióda // Period* ***E.***

Príklad funkcie rozličných formúl v štruktúre stichiry
// An example demonstrates the function of various formulae in the compositional structure of astikheron

Bodkou je ukončená perióda, čiarkou blok, * je predel na polbloky, znakom | je oddelený E-úvod.
// Period . Inner block , Inner halfblock * Initio |

Ιερεύς | εννομώτατος * μέχρι τέλους σου, εχρημάτισας μάκαρ Άνθιμε.	E D G , **E.**
ιερουργών γάρ τά θεία | καί άρρητα μυστήρια, τό αίμα εξέχεας υπέρ Χριστού τού Θεού.	E G , a **E.**
καί θύμα ευπρόσδεκτον * αυτώ προσήγαγες. //	D **E.**
διό παρρησίαν έχων πρός αυτόν, εκτενώς ικέτευε |	h G , E
υπέρ τών πίστει τελούντων τήν αεισέβαστον μνήμην, καί τών αυτήν γεραιρόντων | ρυσθήναι πειρασμών, καί παντοίων κινδύνων * καί περιστάσεων.	G G , E G , D **E.**

Kompozičné princípy // Compositional principles

Pri kompozícii nápevu stichír sa uplatňuje niekoľko princípov, ktoré musel hymnograf uviesť do súladu, a tie potom určujú výslednú melódiu.

// At composing a stikheron several principles were applied. A hymnographer had to respect them and this way the final melody was determined.

1. Myšlienková štruktúra stichiry generuje rozdelenie melódie na (vyššie spomenuté) menšie celky, pričom sa kladie dôraz aj na melodické vyjadenie paralelizmov a zdôraznenie kľúčových slov.

// The thought outline of a stikheron generates partitioning of the melody into smaller parts. Especially parallelisms and keywords are emphasised and displayed.

2. V závislosti od dĺžky periódy a charakteru textu je navrhnutý celkový melodický rámec periódy, teda (zjednodušene povedané) melodická cesta od tónu E nahor a potom späť k tónu E. Hymnograf spravidla využíva typické tvary blokov, avšak najmä pri slávnostnejších stichirách môže voliť aj iné kombinácie postupov, ktoré v typologickom prehľade blokov nebudú uvedené.

// Depending on the length of a period and character of the text the hymnographer proposes an outline of a period, i.e. a path from *E* upwards (in waves) and then back to the finalis *E*. Usually some typical types of blocks are applied, however, especially at festal compositions different compositional principles may occur.

3. Kapacita dychu je horným ohraničením dĺžky formuly. Dlhšie bloky a polbloky sa preto ďalej delia pomocou kadencií a polokadencií na formuly – elementárne dychové jednotky. Polokadencia je krátke prerušenie toku melódie akcentačným motívom (ten však môže stáť aj na miestach, kde melódia nie je prerušená).

// The capacity of one breath is the upper limit of a length of a formula. Blocks and halfblocks break up into such elementary breath units. The melody is partitioned by cadences and halfcadences. Halfcadence is a short accenting motif interrupting the flow of a melody (but it may by present also on positions where the melody is not interrupted)

4. Melódia formuly pozostáva z dvoch hlavných častí – prívodu a záverového invariantu.

Prívod v sebe zahŕňa napojenie na predošlú formulu motívom rozličnej zložitosti a vlastný postup, ktorý môže mať prechodový charakter (prechod medzi rôznymi tónmi) a je dĺžkou limitovaný, alebo má charakter deklamácie (postup na 1 tóne s akcentačnými vybočeniami v rozmedzí tercie nadol alebo nahor) a môže mať ľubovoľnú dĺžku (obmedzenú len pravidlom 3).

Záverový invariant je (z povrchného hľadiska) tvorený kadenciou/polokadenciou a pevným motívom, ktorý jej predchádza. Pojem kadencie je však v strednobyzantskom systéme problematický, keďže v mnohých prípadoch nie je možné konzistentným spôsobom určiť hranicu medzi predkadenčným motívom a vlastnou kadenciou.

// A formula consists of two parts – a *leading in* motif and a *closing (ending) invariant*.

Leading in consists of: attaching motif to the previous formula + melodic *proceeding*, which may be transitional (limited length) or a declamation (unlimited length).

The closing invariant consists (in a simplified view) of a cadence/halfcadence and a fixed forecadential motif. However, an exact boundary between the cadential and forecadential parts is not always obvious.

5. Nápev stichiry pomerne dôsledne rešpektuje slovné akcenty textu. Analýza nápevov ukazuje vysokú mieru zhody (čím starší rukopis, tým lepšie) medzi melodickými/rytmickými a slovnými prízvukmi. V osobitnom dokumente je uvedený rozpis základných možností rozloženia prízvukov a tomu zodpovedajúcich častí formúl, ktoré sú v danej situácii použité. Vo veľkej časti prípadov prízvuky a dĺžka kóla jednoznačne určujú melódiu (pri danej pozícii v melodickom rámci), len niekedy je na výber z dvoch, zriedkavo troch možností.

// The melody respects (i.e. at least it does not contradict) the word accents. There is a high concordance rate between the melodic and word accents. The number of syllables and the accent distribution strongly determine the melody, allowing to use only a limited sample of formulae.

Typy blokov // Typology of blocks

G-bloky // G-blocks

.

Typ EFG + G3

Nastupuje väčšinou po finále E predošlej periódy a väčšinou sa končí záverovým motívom G3/J.
// Attached mostly to the ending tone E of the previous period and it is mostly closed by G3/J.

E || E^ + E-G +
G~
G-a + a^
G-h + h^ +
G3/J

Typ FDG + G3

Vlastný blok nastupuje po finále E predošlej periódy, E-úvodu (initia) alebo vnútorného polbloku prechodom FDG. Deklamácia nad *a* môže byť prerušená polokadenciou, čo v schéme neuvádzame.
// The bare block is attched to the ending *E* (previous period, initio) through FDG transition. Halfcadential interruptions are not mentioned here.

E || –
Initio +
FDG +
G^
G-a
G/h -a +
a^ + **G3**

E || –
Initio +
FDG + G^ + G-h +
h^
h/h -a
h~ +
G3

E || E^
GaDE + E^ +
.D|| + FDG +
G^
G^ + G-h +
h^ +
G3

Typ priamy // Direct

Blok nastupuje po akejkoľvek finále skokom na deklamáciu nad *G* alebo *h*.
// The block starts through a leap directly to a declamation on *G* or *b*.

E,G,h || G^ + G-h + h^ + **G3**
h^ + **G3**

Typ opakovaný // Repeated

Opakovaný blok nadväzuje na koncový tón *G* alebo *h* predošlého bloku.
// A repeated block follows the ending tone *G*, *b* of the previous block.

G,h || G/h-a +
G/h-a
aDG + G^
.G| + h^ +
G3

G,h || G-a
G/h-a +
aG.E + D|| + E-a + G/h-a +
G3

Typ „zdola“ // From the bottom up

Kratšie bloky ukončené prevažne záverečným motívom G3/0 (U) majú pomerne jednoduchú štruktúru so žiadnymi alebo len krátkymi deklamáciami. Dlhšie varianty sú delené na polbloky (D||)
// Short blocks ended mostly by G3/0,U with only short (or no) declamations. Longer variants are divided into halfblocks.

E || –
Initio +
E^ +
E-a
FDE-a +
.a|
.G| +
G/h-a + **G3**

E || E^
GaDE + E^ +
.D|| +
D-a
E-a
FDE-a +
G/h-a + **G3**

h-bloky // b-blocks

V 2. pl. hlase sú h-bloky zriedkavé, predstavujú odklon k autentickému 2. hlasu. Svojou stavbou sa podobajú blokom G3 s priamym a FDG prívodom.

// In the 2nd plag. mode the b-blocks are rare, being rather an declination to the 2nd authentic mode. They are close to G3-blocks, direct and with an FDG transition.

Typ priamy // Direct

Blok nastupuje po akejkoľvek finále skokom na deklamáciu nad *G* alebo *h*. Pred záverovou časťou je možné jednoduché polokadenčné prerušenie na *a*. Delenie na polbloky nie je doložené.

// Starting with a leap to the declamation tone *G, b*. Halfblocks are not documented..

E,G,h || –
G-h + G^ +
h^ +
h~ +
–
.a| +
h3

Typ FDG

E || –
Initio +
FDG + h^ + **h3**

Typ y

E || –
Initio +
FDG + G^ + y**h3**

E,G,h || Thema +
G^
h~ +
y**h3**

yE-bloky // yE blocks

Typ nízky // Low

E || –
Initio +
E^
E~
C^
C/E-D +
y**E3**

Typ stredný // Middle

E || –
Initio +
Ea.G
FDG +
G~ + y**E3**

Typ „po G-bloku“ // After a G-block

G || G/h-a
G^
h^ +
.a| +
–
Ea.G +
y**E3**

E-bloky nižšie // Lower E-blocks

Typ nízky // Low

Nízky E-blok je typický melódiou, ktorá nevystupuje nad tón G alebo nad akcentačné tóny v deklamácii nad G. Z modálneho hľadiska je blízky stredným yE-blokom.

// The melody does not ascend higher than to *G* or to accent tones in the G-declamation. It is close to the middle yE-blocks.

E || –
Initio +
E^
E~ +
FDG
CG +
G~ + **E3**

E || –
Initio +
G~ + **E3**

Typ CD

Prostý // Simple

E || –
Initio +
CD +
–
G~
a^
a^ + G~
D^ +Da.G +
E3

Delený // Divided

E || –
Initio +
G/h-a
G/h-a +
aG.E + E^ +
D|| + CD +
–
.a|
G~ +
E3

E || –
E^ + D|| + CD +
.a| +
E3

E-bloky štandardné // Standard E-blocks

Štandardný typ formuly E3 je typický prívodom ústiacim do „kontaktného tónu“ *a*, za ktorým nasleduje niektorý z invariantných záverov E3. V závislosti od počtu slabík a distribúcie prízvukov sa pred vlastný kadenčný zostup často zaraďuje odbočenie nadol k tónu E alebo D. Na tomto mieste nepôjdeme do podrobností a celý záverový invariant od kontaktného tónu označíme a-E3.

// A standard formula E3 has a typical leading in motif flowing into a “contact tone” *a* followed by one of the invariant endings E3. It consists of a cadence and a forecadential motif descending to the note E or D. The whole invariant will be denoted by a-E3.

Typ „G/h-a”

Najpočetnejší typ E-bloku v prívode obsahuje postupy G-a alebo G/h-a (niekedy dvojmo, spojené prechodom cez kylismu), ktorým najčastejšie nadväzuje na predošlý G-blok.

G || G~ + G-a
G^
–
+
G/h-a +
.a| + a^
–
+
a-E3

Delenie typu G/h-a na polbloky sa realizuje odklonom od deklamácie nad *a* nadol, prerušením na tóne D a návratom späť ku tónu *a*.

G || G/h-a +
aG.E
a.GE +
.D|| +
E-a
D-a +
–
.a|
a^ + **a-E3**

Ak blok nadväzuje na finálu E (predošlej periódy alebo initia), po dosiahnutí tónu G môže nasledovať postup G/h-a, prípadne od tónu h postup h/h-a.

E || –
Initio +
FDG +
G~ + G-a + a^
G~ + G-a + G/h-a
G^ + G-h + h/h -a +
a-E3

E || –
Initio +
E^ + Da.G + G/h-a + **a-E3**

Typ pripojený // Attached

E-blok môže vzniknúť predĺžením G-bloku. Motív G3 sa zmodifikuje tak, aby sa končil tónom *a*, a ten sa stáva (po prípadnom rozvoji do krátkej *a*-deklamácie) zároveň kontaktným tónom pre a-E3.

// E-block may arise as an extension of a G-block through a modification of a cadence G3, making it end on *a* which becomes the contact tone (optionally after a short *a*-declamation) for a-E3.

Blok G3 -a + a^ + **a-E3**

Typ E-a

Relatívne krátky E-blok sa drží celý čas v Ea móde.

// A short E-block remaining all the time in the Ea-mode.

E || –
Initio +
E-a
E^ + D-a +
.a|
.G| +
a^ + **a-E3**

Delenie na polbloky sa uskutočňuje rozvinutím a rozdelením motívu E^ + D-a :

E || –
Initio +
E^ +
–
FaGE +E^ +
.D|| +
E-a
D-a +
.a|
.G| +
a^ + **a-E3**

Podrobný prehľad blokov *// A detailed survey of blocks*

Typológia blokov stručne zhrnutá v predošlej kapitole bude ďalej podrobnejšie ilustrovaná na konkrétnych príkladoch. Typológia je postavená na variantoch s vyššou frekvenciou výskytu, jednorazové prípady sa berú do úvahy len obmedzene. E-úvody sú uvedené samostatne, keďže sú melodicky nezávislé od vlastného bloku, ktorému predchádzajú. Podobne sú uvedené samostatne D-polbloky, keďže sú zväčša rovnaké bez ohľadu na to, či sú súčasťou G-bloku, E-bloku alebo D-úseku.

// The outline of the previous chapters is now to be illustrated on particular examples. The survey is based on typical blocks with a higher frequency, hapax variants are considered only in a limited way. Initia and Inner halfblocks are treated separately, as far as their shaping is independent of the following bare block or halfblock.

E-úvod // Initio

E-úvod pozostáva spravidla z 1-2 formúl a je ukončený kadenciou typu E2 alebo E3. Svojím ladením a melodikou jednoduchším spôsobom odráža záver predchádzajúcej periódy a posúva nástup vlastného bloku (väčšinou v inom submóde) o 1-2 kóla ďalej. Ak úvod nasleduje po G-bloku, zmenou ladenia evokuje opakovaný začiatok.

// Initio consists prevalently of 1-2 formulae and it ends with E2 or E3. In a simple way it echoes the last E-block of the previous period and shifts the main bare block one or two cola later. An initio following a G-block (rare) evokes a repeated beginning.

Z kompozičného hľadiska má E-úvod viacero možných funkcií:

// Compositional functions of an initio:

1a. Jednoduché „odlomenie“ prvej časti bloku. Najmä pri dlhších blokoch ide často o prvé kolon (kóla), ktoré nemá rytmický vzťah ku zvyšku bloku (tj. netvorí paralelizmus s ďalšími kólami).

// A simple separation of the first part of the block. At longer blocks these may be the first cola having no rhythmical relation to the bare block (no parallelism).

Αδαμάντινε τήν ψυχήν !	E3
πώς σε κατ' αξίαν επαινέσωμεν;	G/h-a:D2
τήν γάρ φύσιν υπερέβης,	Ea:G3/0

1b. Predsadenie voči bloku (uvedenie priamej reči, identifikácia aktéra alebo adresáta, apod.)

// Introducing the bare block (introducing a direct speech, naming the actor or addressee)

Ιερεύς | εννομώτατος μέχρι τέλους σου,	DE D2 G3/0
εχρημάτισας μάκαρ Άνθιμε.	G/h-a haG **E3**

2. Pri krátkych blokoch ide o prvú polovicu bloku bez prítomnosti alebo zvýrazňovania paralelizmu.

// At short blocks – the first part of a block (not necessarily forming a parallelism)

πάσι τοίς ανθρώποις, | σωτηρίαν απειργάσατο.	E2 CD:**E3**

3. Ak E-úvod pripadá na dve kóla, môže pokrývať prvú časť myšlienkového paralelizmu.

// Initio with two cola may cover a first part of a parallelism)

Βήματι	τυράννου παρεστηκώς |	D2 E2
καί αγωνιζόμενος	υπέρ τής ευσεβείας εκραύγαζες.	CE:D2 **E3/J**

Upozornenie. Prehľad E-úvodových formúl uvádzame s formálnou finálou E. Reálne sa však táto finála väčšinou modifikuje ako súčasť prechodového motívu.

Caution. In the following survey initia are listed with the ending tone E. In reality this tone is often modified by applying (mostly FDG) transition motives.

Prostý // Simple

Deklamácia na **a** **–** ***od*** **a** // Declamation on *a* starting on *a*

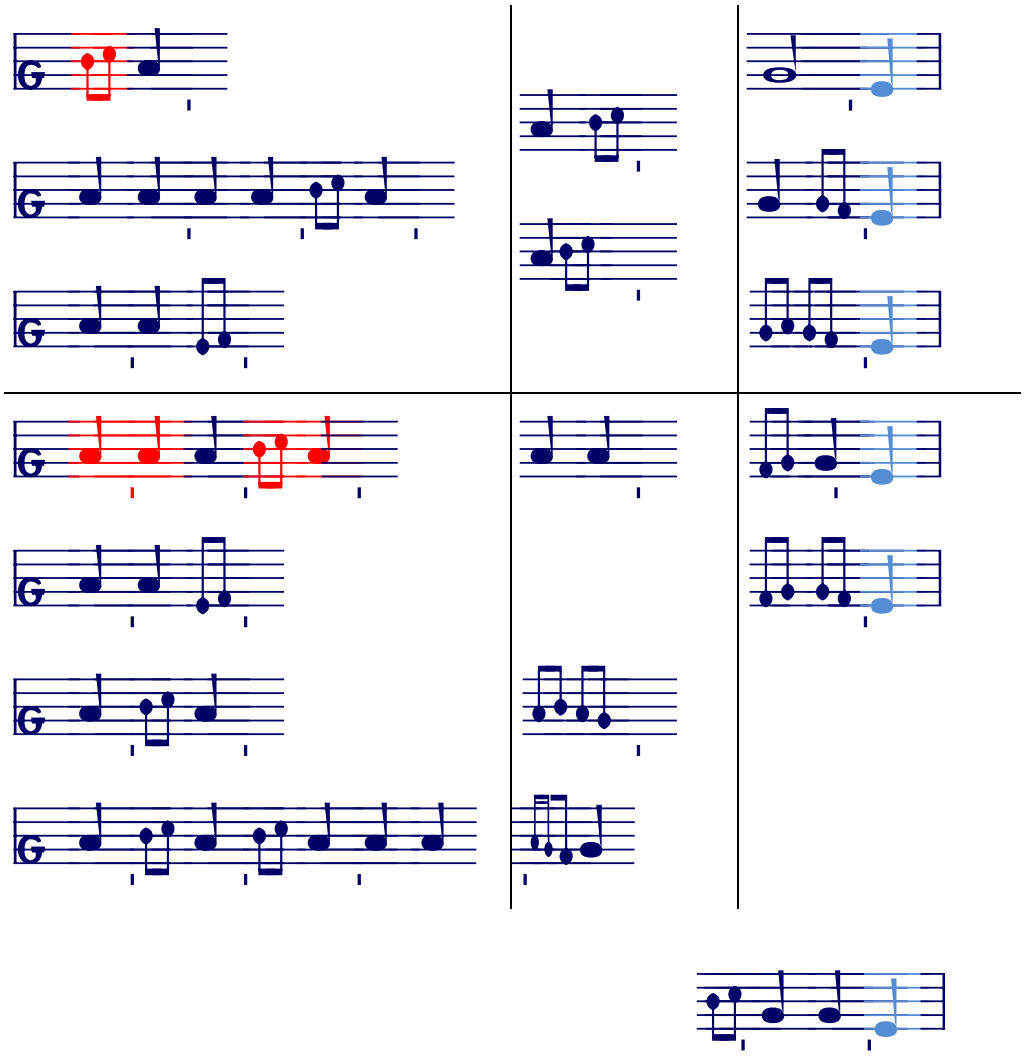

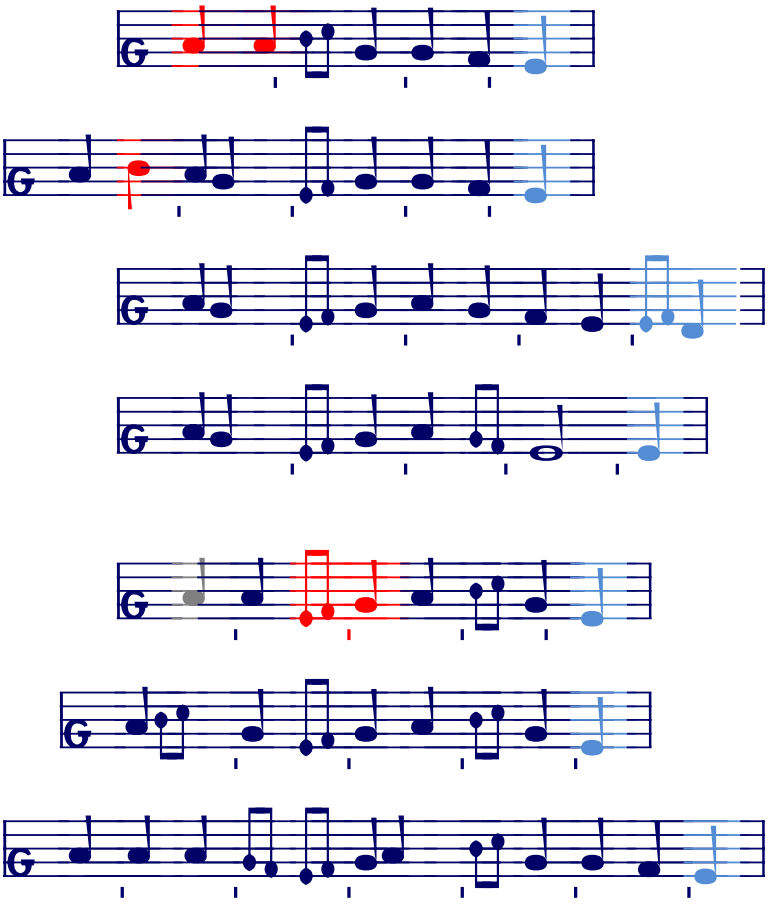

Thema

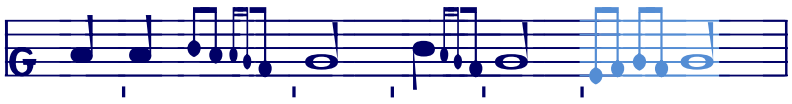

Σή- με- ρον γάρ,

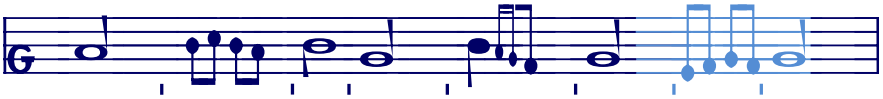

Παρ- θέ- νοι

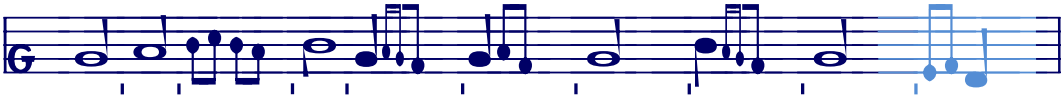

Deklamácia na* a – *od* D** **// Declamation on *a* starting on *D

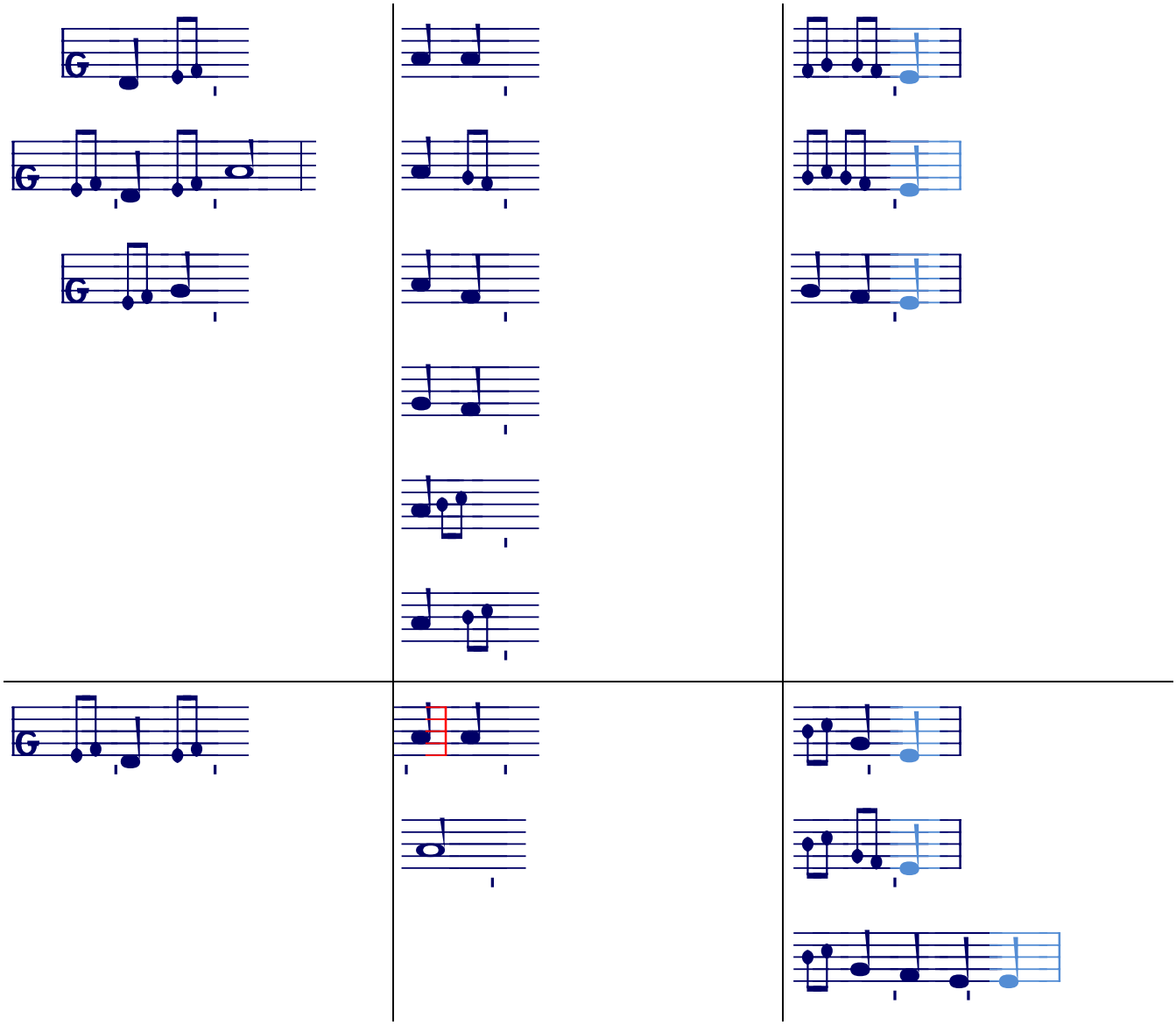

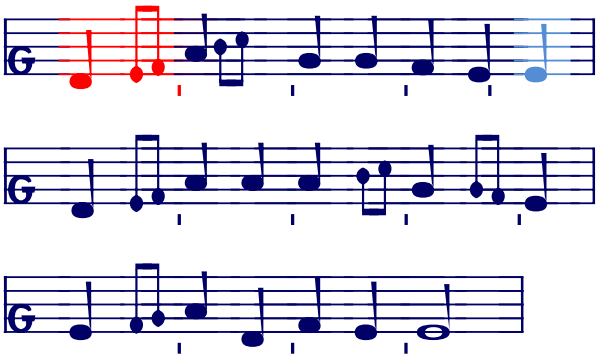

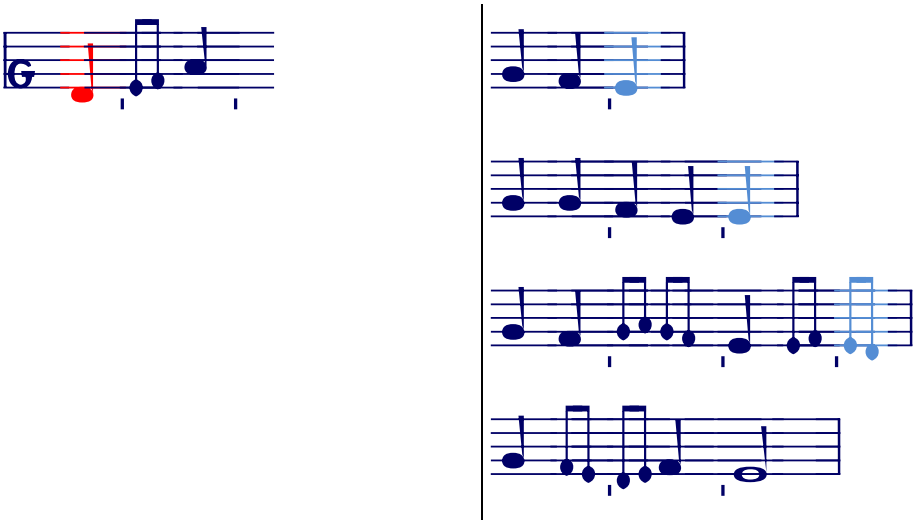

FDG-prechod + deklamácia na* a** **// FDG transition + declamation on *a

Deklamácia na tóne *a* je väčšinou krátka.

// The declamation on *a* is usually short.

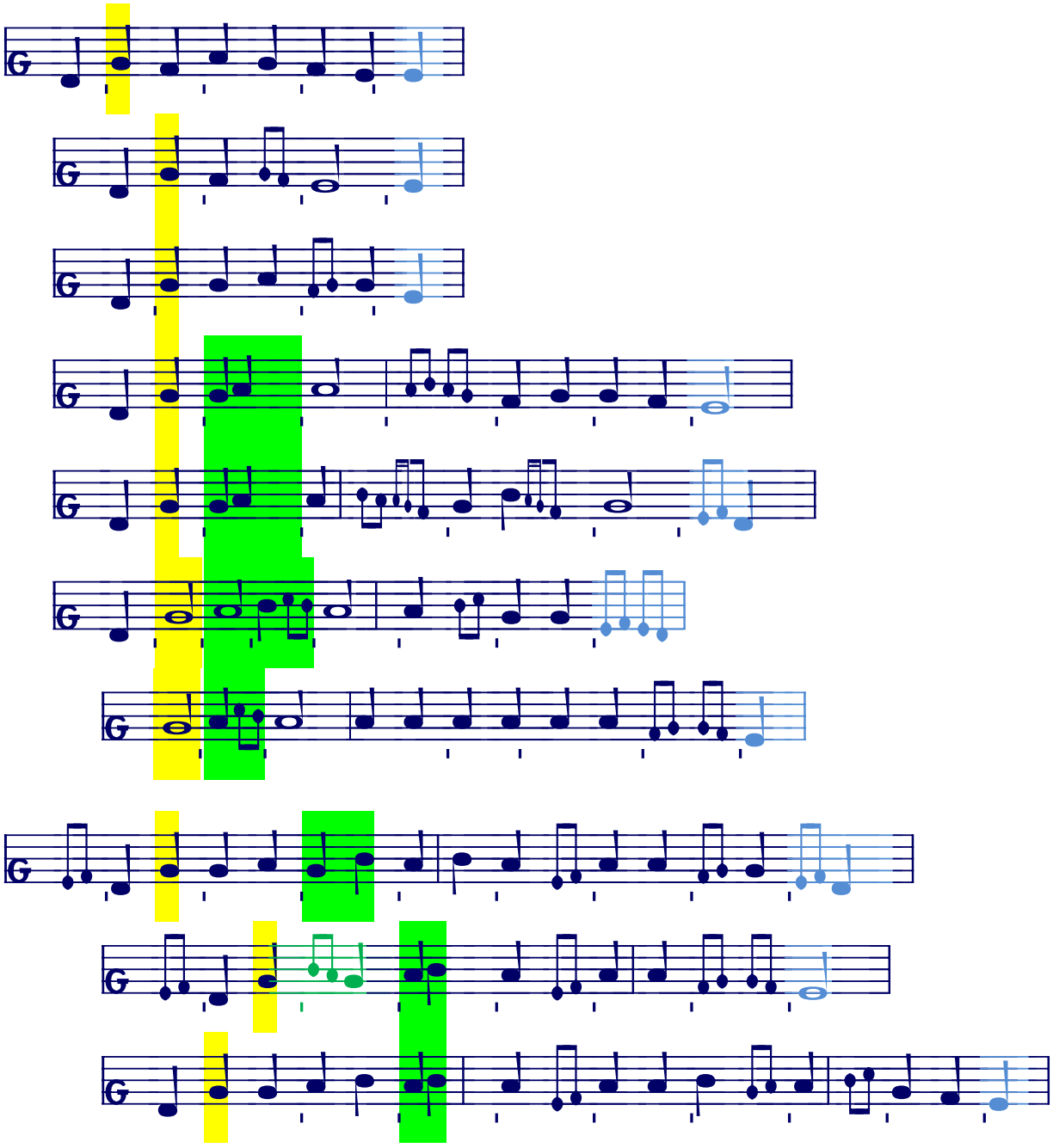

G/h-a postup ***//*** ***G/b-a proceeding***

Nadväzuje väčšinou na ukončený G-blok.

// Mostly following a G-block.

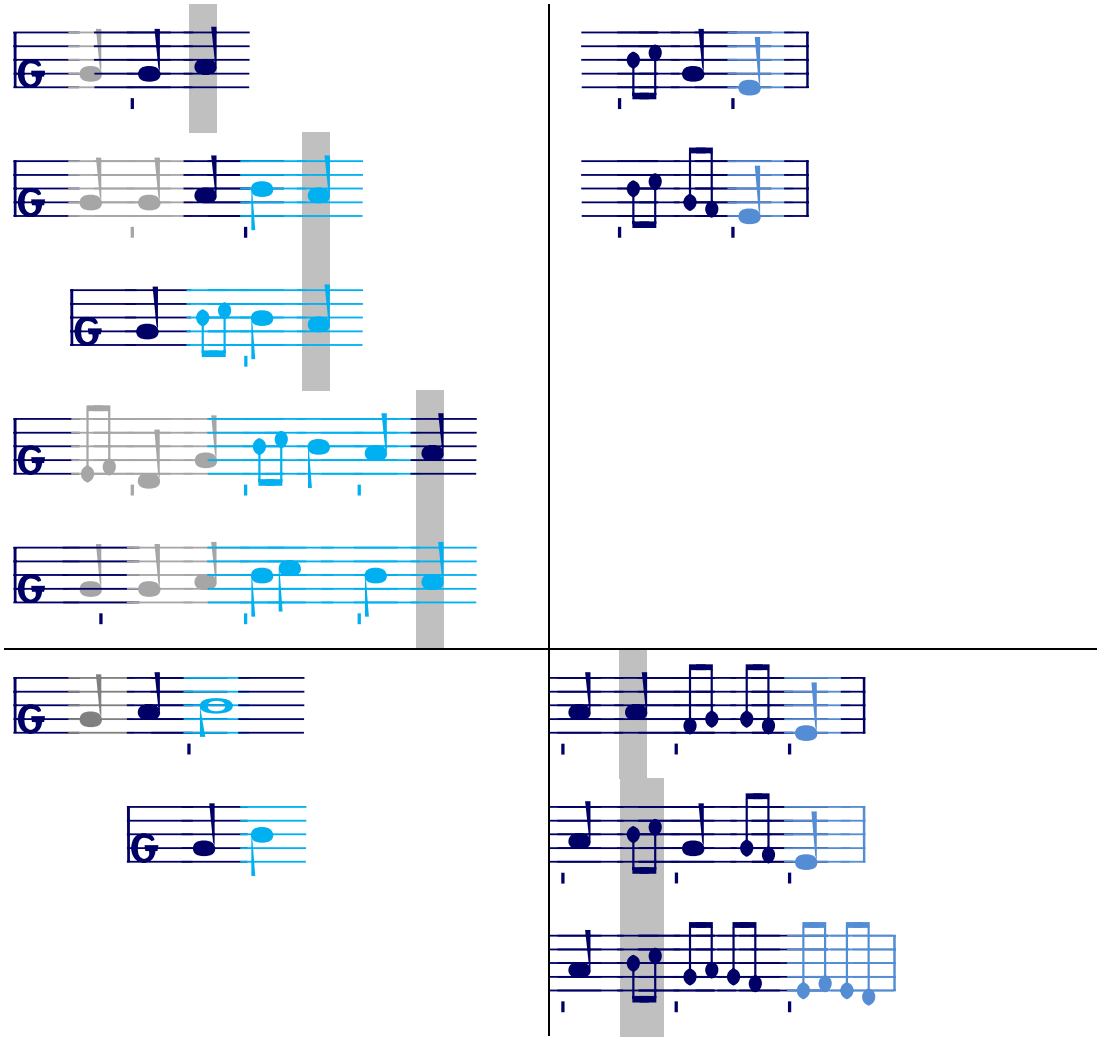

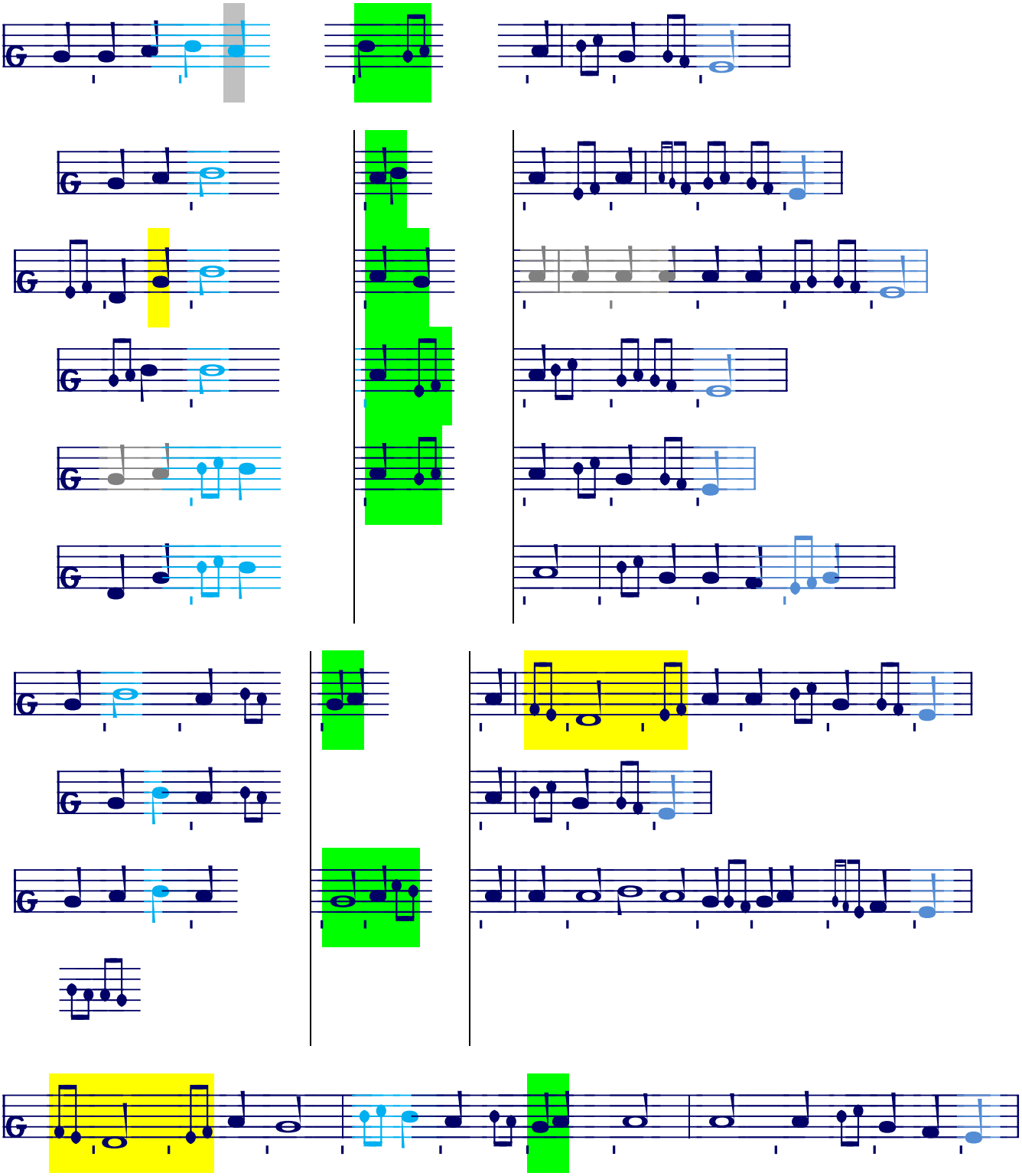

EG-nástup ***// EG-start***

Väčšinou kratšie E-úvody, ktoré pred kadenciou nevystúpia nad tón G.
// Short initia ascending not higher than to G before the cadence.

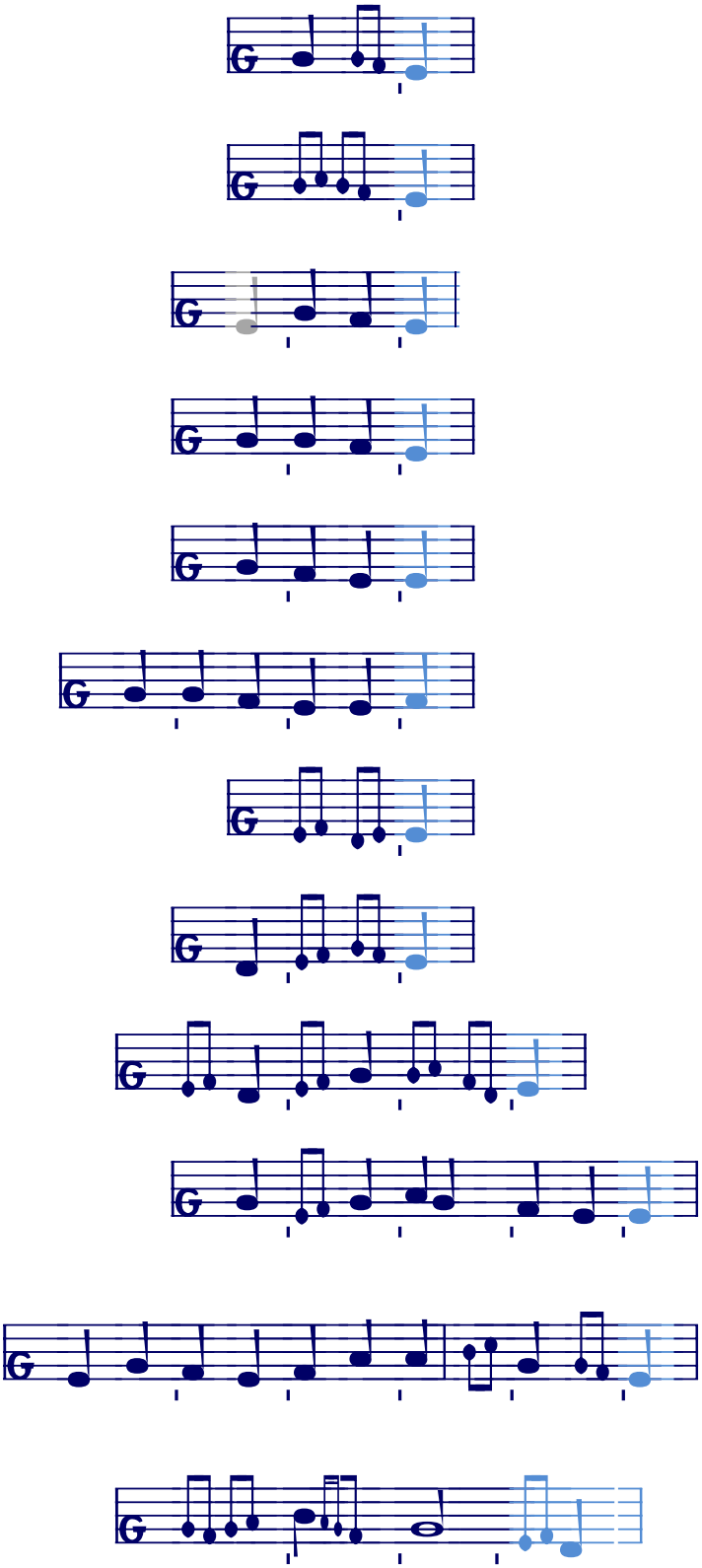

CE-nástup ***// CE-start***

Kratšie E-úvody, ktoré prechádzajú tónom C.
// Short initia via note C.

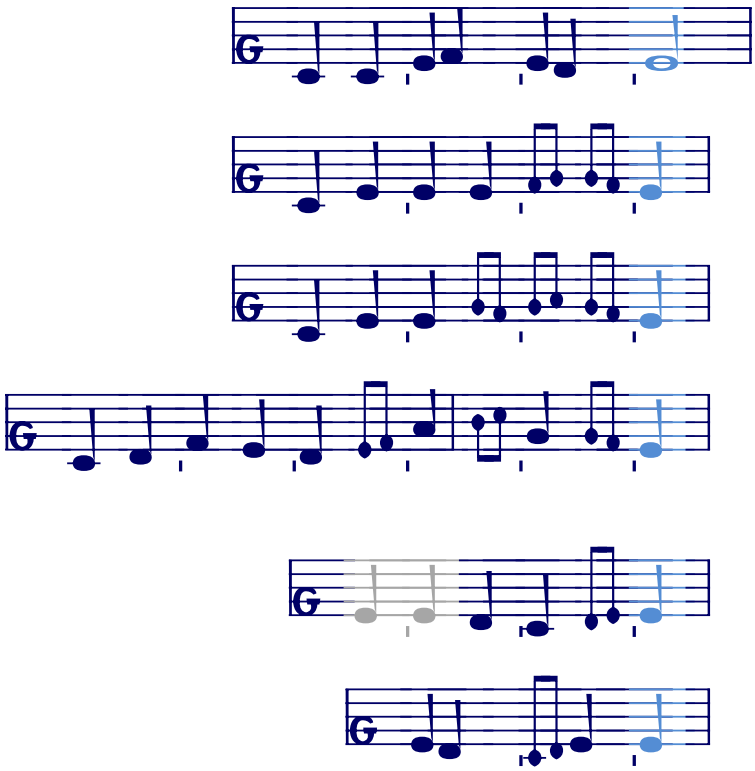

****DE***

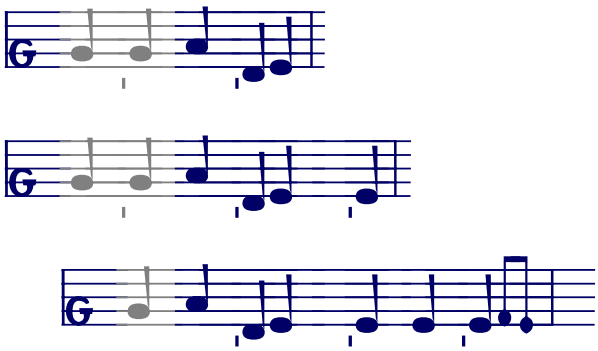

***D + *E**

Nástup po D-polbloku.

// Following a D-halfblock.

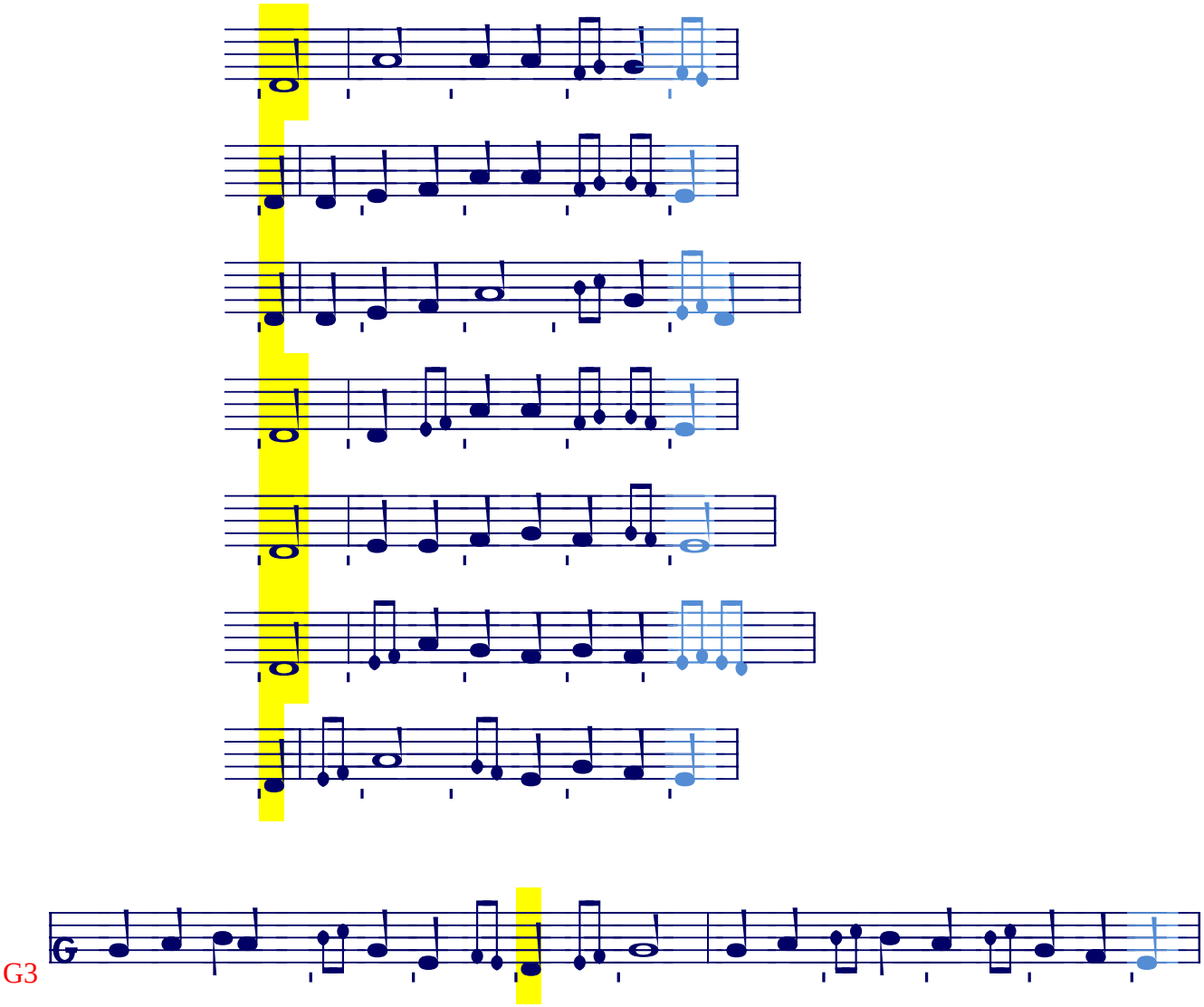

Dvojnásobný **// Twofold**

Dve zhodné formuly ***// Two equal formulae***

Dvojnásobný E-úvod môžu tvoriť dve zhodné alebo takmer zhodné formuly.

a-deklamácia od *a* // *a*-declamation starting on *a*

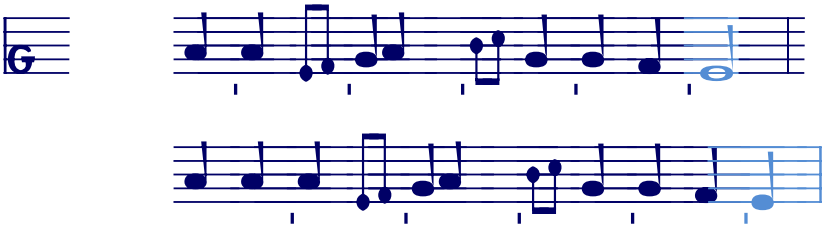

*

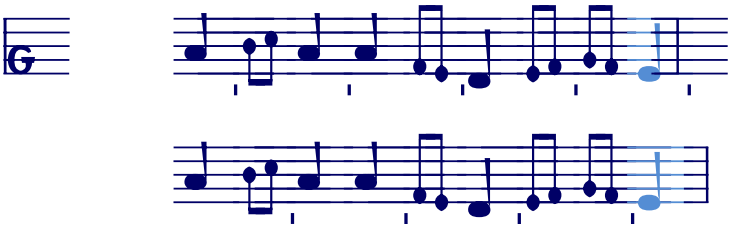

*

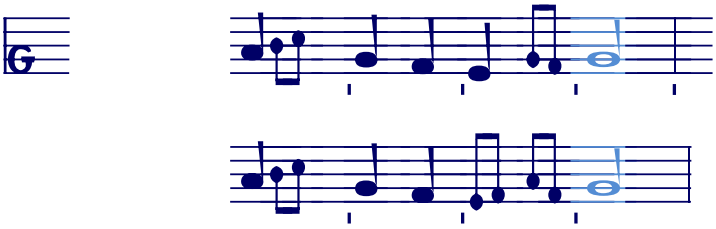

a-deklamácia od *D* // *a*-declamation starting on *D*

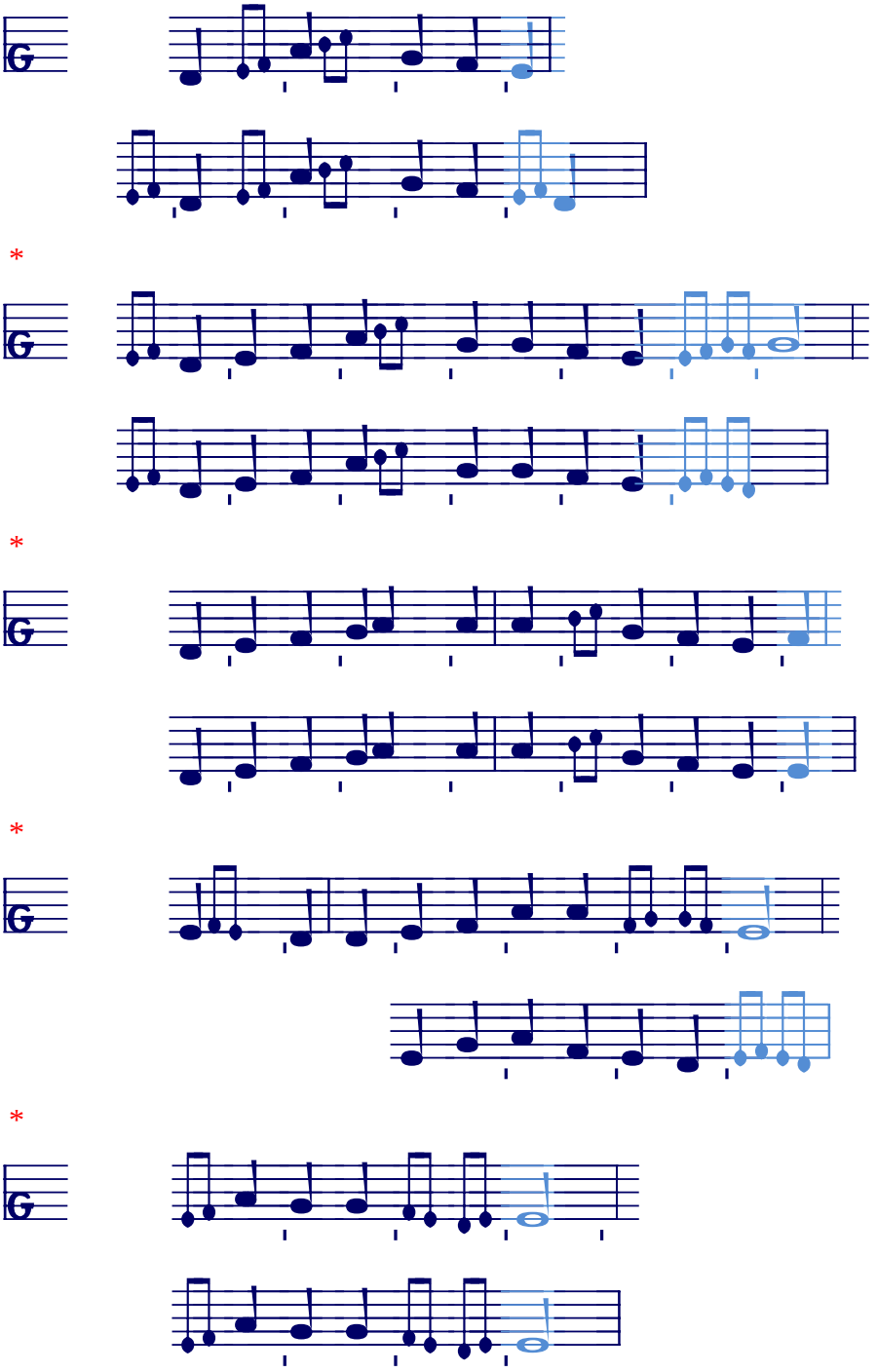

FDG-prechod *// FDG-transition*

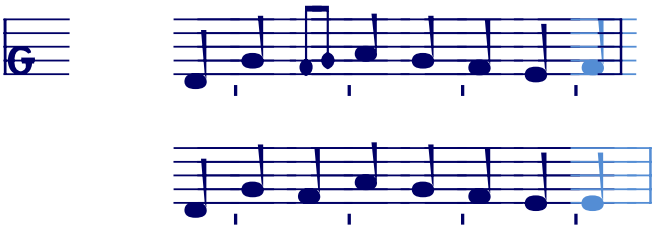

G/h -a + a-deklamácia // G/b-a + a-decl.

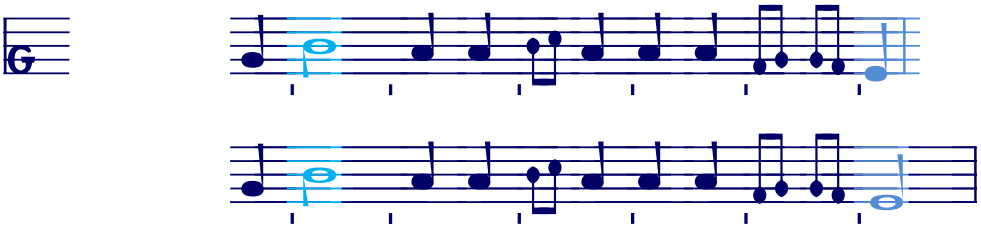

EG

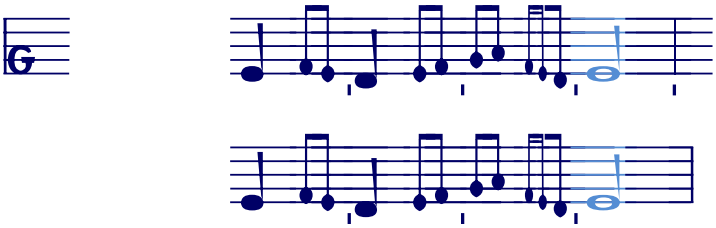

*

CE

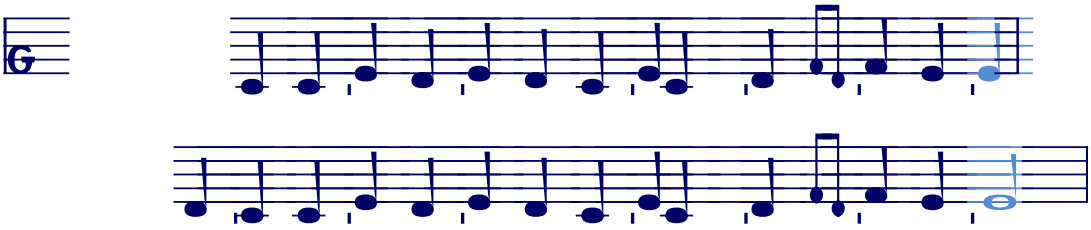

*

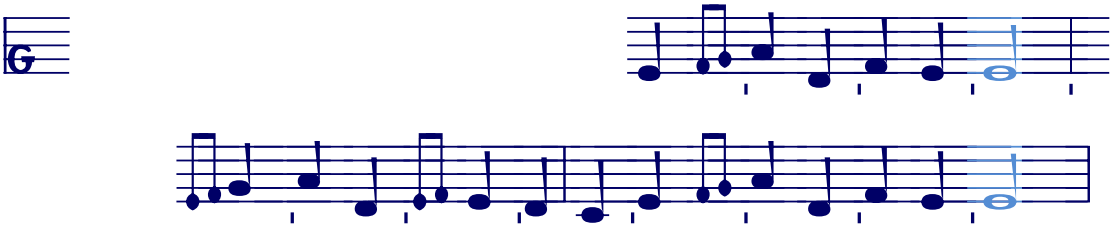

Dve formuly rovnakého modálneho typu ***// Two formulae of the some modal type***

2x deklamácia na *a* // 2x declamation on *a*

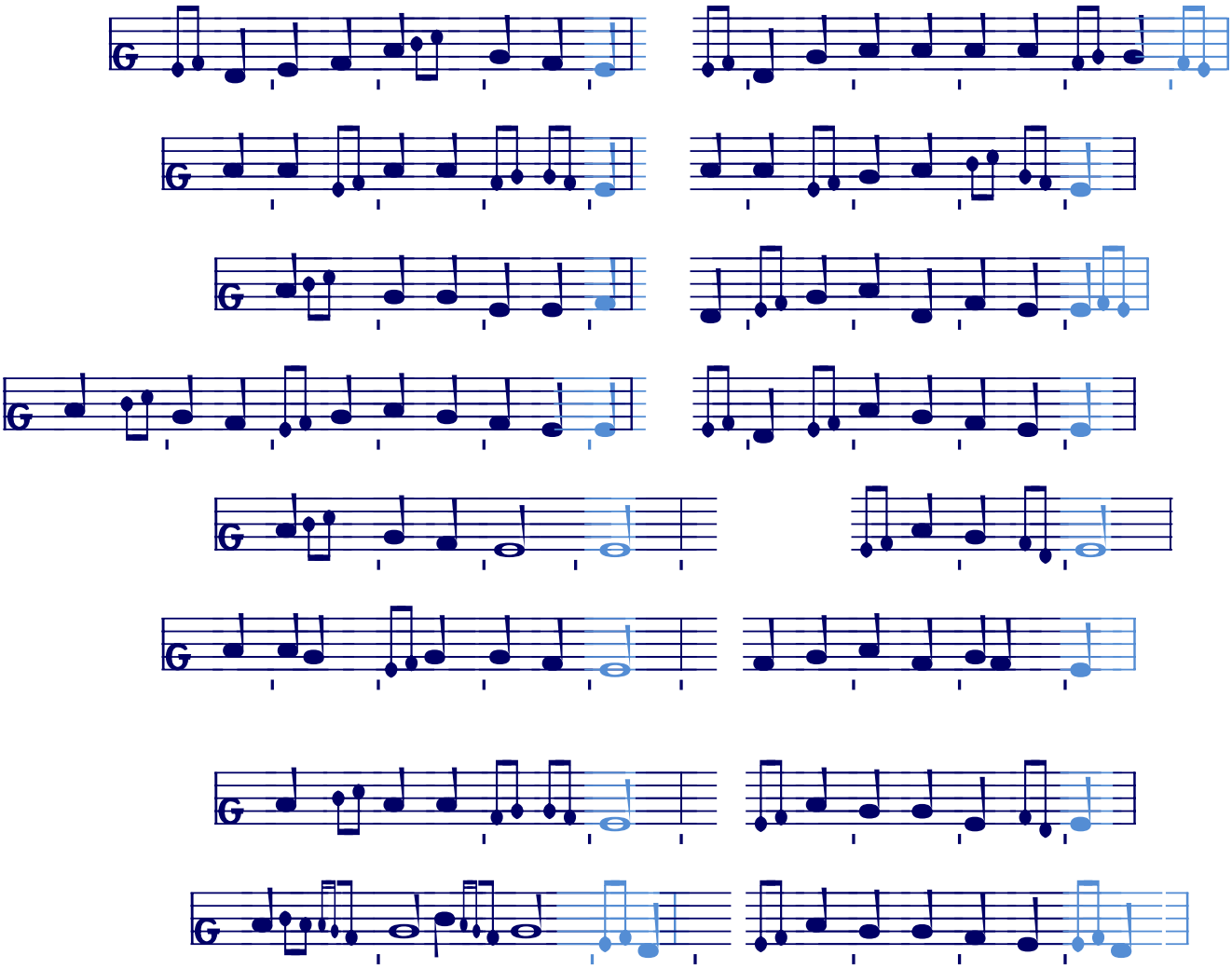

2x typ EG

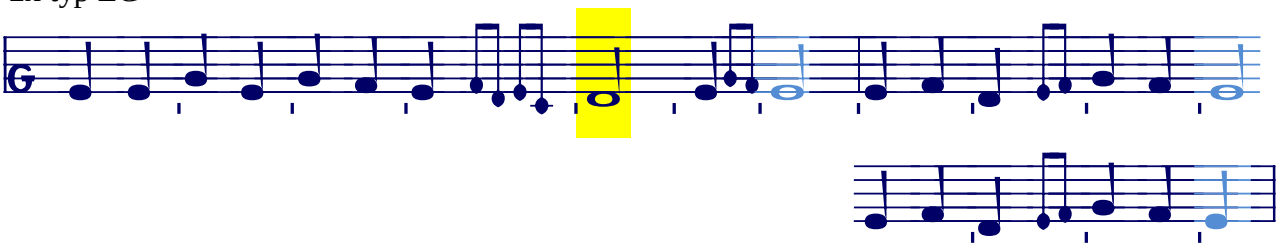

*

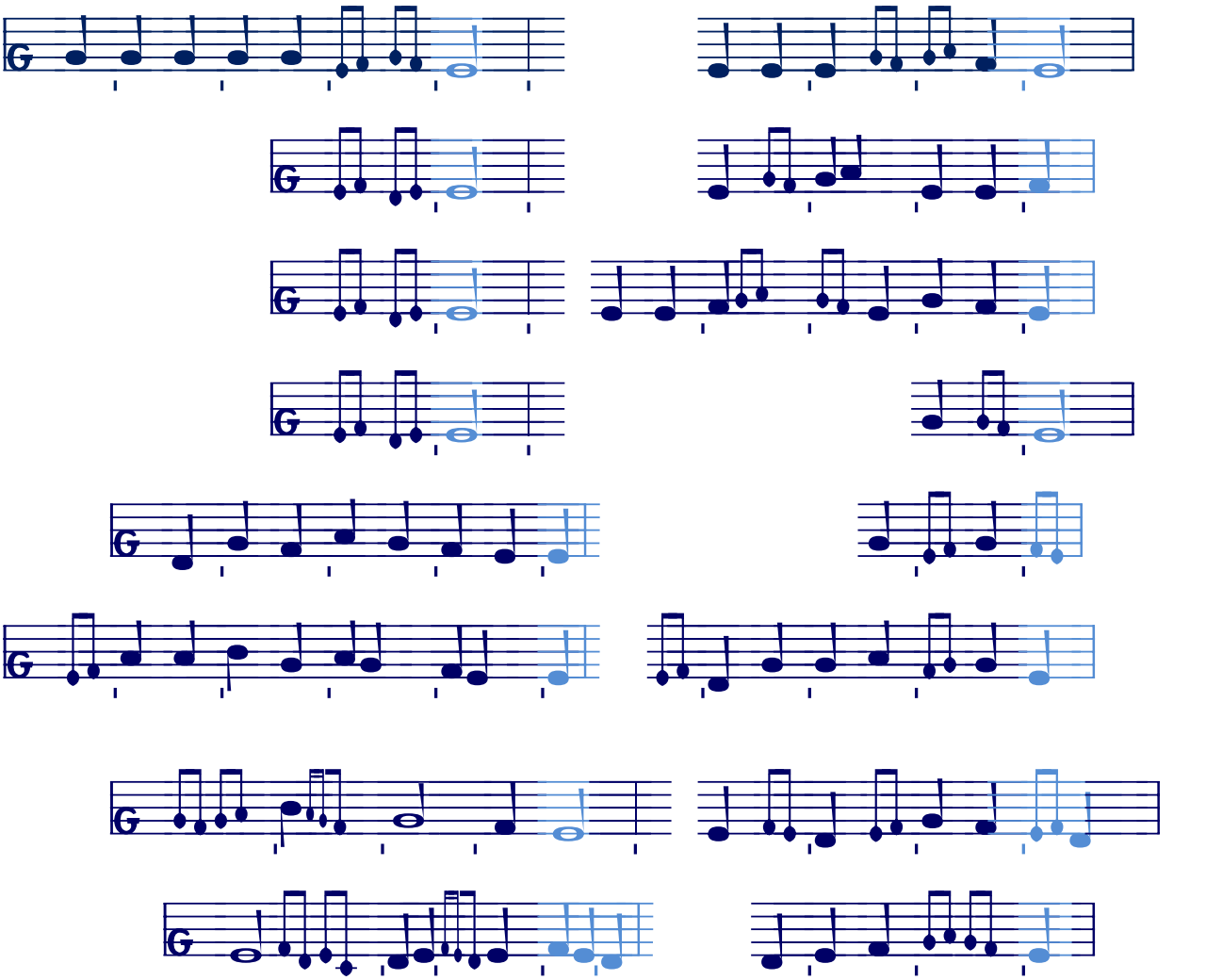

a-deklam. + EG

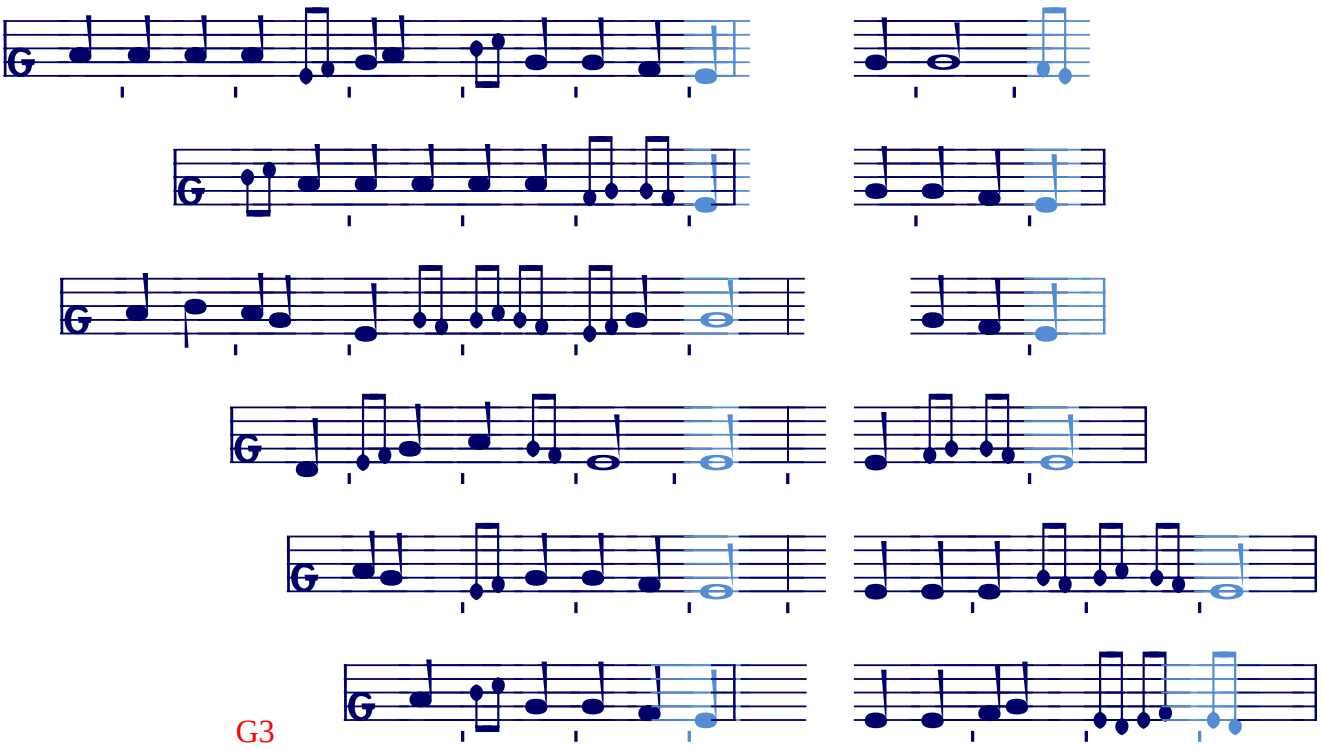

Δεύ-τε πάν- τες

Σή- με- ρον γάρ,

δι- ό σοι Πάν-α- γνε,

EG + a-deklam.

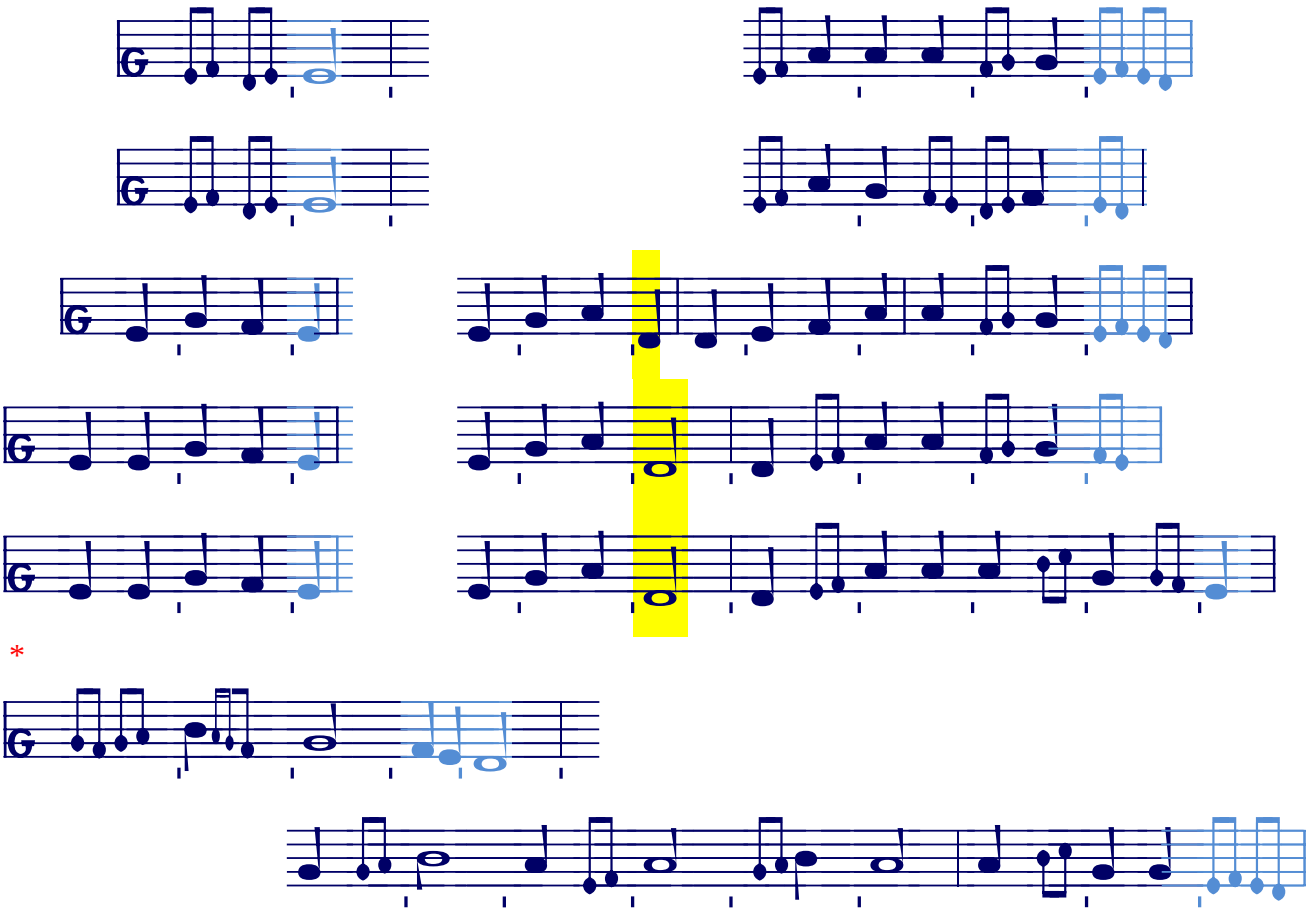

*

G/h -a + iné a naopak ***// G/b-a + alia and vice versa***

*

G3

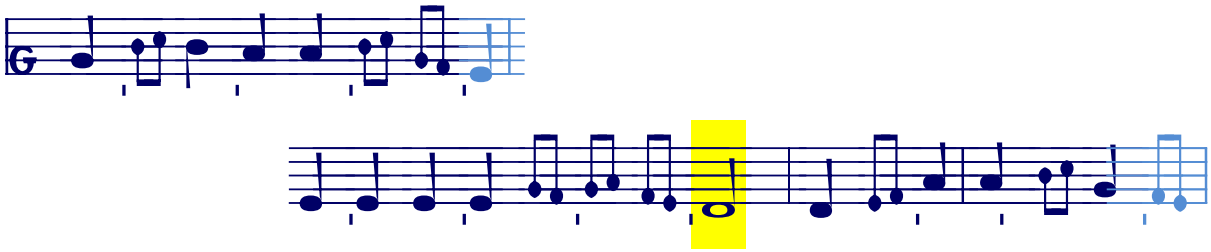

****

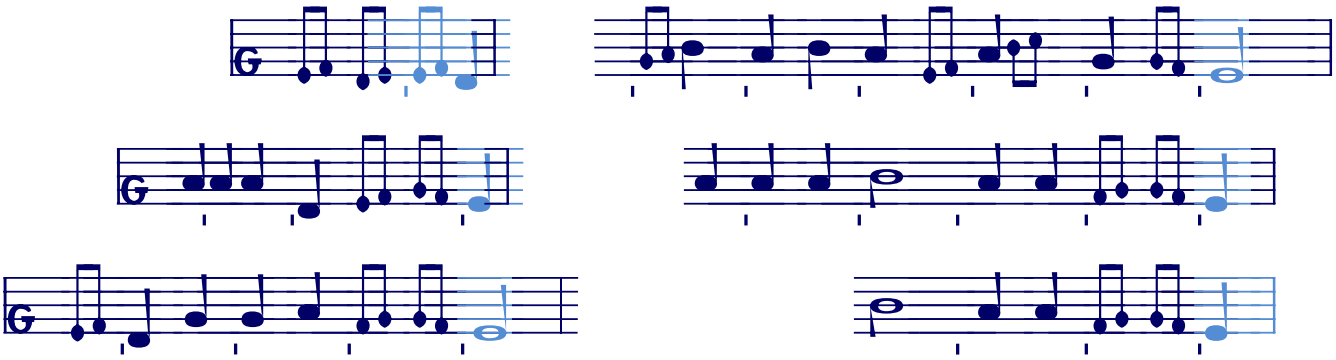

*

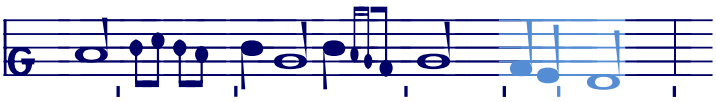

A- ξί- ως

τού ο- νό- μα- τος ε- πο- λι- τεύ- σω

Viacnásobný **// Manyfold**

Viac než dvojnásobný E-úvod nachádzame iba zriedka (cca. 7 prípadov). Z hľadiska kompozície už nejde o E-úvod v pôvodnom zmysle, ale o rozpracovanie melódie bloku pomocou úvodových formúl. Ide o neštandardné zložitejšie bloky sviatočných stichír bez zreteľnej spoločnej typológie, často s rytmickými anomáliami.

// More than twofold initio is rare and it is a result of extraordinary compositional processes.

Trojitý E-úvod ***// Triple***

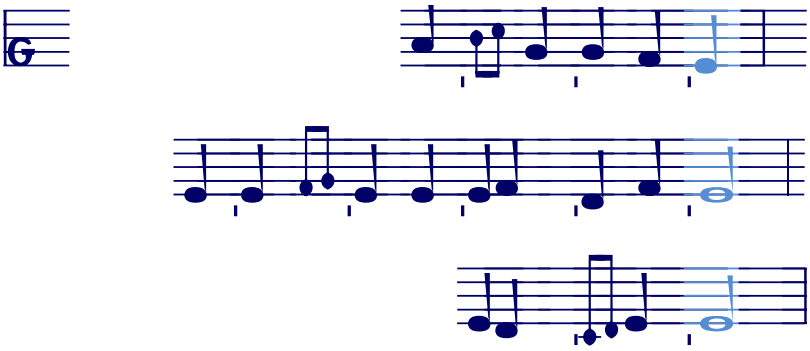

*

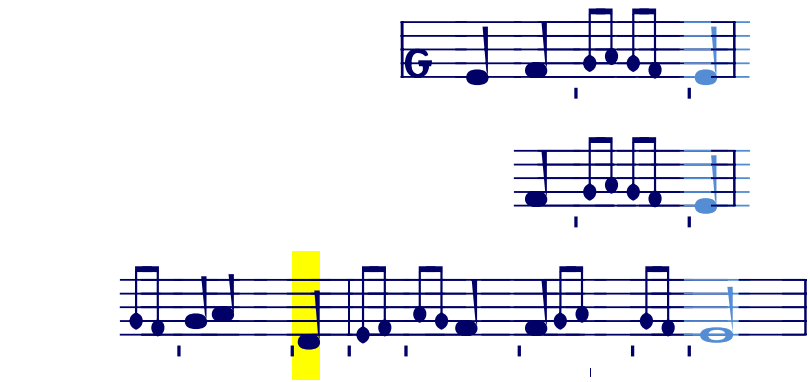

*

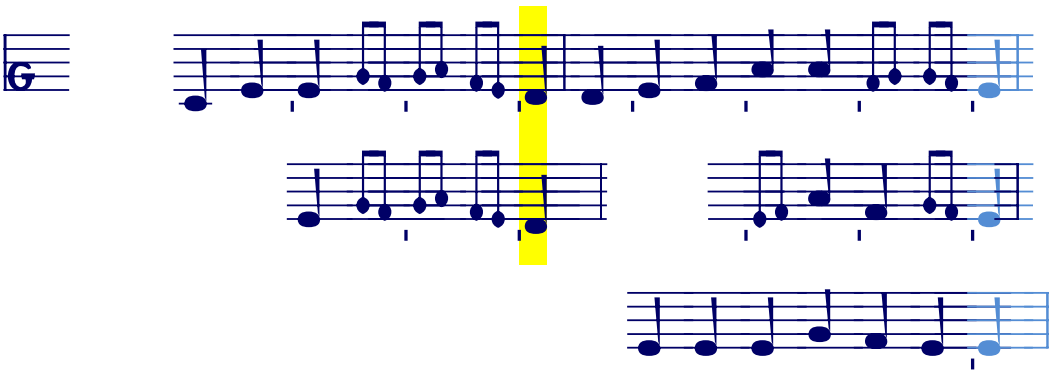

Štvoritý E-úvod ***// Quadruple***

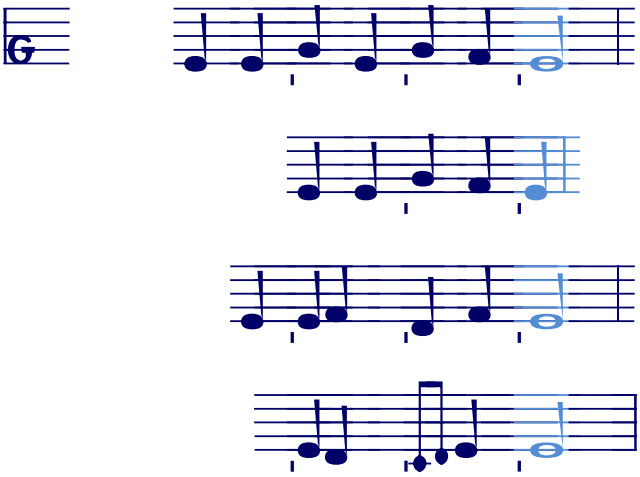

D-úsek (polblok) // An inner (D-)halfblock

E-prívod // With a leading in motif on *E*

V nadväznosti na predošlú periódu (E3, 0) alebo E-úvod.
// Starts at the end of the previous period or an initio.

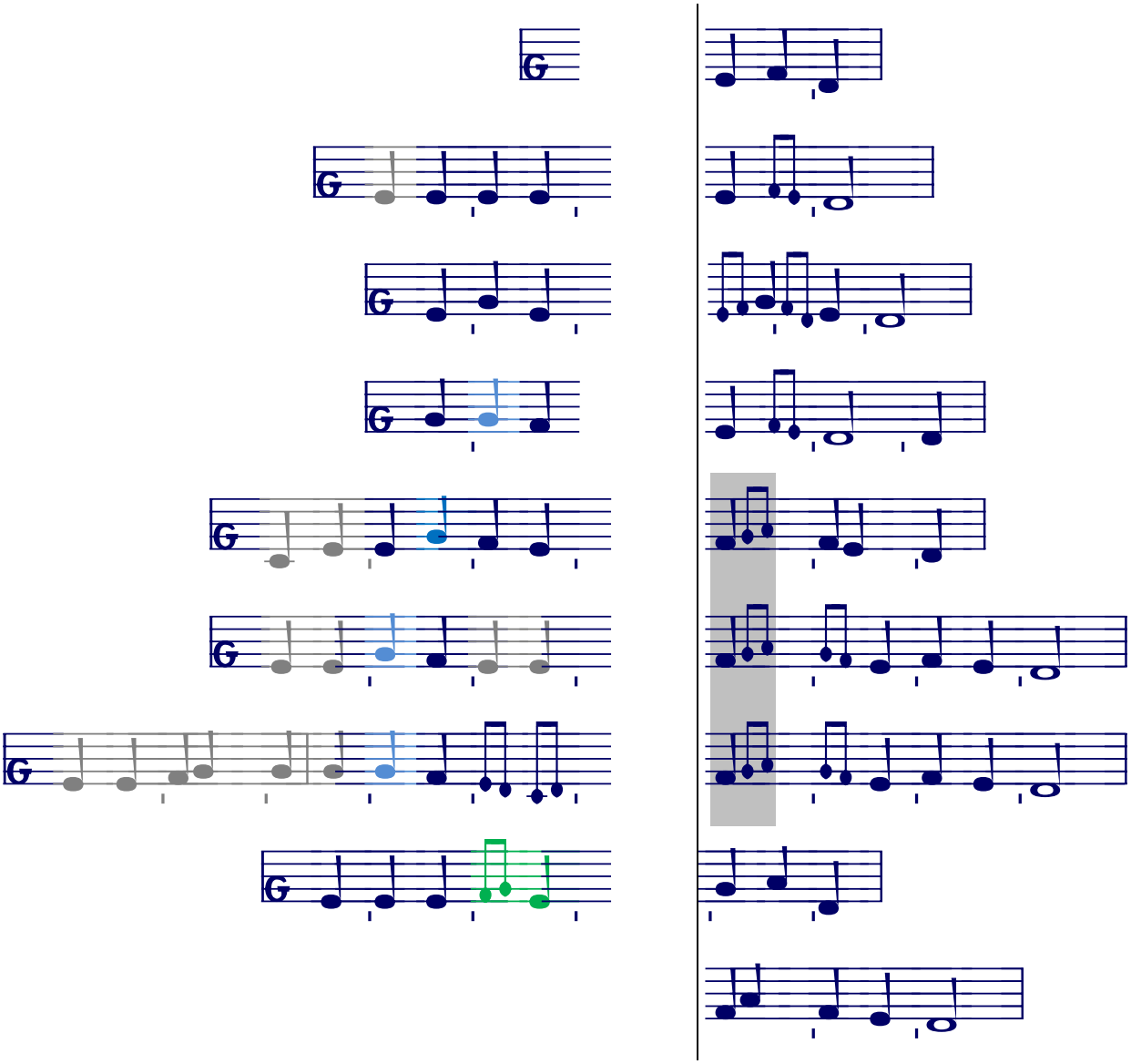

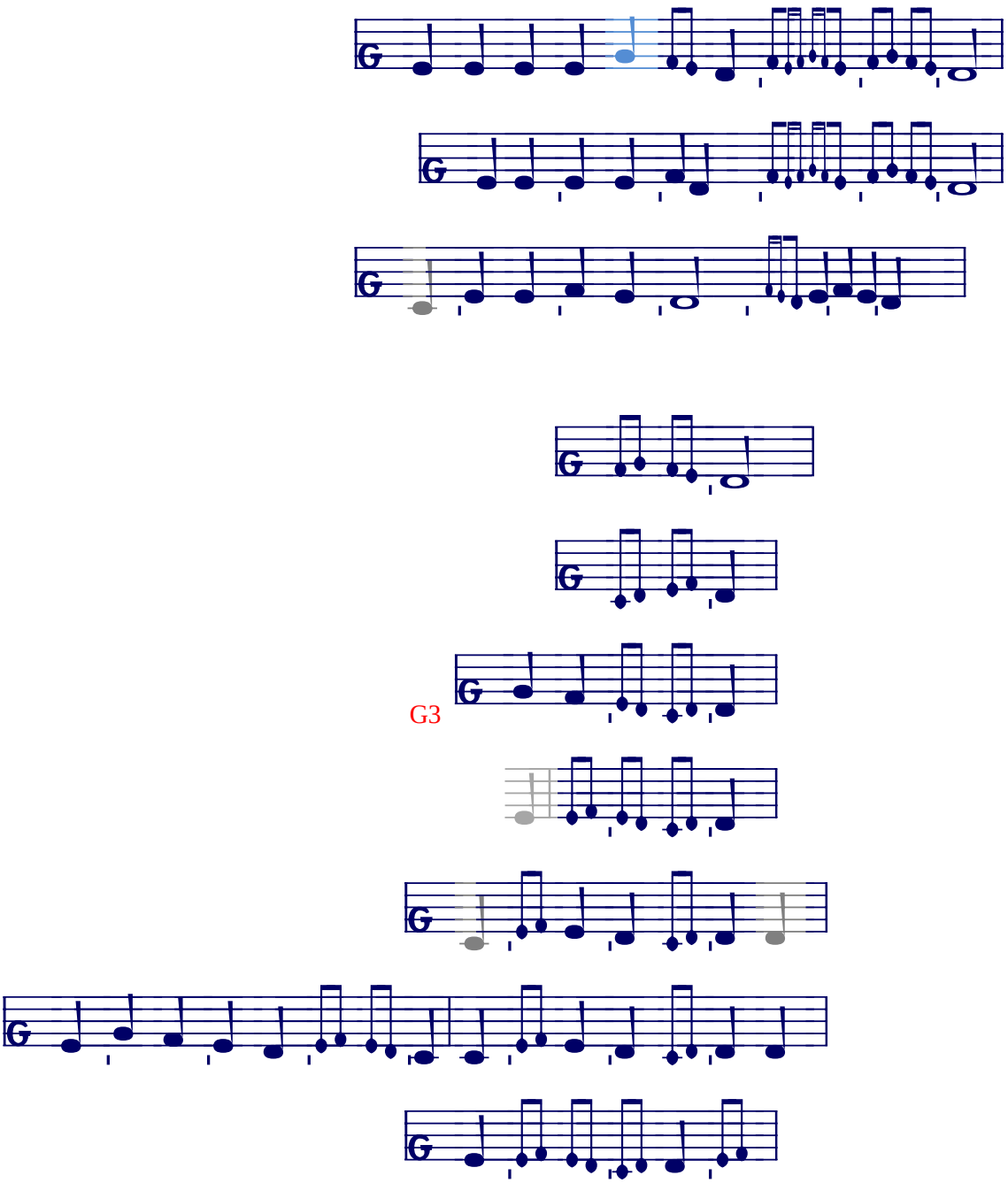
G3

E-prívod + G **// Leading in motif on *E* via *G***

V nadväznosti na predošlú periódu (E3, 0) alebo E-úvod.

// Starts at the end of the previous period or an initio.

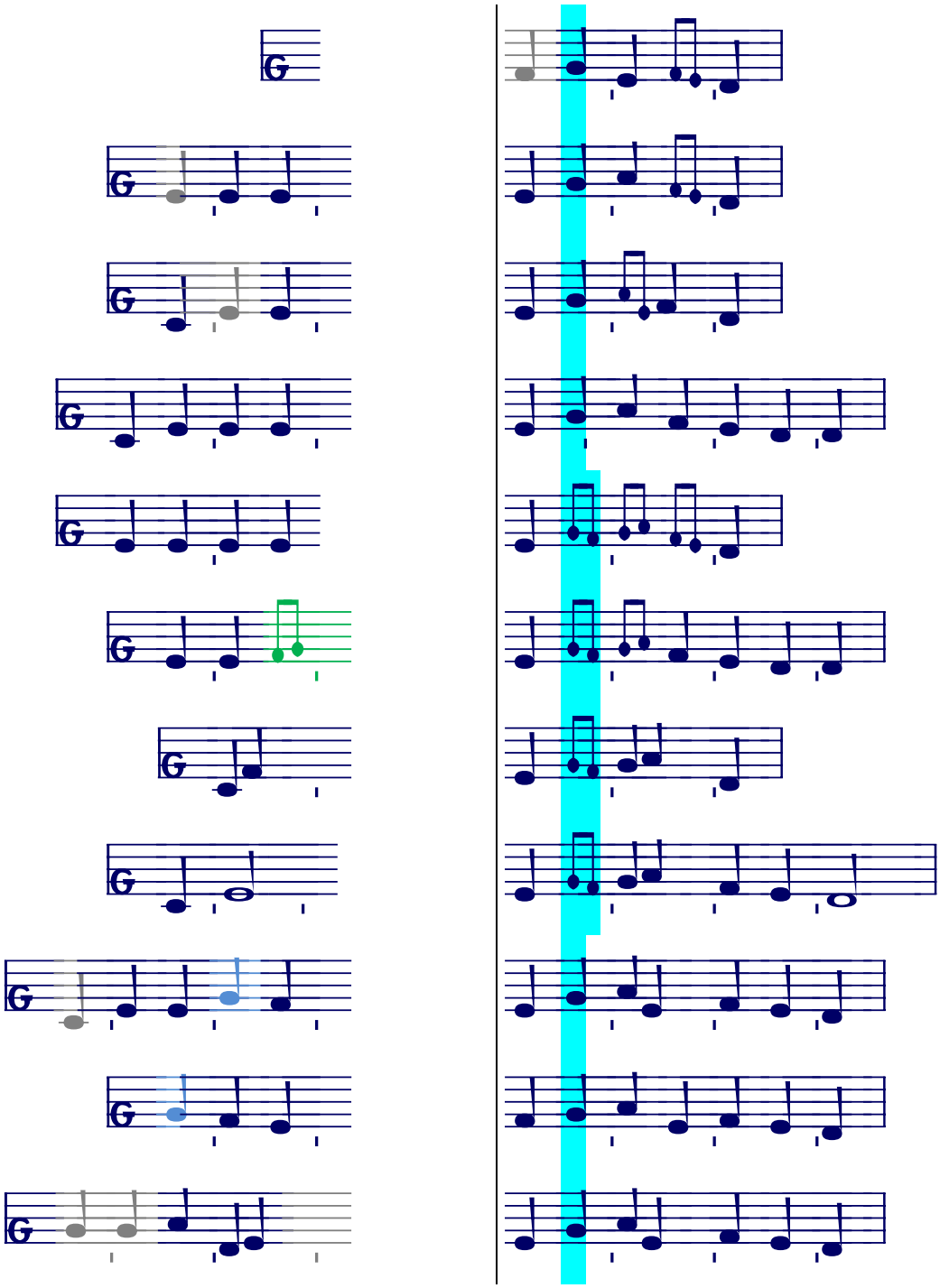

Dvojnásobné nad E **// Double**

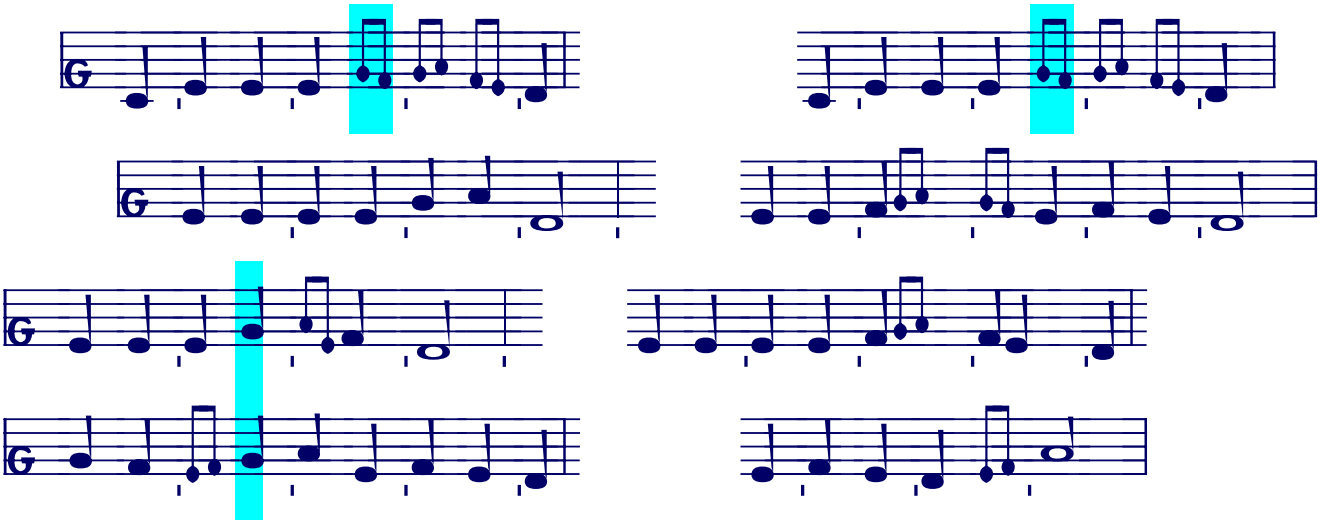

a_

Prevažne v spojení s E-blokmi s prívodmi typu D-E.
// Mostly followed by an E-block (type D-E).

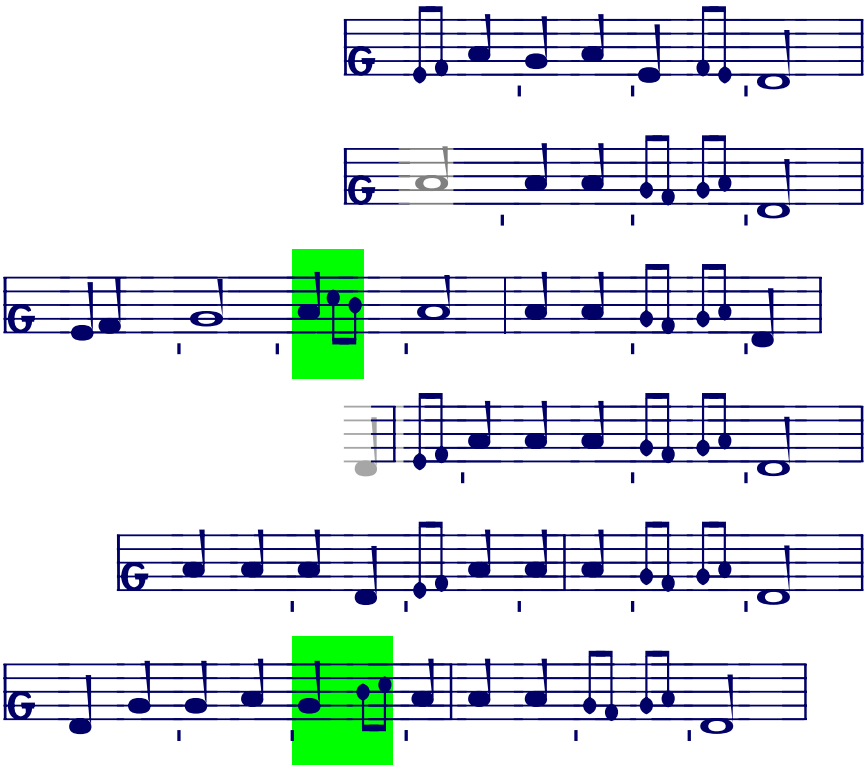

a.cG

Prevažne po G3 // Mostly following the cadence G3

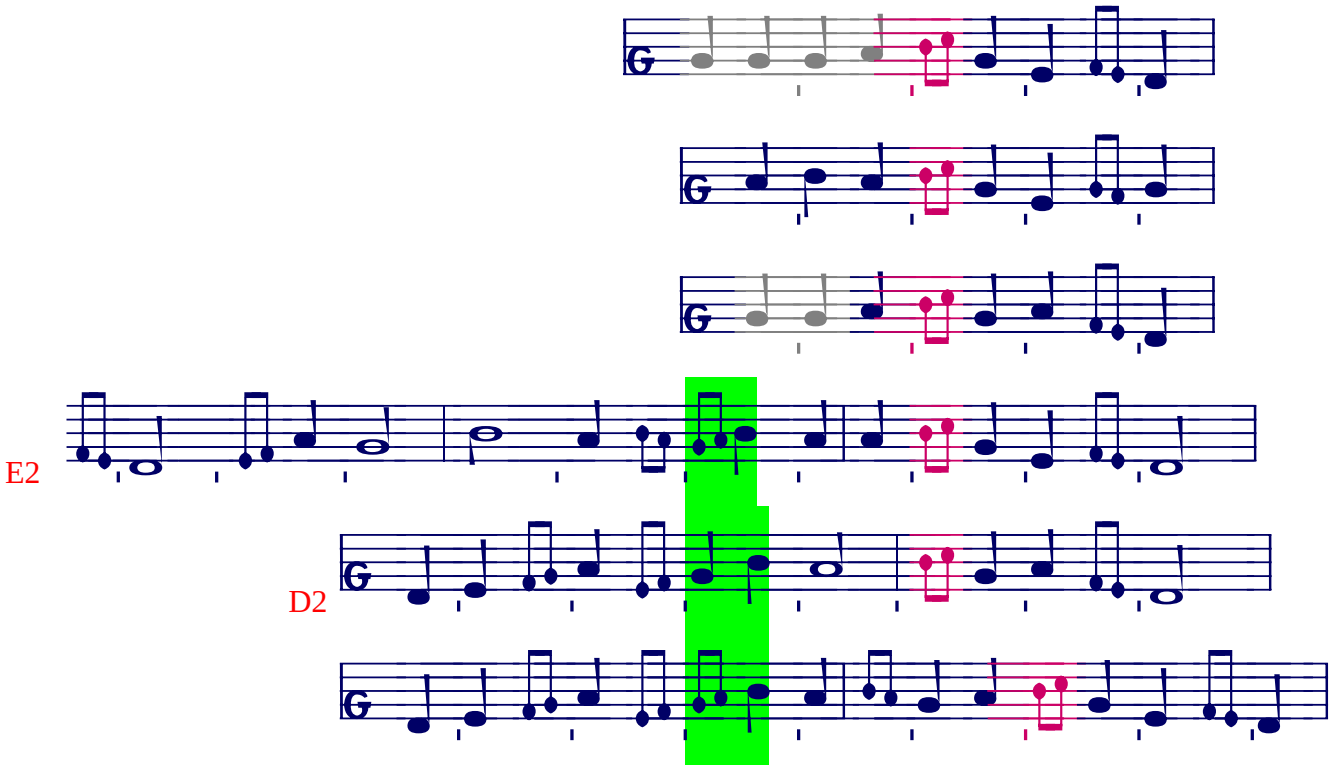

ac.G

Prevažne po G3 // Mostly following the cadence G3

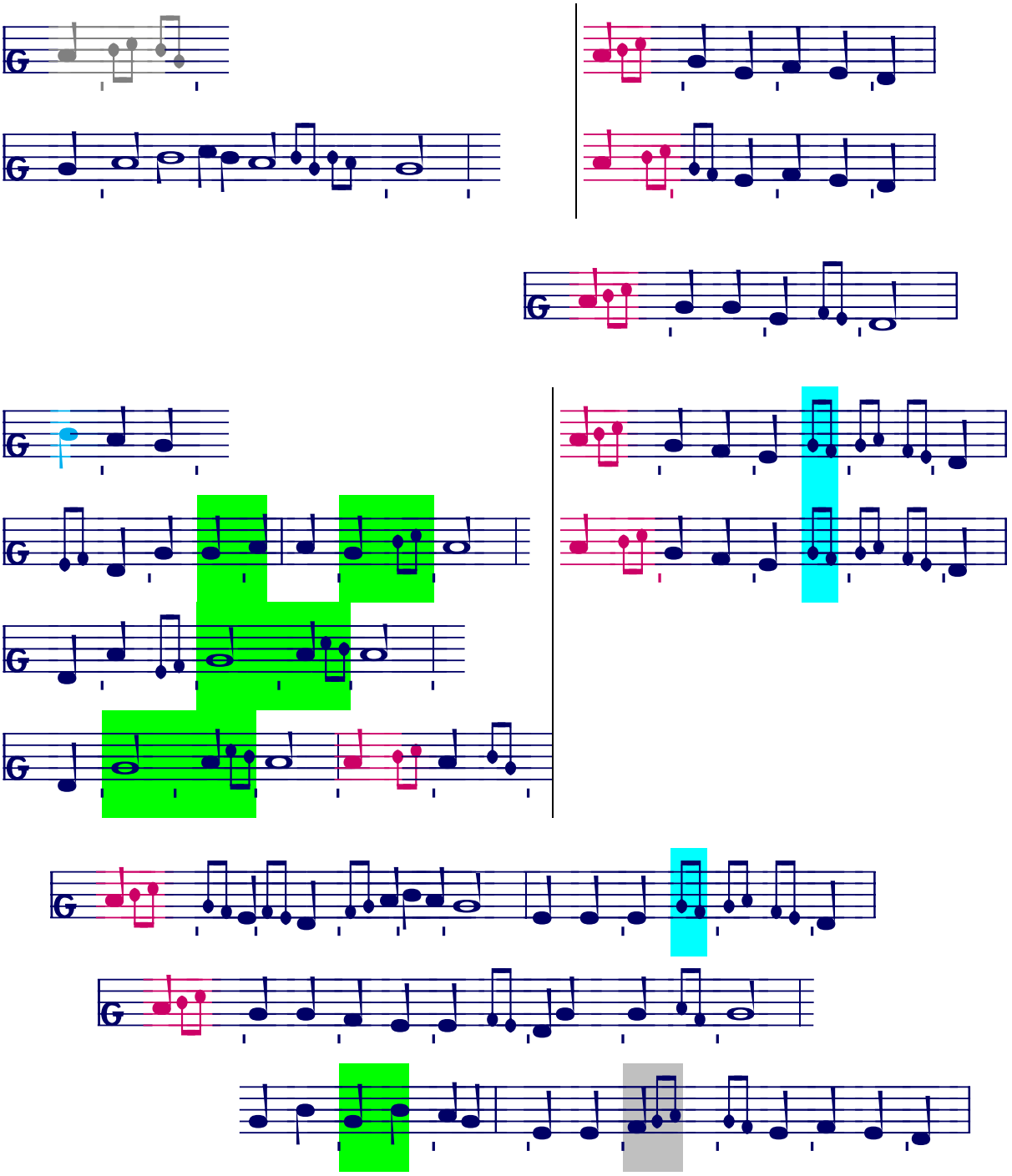

po // after E

G/h -a, G/h-a + aG.E

Prevažne po G3 // Mostly following the cadence G3

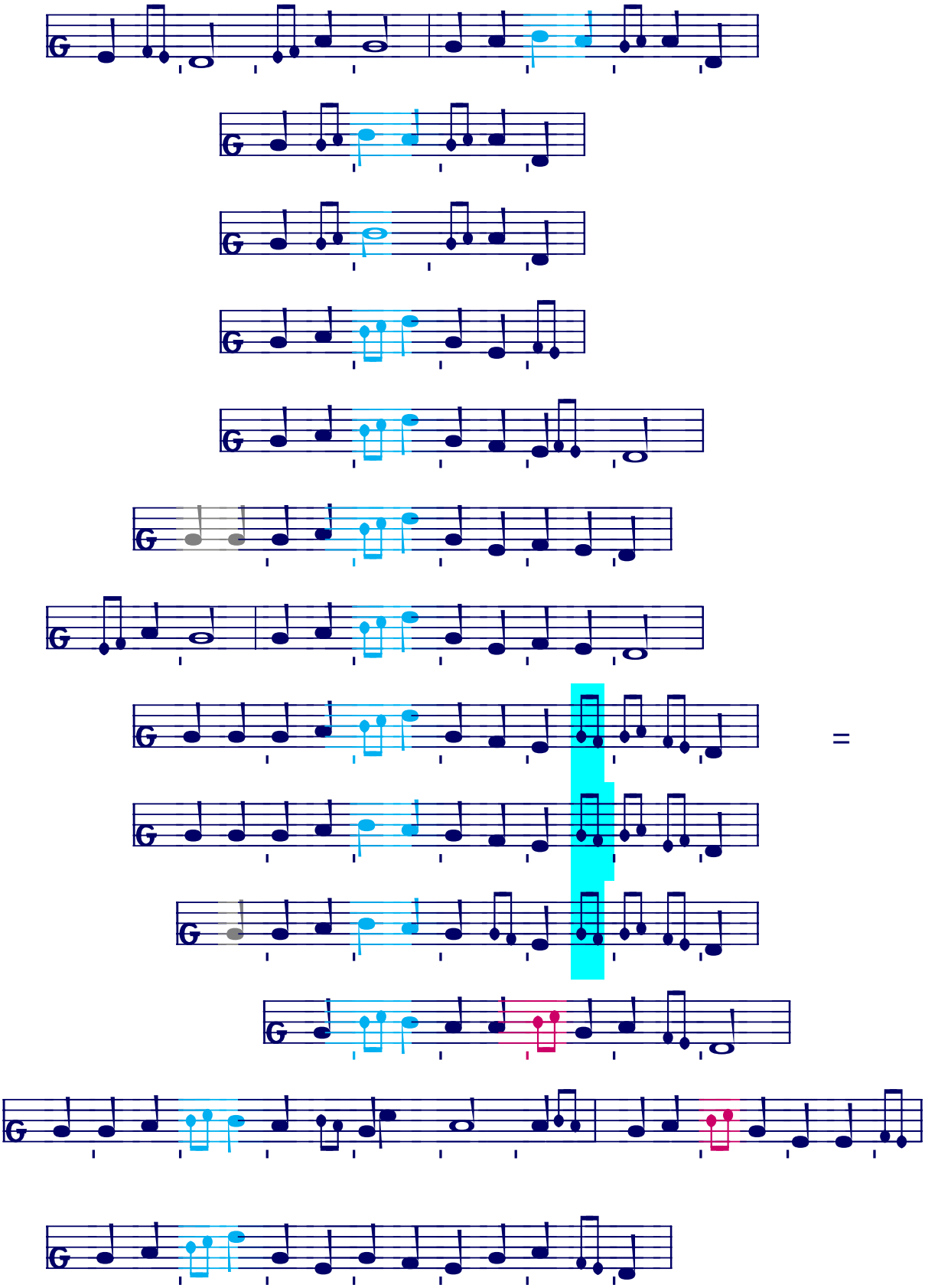

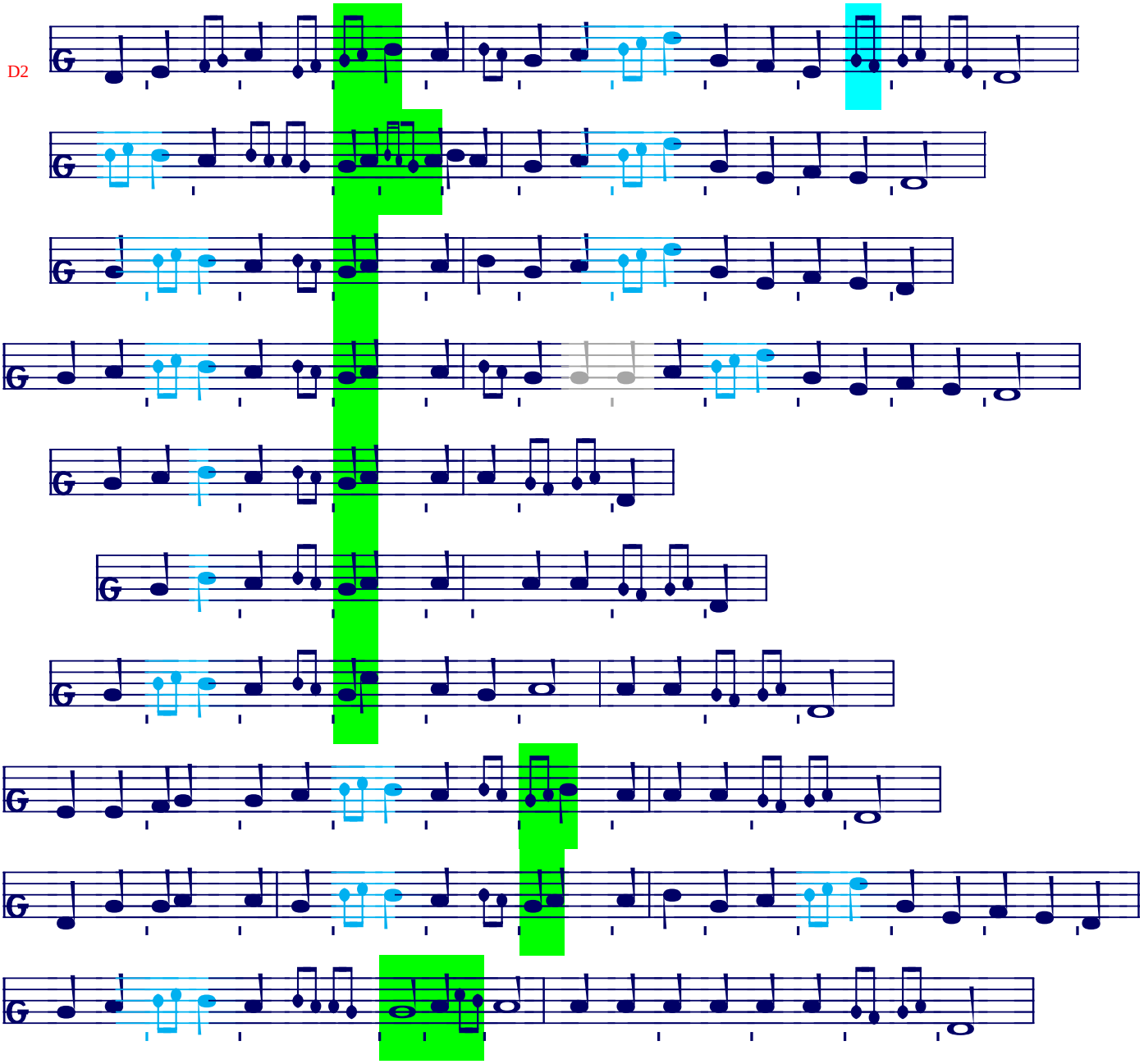
D2

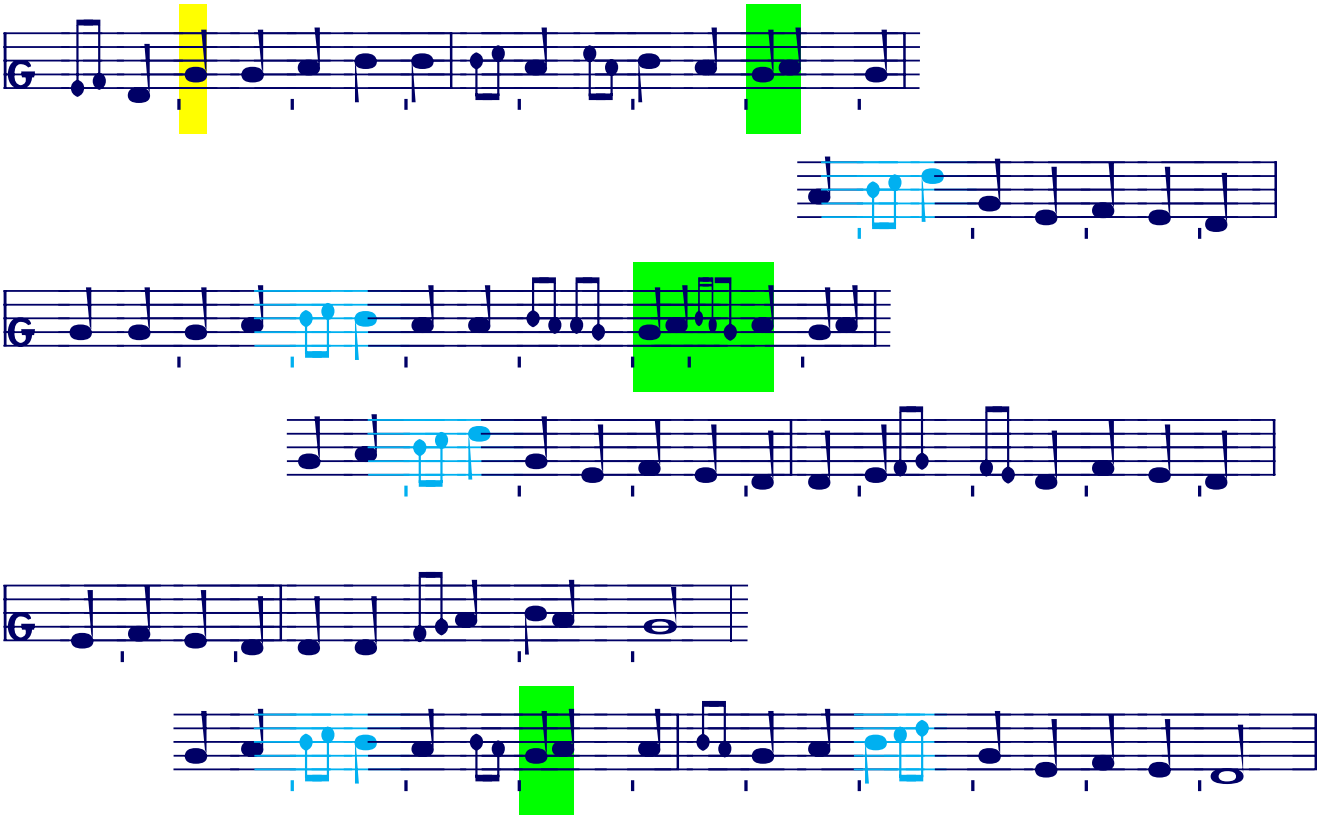

G/h -a + ac.G

Po G3 // Mostly following the cadence G3

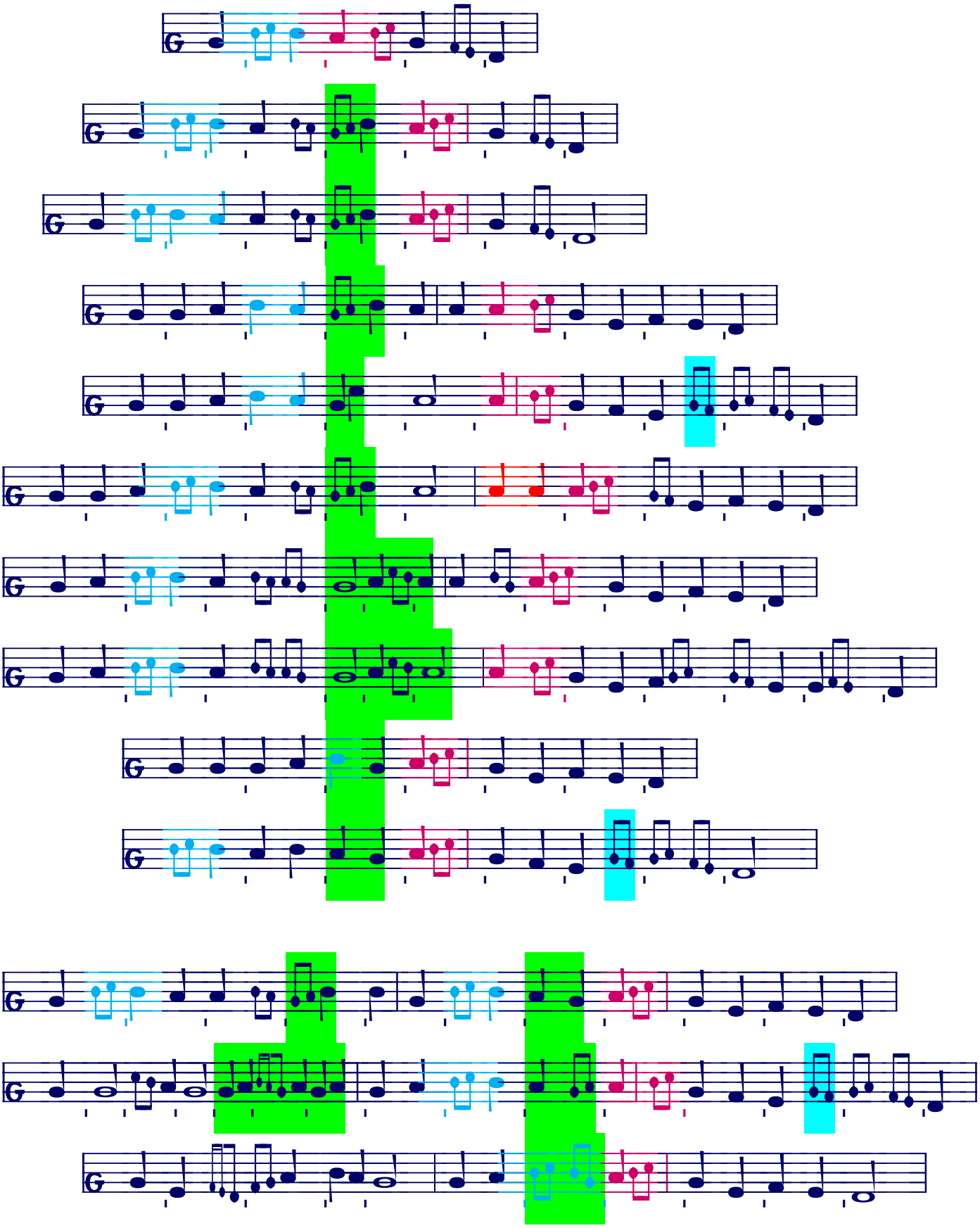

„aG”

Prevažne po G3 // Mostly following the cadence G3

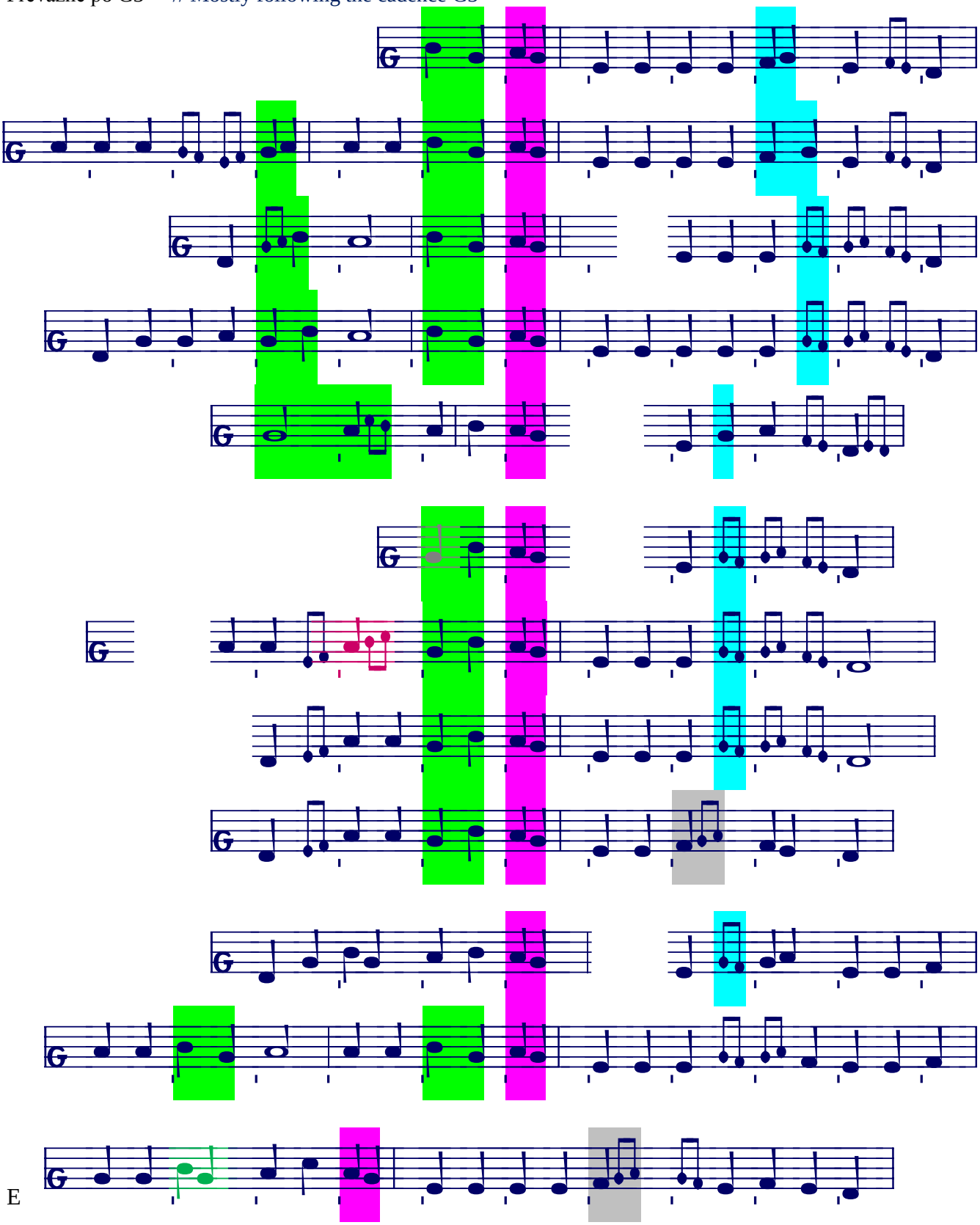

E

G~ + „aG”

Prevažne po G3. Na hranici s G/h-a. // Mostly following the cadence G3. Close to G/b-a.

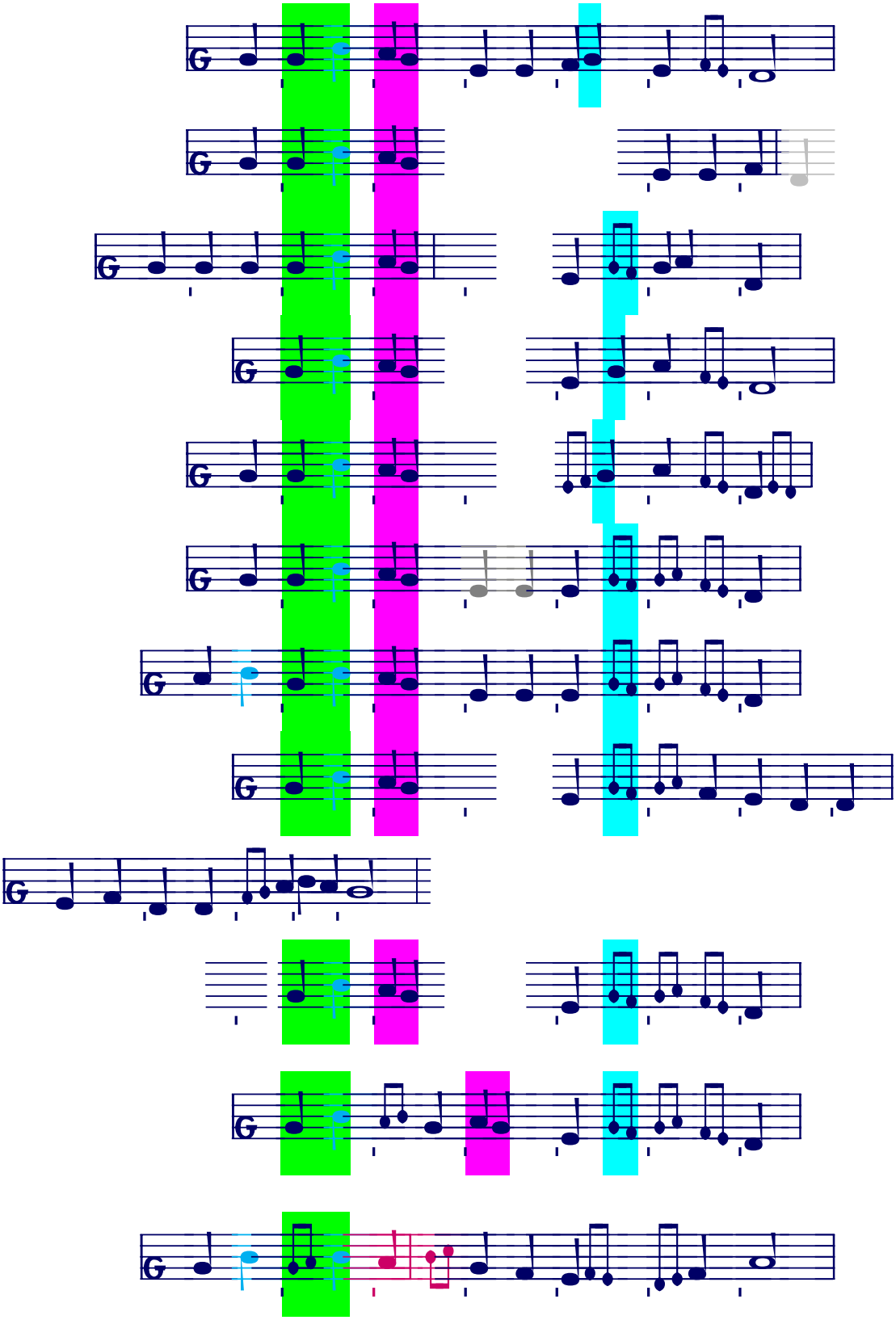

G/h -a + „aG“

Prevažne po G3 // Mostly following the cadence G3

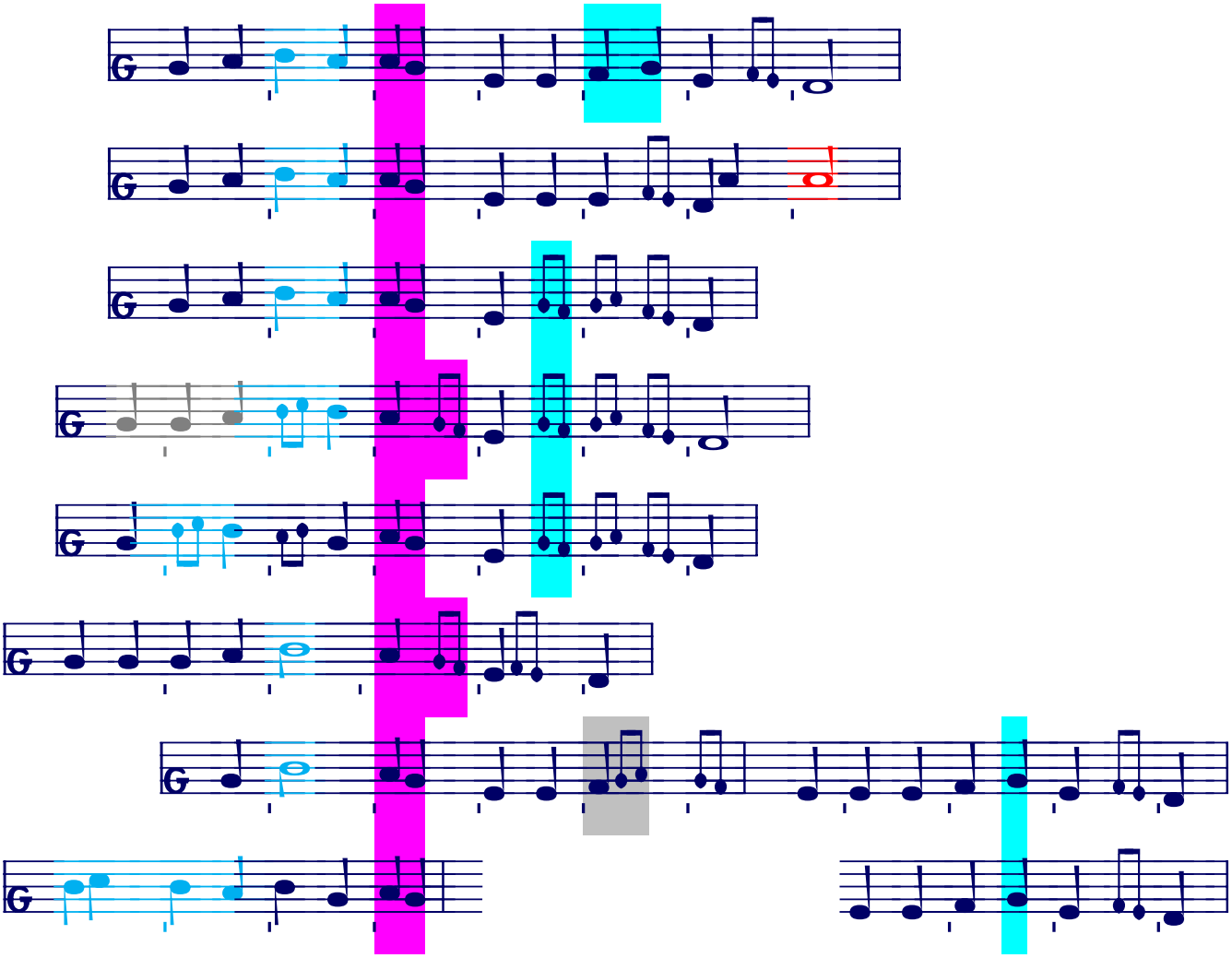

G/h -a + polokadencia + „aG“ // **G/b -a + halfcadence + „aG“**

Prevažne po G3 // Mostly following the cadence G3

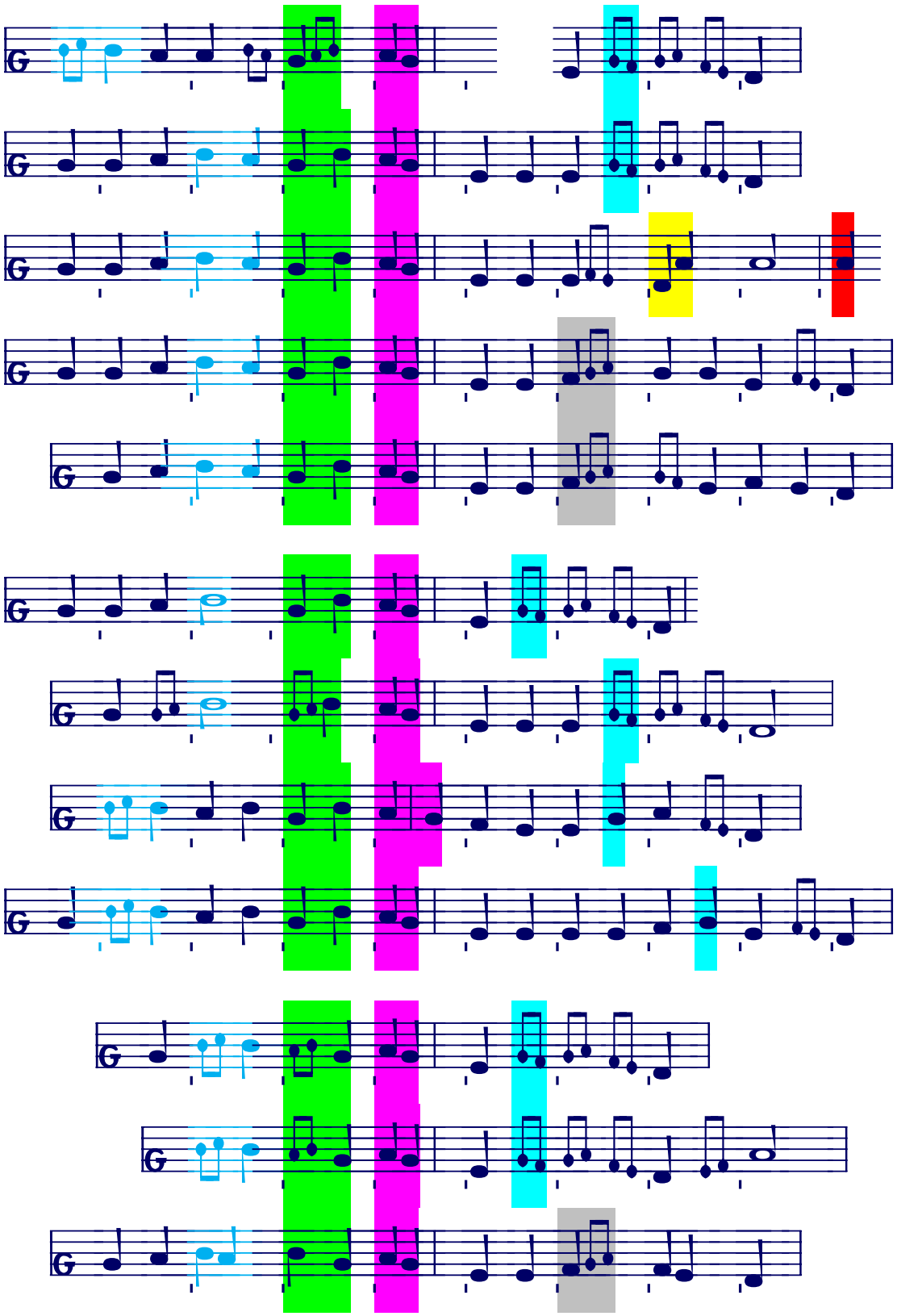

h3

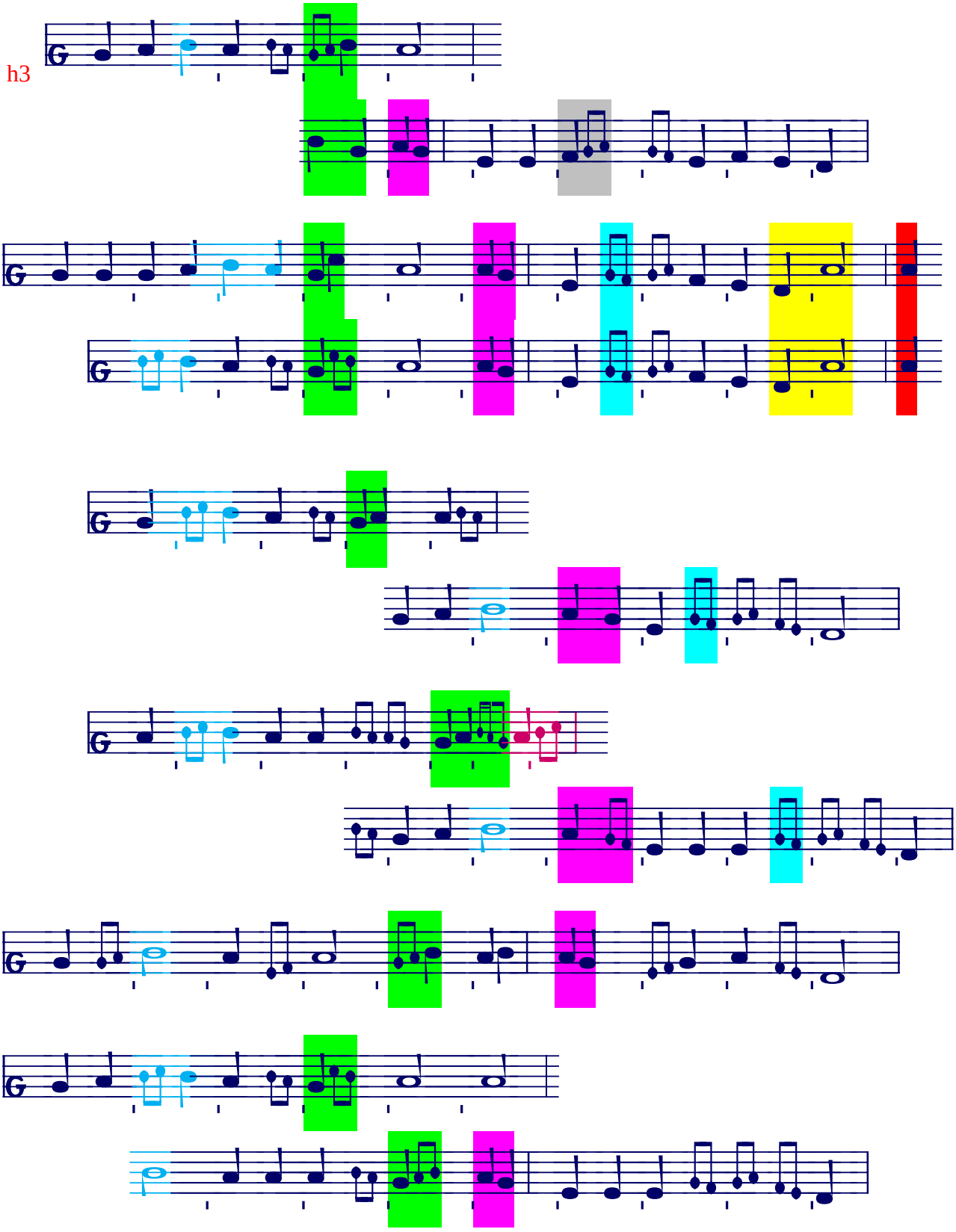

G-bloky // G-blocks

Rozlišujeme dva základné typy G-blokov. // There are two basic types of G-blocks

Typ G/J je charakteristický niektorým z G-postupov a je ukončený prevažne kadenciou G3/J; kadencie G3/U a G3/0 sú v menšine.

// The peculiarity of **type G/J** is one of the G-proceedings and it mostly ends with the cadence G3/J; cadences U and 0 are less frequented.

Vo všeobecnosti má G/J-blok štruktúru // A general outline of a G/J-block

(E) ||	(E-úvod)	+	(prechod):G-postup	+	G3-kadencia
(E) ||	Initio	+	(transition):G-progr.	+	G3-cadence

G-postupy (postupy Gh-módu) // G-proceedings (proceedings of a Gb-mode)

Rovný (rovná G-deklamácia)	// Plain G-declamation	G_
Oscilujúci okolo tónu G	// Oscilation around G	G~
Akcentácia nad G (akc. deklamácia)	// G-declamation with accents	G^
Akcentácia nad h (akc. deklamácia)	// b-declamation with accents	h^ //b^
Prechodový G/h-a, h/h-a	// Transition G/b-a, b/b-a	

Typ G/0 je charakteristický niektorým z Da-postupov a je ukončený prevažne kadenciou G3/U, G3/0, kým kadencia G3/J je v menšine.

// The peculiarity of **type G/0** is one of the Da-proceedings and it mostly ends with the cadence G3/0,U; a cadences J is less frequented.

Vo všeobecnosti má G/0-blok štruktúru // A general outline of a G/J-block

(E) ||	(D-formula)	+	D,E-a-postup	+	G3-kadencia
(E) ||	(D-formula)	+	D,E-a-proceeding	+	G3-cadence

Typ G/J

S prechodom EFG *// with EFG-transition*

Prechod EFG je typický najmä pre krátke G-bloky. Nasleduje takmer vždy bezprostredne po finále E predošlej periódy (tj. E-úvod je doložený len výnimočne).

// The EFG transition appears mostly at short G-blocks. It follows immediately the finalis E of the previous period (attaching the EFG transition to initio is rare).

1. Hneď alebo len po krátkom postupe G~ nasleduje kadencia G3/J. Delenie bloku na kóla je dané štruktúrou textu – ide teda o typické polokadenčné prerušenie.

// After a short G~ follows the G3/J cadence. The position where the block splits to cola depends on the text – it is a typical halfcadence.

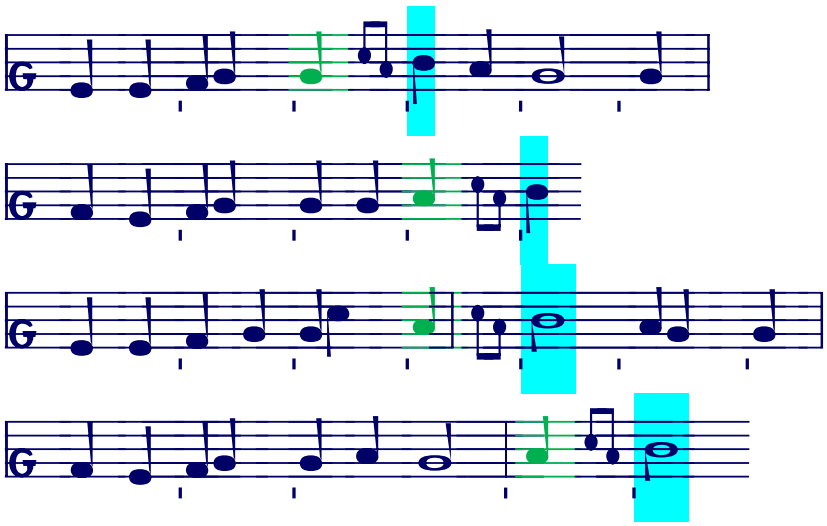

2. V prípade dlhšieho prívodu sa často objavuje kvartový odklon GDG, ktorým sa „stabilizuje“ hladina G.

// In case of a longer leading in motif there often appears an down-up leap GDG „affirming“ the tone G.

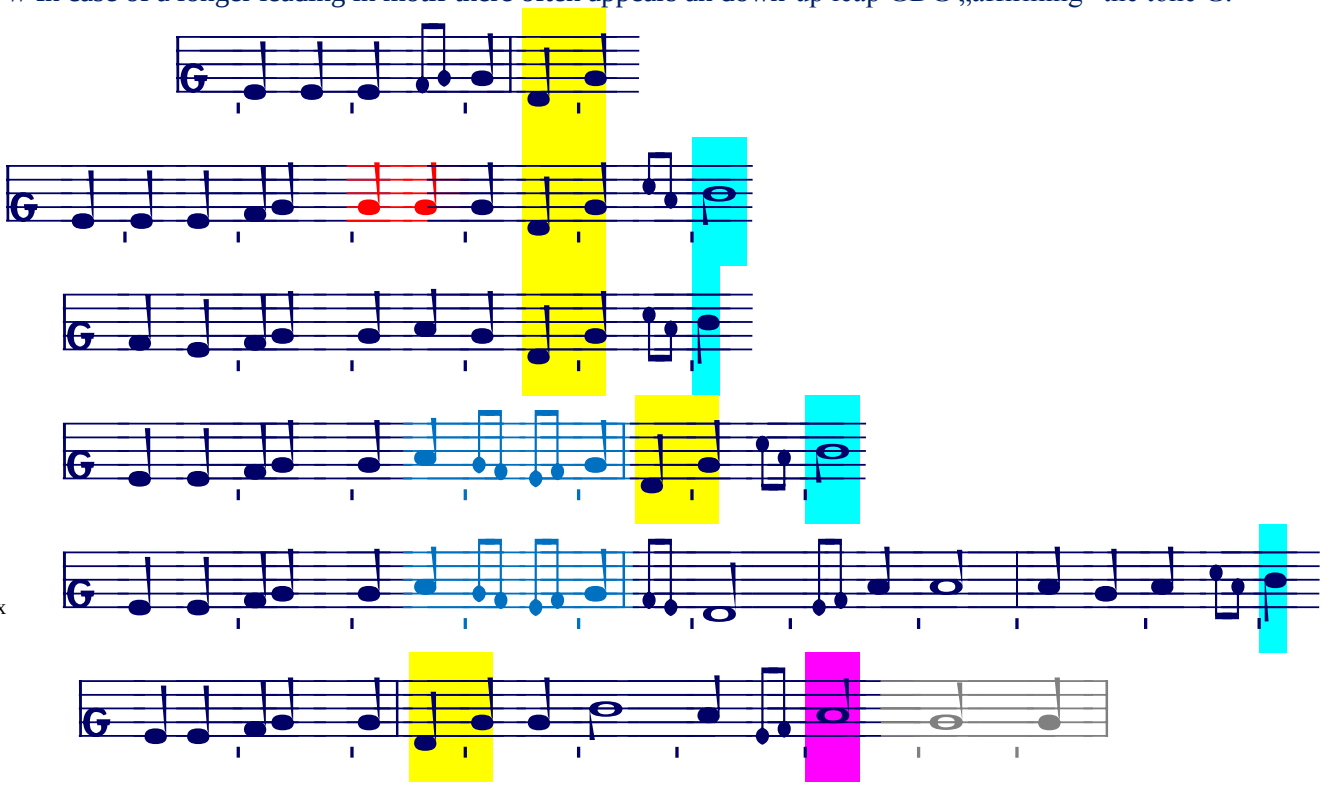

3. V časti prípadov sa od G-deklamácie prechádza ku h^ deklamácii – skokom alebo G-h vzostupom.
// In some cases the G-declamation is followed by a b^declamation – through a leap or a G-b transition.

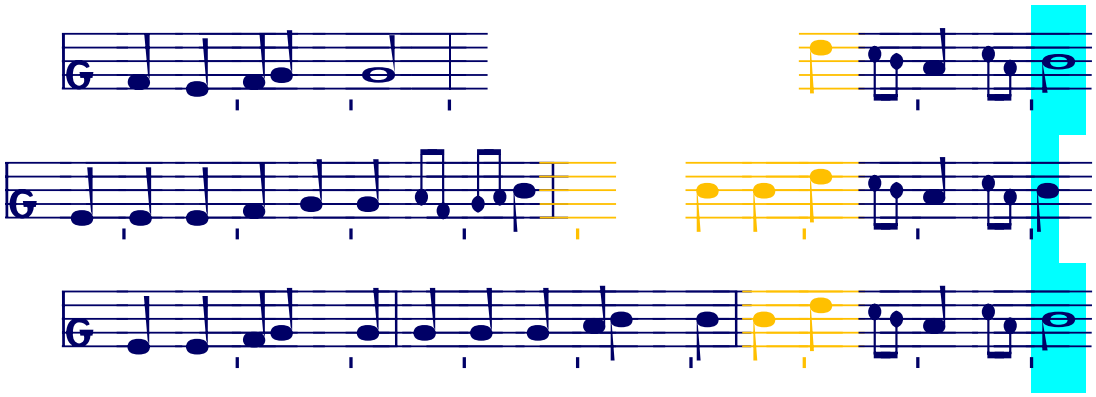

Výnimočne sa objavuje kadencia G3/U
// A rare case with the cadence G3/U

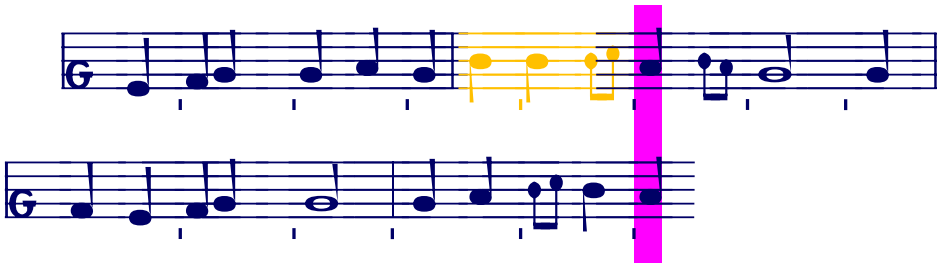

S prechodom FDG ***// With an FDG transition***

Ľavá časť **// The left part**

FDG-prechod na začiatku piesne
// FDG-transition in the beginnig of the chant

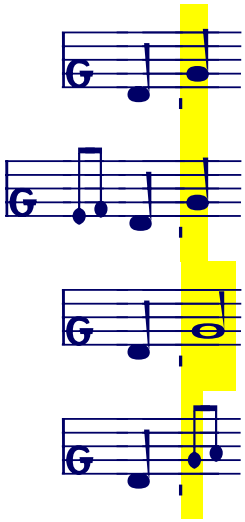

FDG-prechod bezprostredne po finále E (sivou)
// FDG transition immediately after the finalis E (grey)

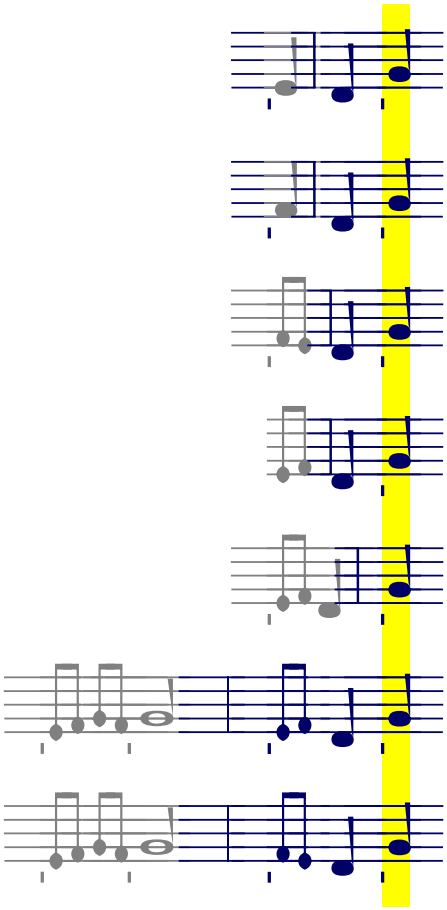

Zliaty tvar – *E-úvod* + *FDG-prechod*

// Initio with an implicite FDG transition

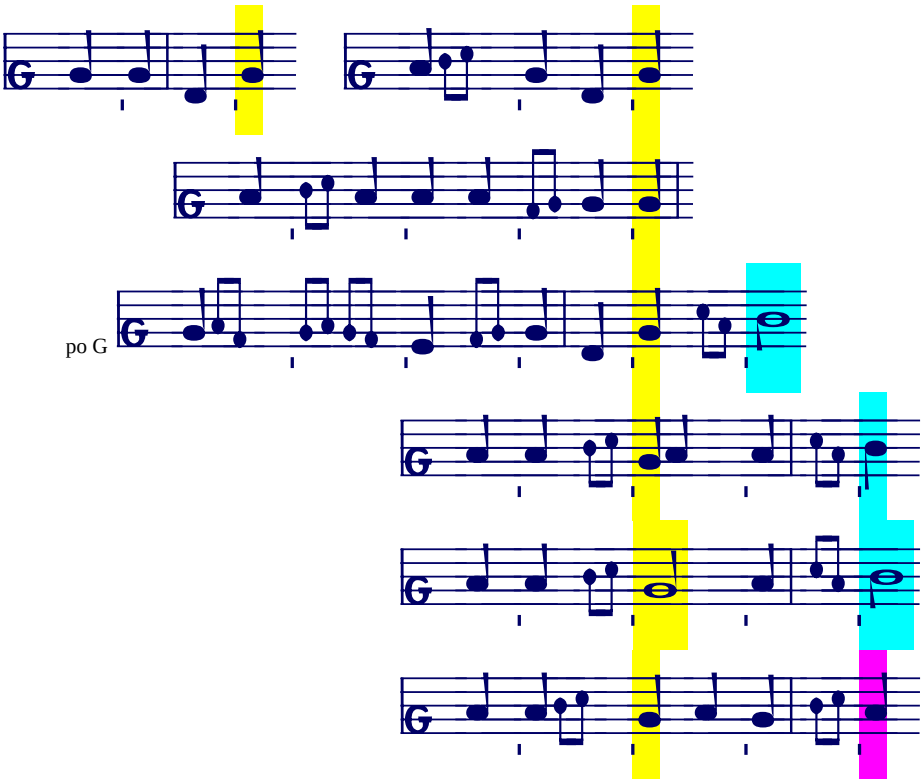

D-polblok // An inner (D-) halfblock

Smerom “doľava” sa FDG-prechod môže rozšíriť o samostatnú formulu s koncovým tónom D. Tej väčšinou nepredchádza E-*úvod*. Väzba FDG prechodu je nasledovná.

// An FDG transition may follow a short (usually without initio) formula ending on D. The attaching of the transition is as follows.

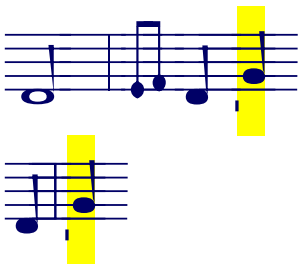

Pravá časť nižšia // The right part (lower)

Prehľad // Outline

Z kadencie uvádzame len prvý tón. // Only the first tone (syllable) of the cadence is written down.

Prostý postup, G^ deklamácia

G3/J

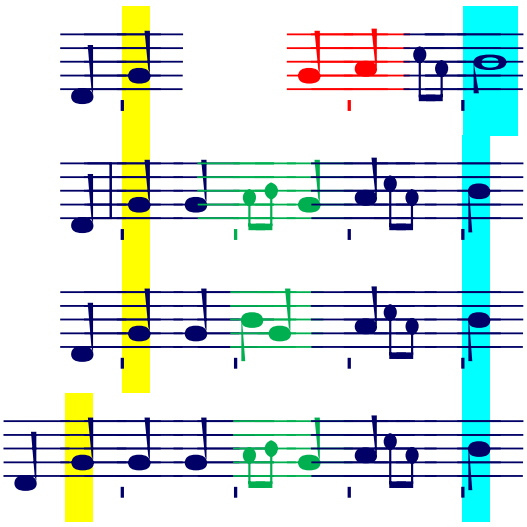

G3/U

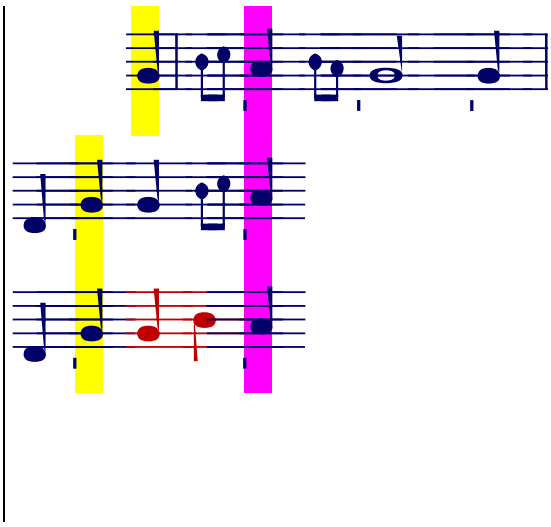

Gc-motív

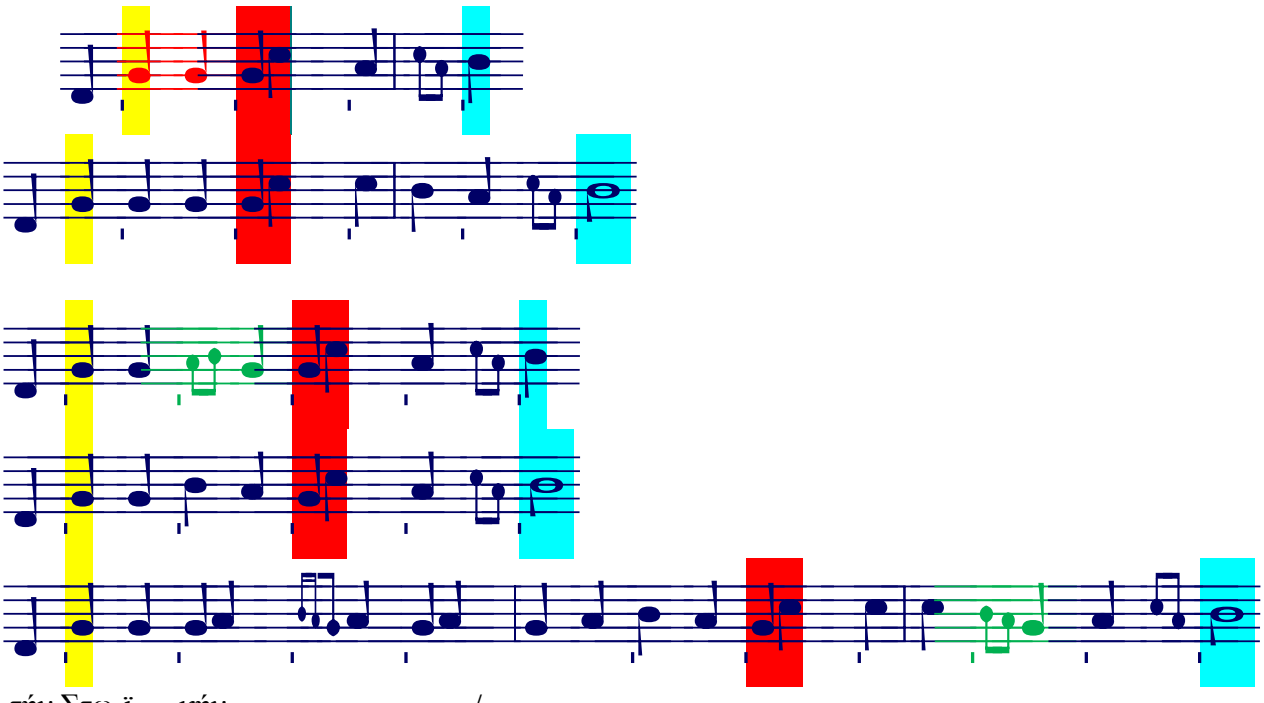

Polokadencia nad G // Halfcadence over G

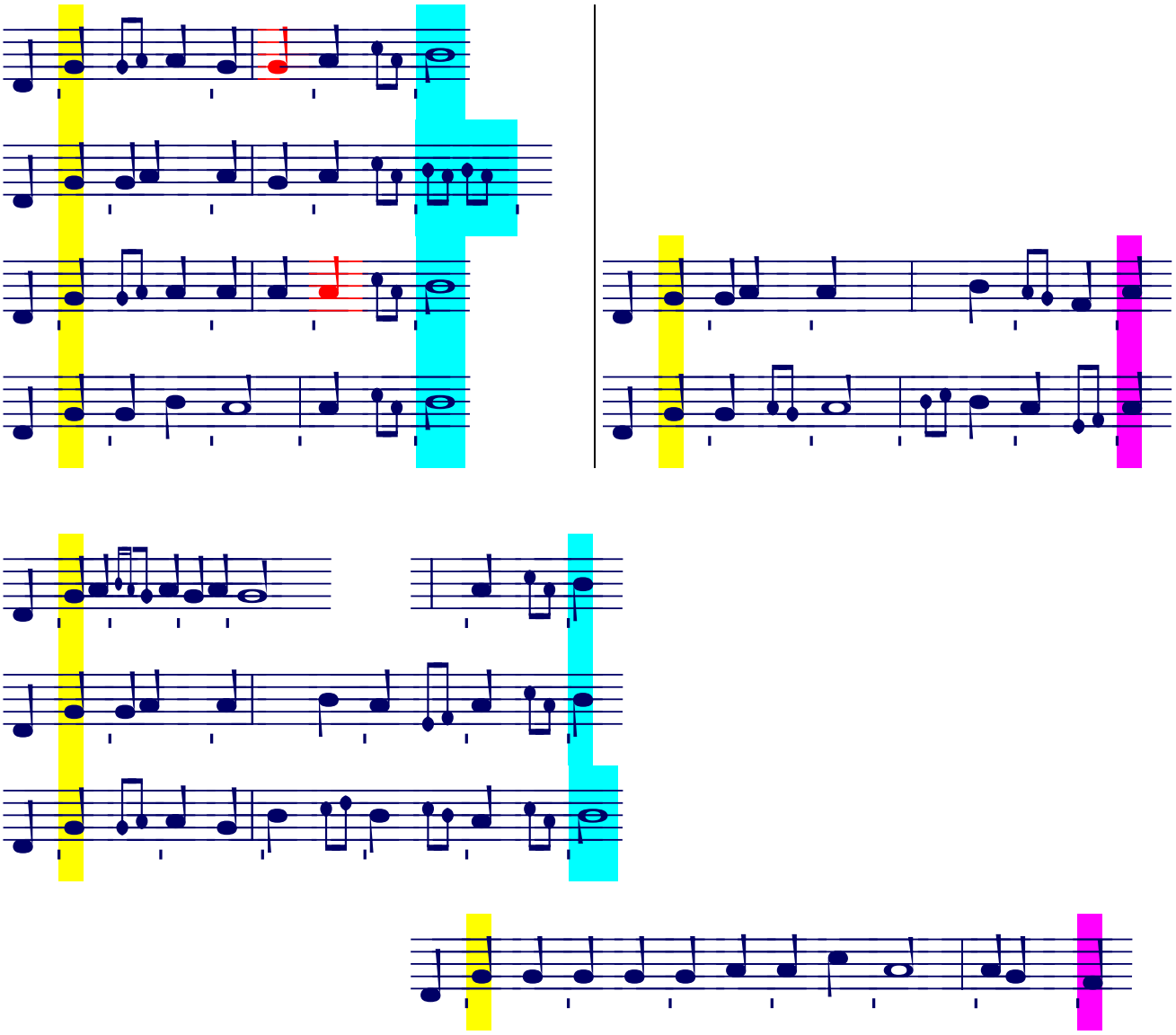

G/h -a

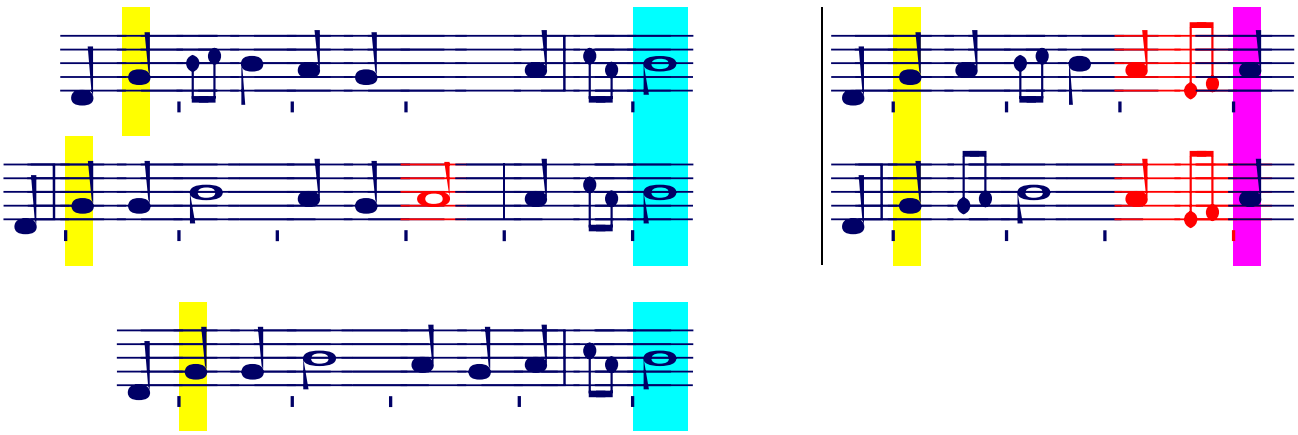

Zhrnutie // Summary

Nižší variant pravej časti možno vo väčšine prípadov charakterizovať ako G_ alebo G^ deklamáciu rozličnej dĺžky, ktorá môže (ale nemusí) prejsť do krátkej a-deklamácie (Ga.a, Gc.a) alebo oscilovať medzi tónmi G, a (polokadenčné postupy). V zhrnutí uvedieme iba varianty s kadenciou G3/J.

// The lower variant of the right part is mostly G_ or G^ flowing (or not) into a short *a*-declamation or oscillating between *G* and *a*.

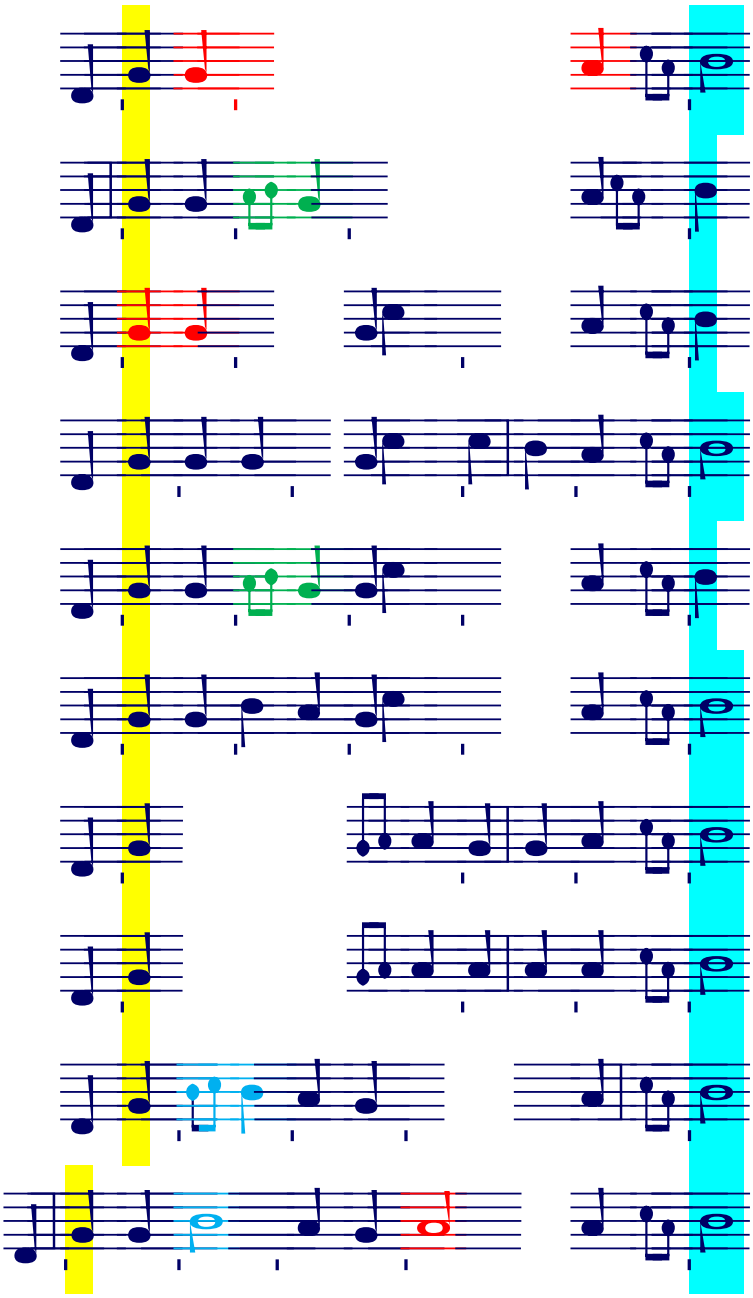

Pravá časť vyššia **// The right part (higher)**

Jednoduchá **// Simple**

G3/J

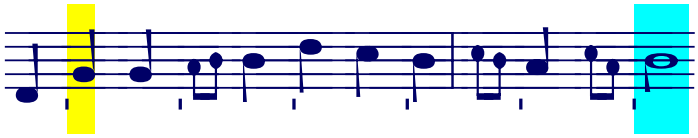

G3/U

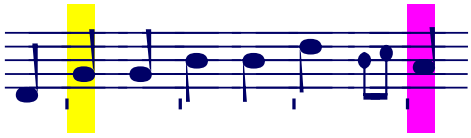

Skrátená **// Abbreviated**

Skrátenie spočíva v *a*-modifikácii finály *h* formuly Gh-podjem.
// An *a* -modification of the transition G-b.

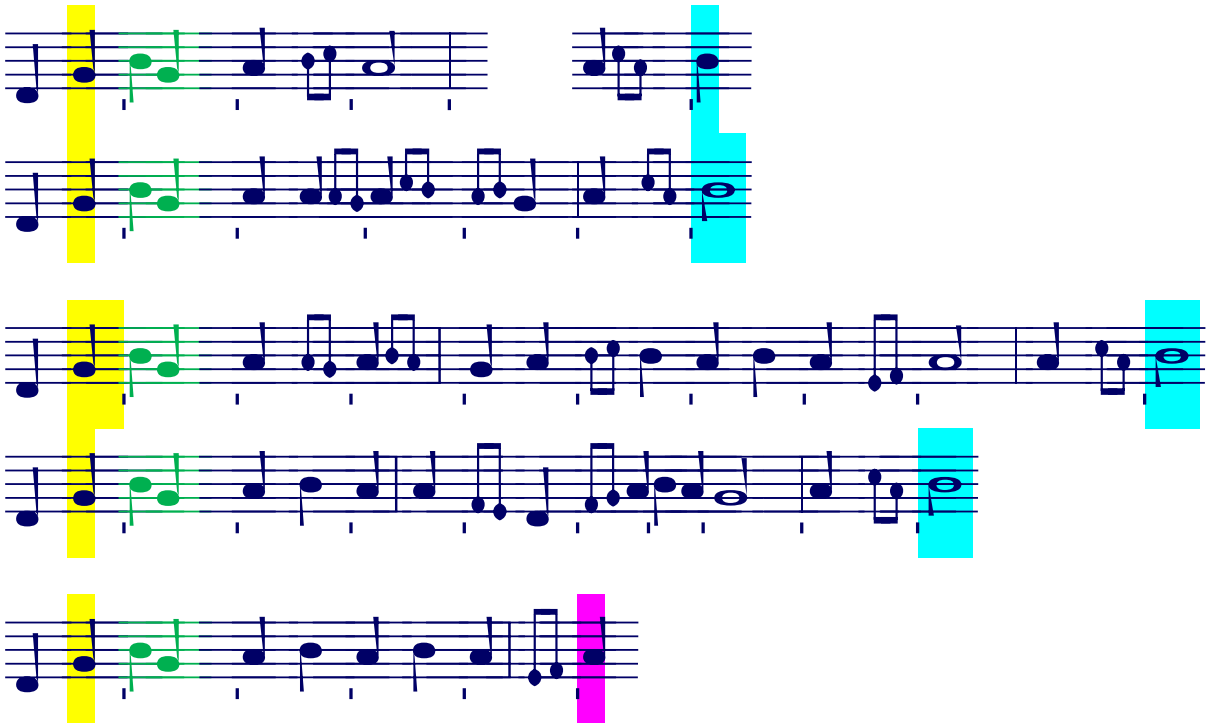

Štandardná **// Standard**

FDG : G-h // h^ : G3
h/h-a : G3

G-h

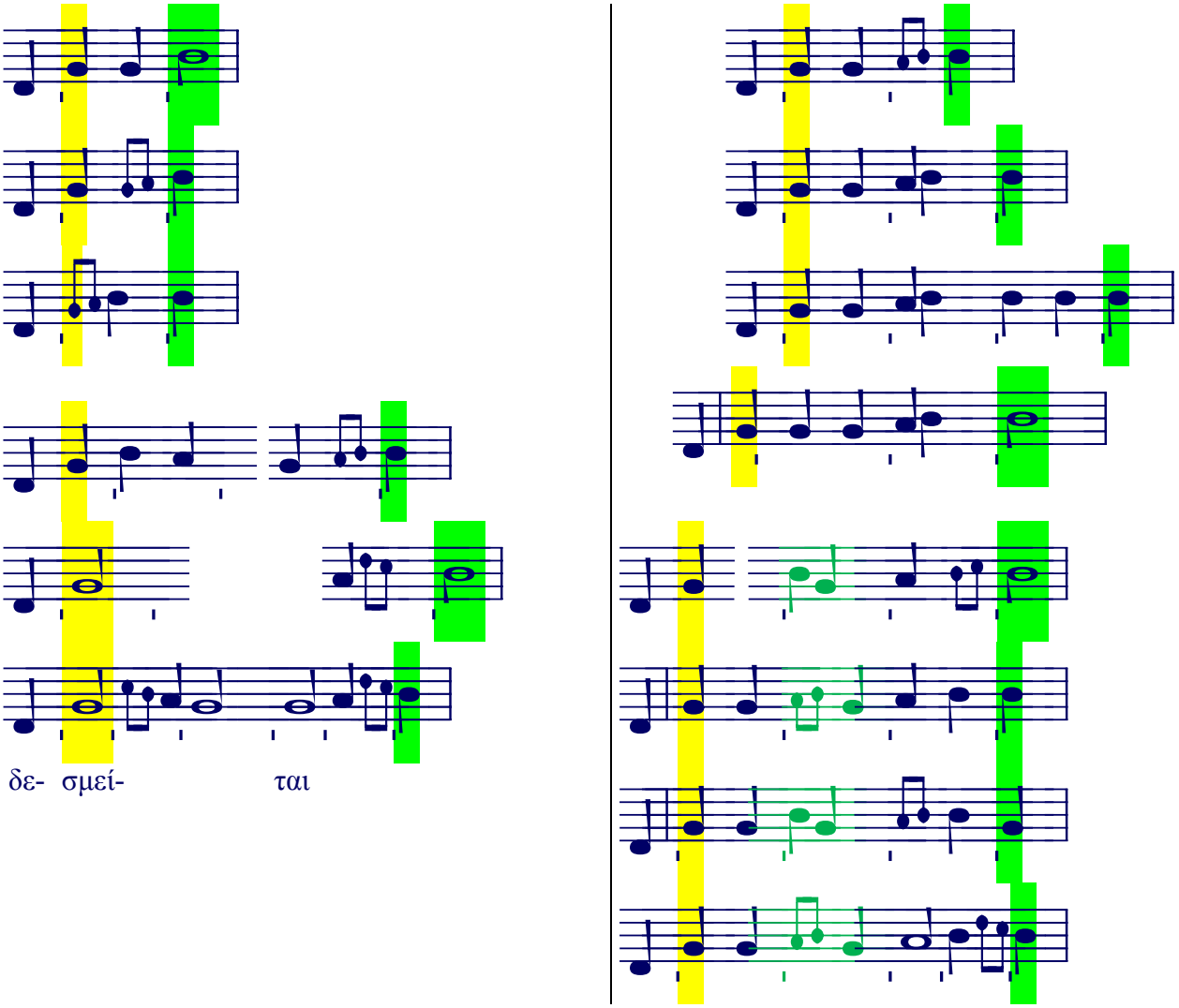

*h^*

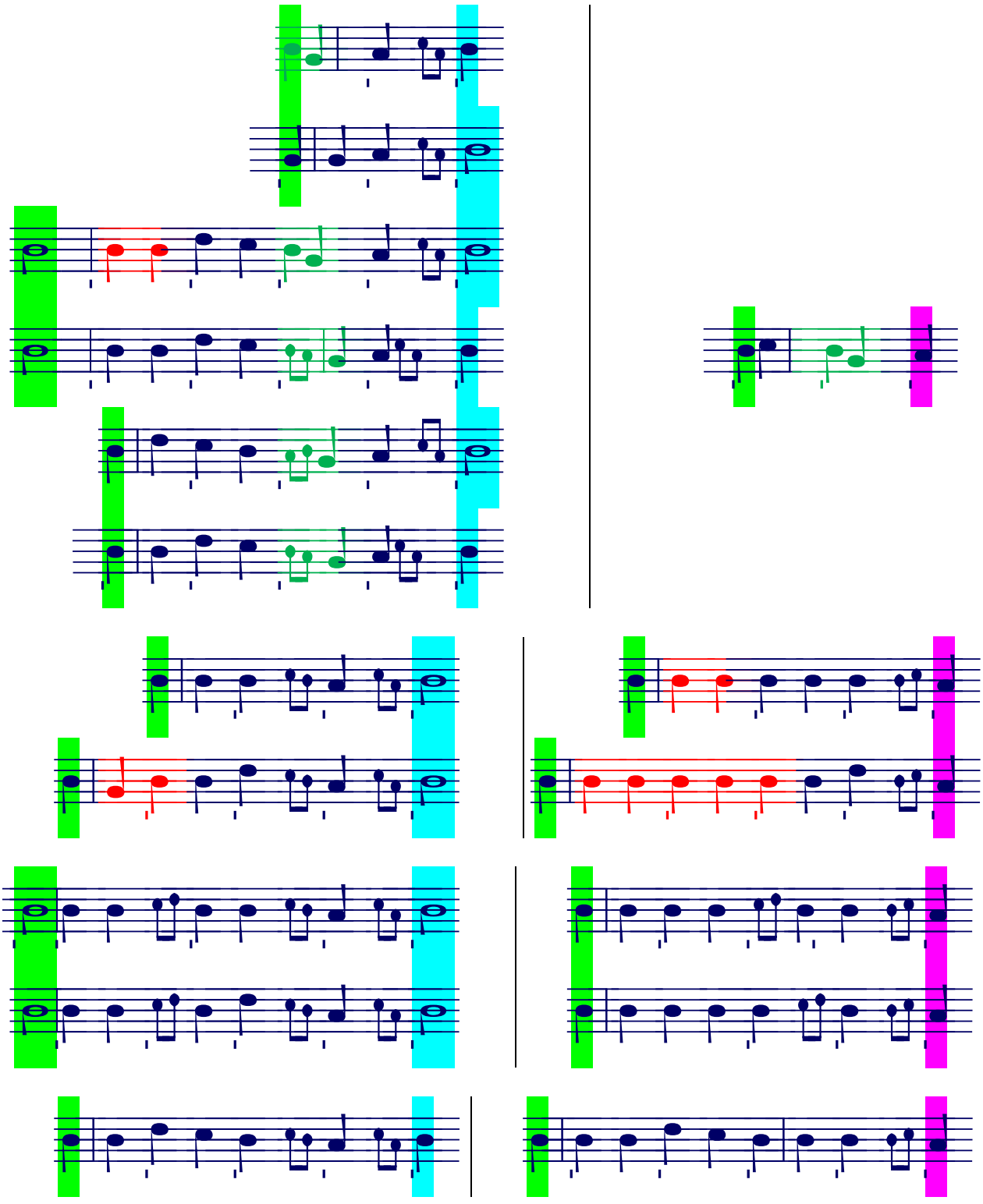

h/h -a

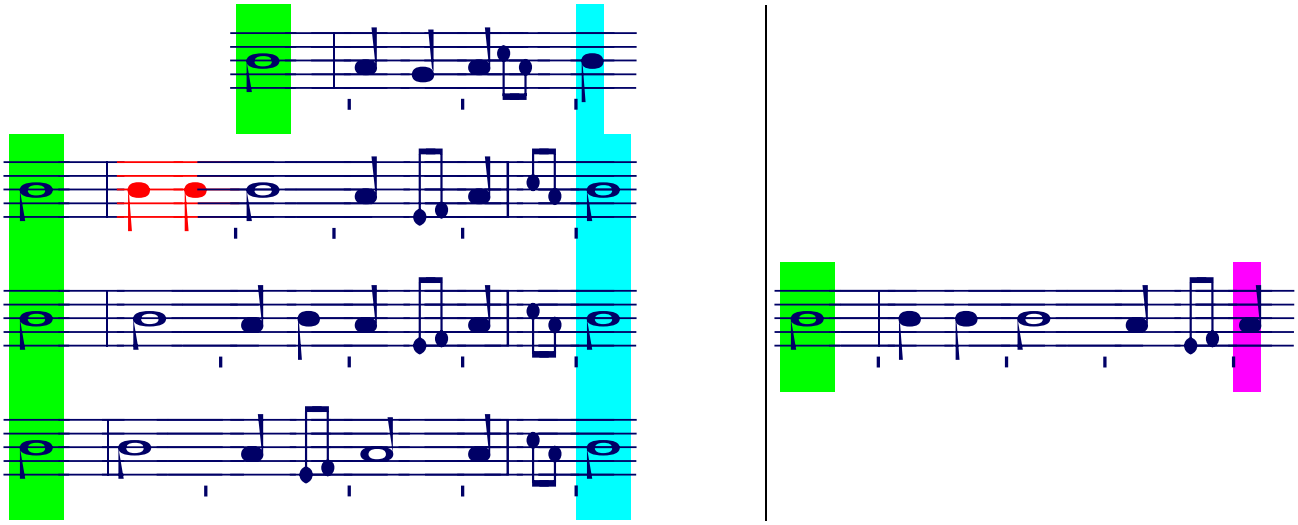

Zhrnutie **// Summary**

Vo vyššom variante bloku sa po FDG-prechode hneď alebo len po krátkej G^ deklamácii presúva melódia k tónu h, a to motívom Ga.h alebo G.ah.h (jednoduchým alebo thematizovaným).

Ďalej melódia pokračuje h^ deklamáciou. Tá je mimoriadne flexibilným premostením, čo sa týka dĺžky aj rozmiestnenia a typológie akcentačných motívov. Ide o deklamáciu v pravom zmysle slova.

Inou možnosťou je h/h-a postup, ktorý miesto akcentácie nad tónom h pracuje skôr s terciovým zostupom nadol.

// In the higher type of the block after the FDG transition, immediately or after a short G^, the melody rises to the tone *b* via a transitioning formula G-b.

The melody continues through *b*^. It is a very flexible declamation as regards the number of syllables and positions of the accents.

In case of applying *b/b-a* the accentation is realized through descending a third down and returning back.

Bez prechodu *// Without a transition*

G/J blok môže po finále E (rovnej alebo zalomenej ku D) predošlej periódy/ blokového E-*úvodu* nastúpiť aj bezprostredne – terciovým skokom na G alebo vyššími skokmi na tón h, prípadne d. Priamy nástup G-bloku je ale častejší v prípadoch, kedy nadväzuje na koncový tón G alebo h predchádzajúceho G-bloku alebo h-bloku.

// A G/J block may attach to finalis E (straight or modified) or more frequently to closing tones *G, b* of previous blocks directly through a leap.

Po // after E:

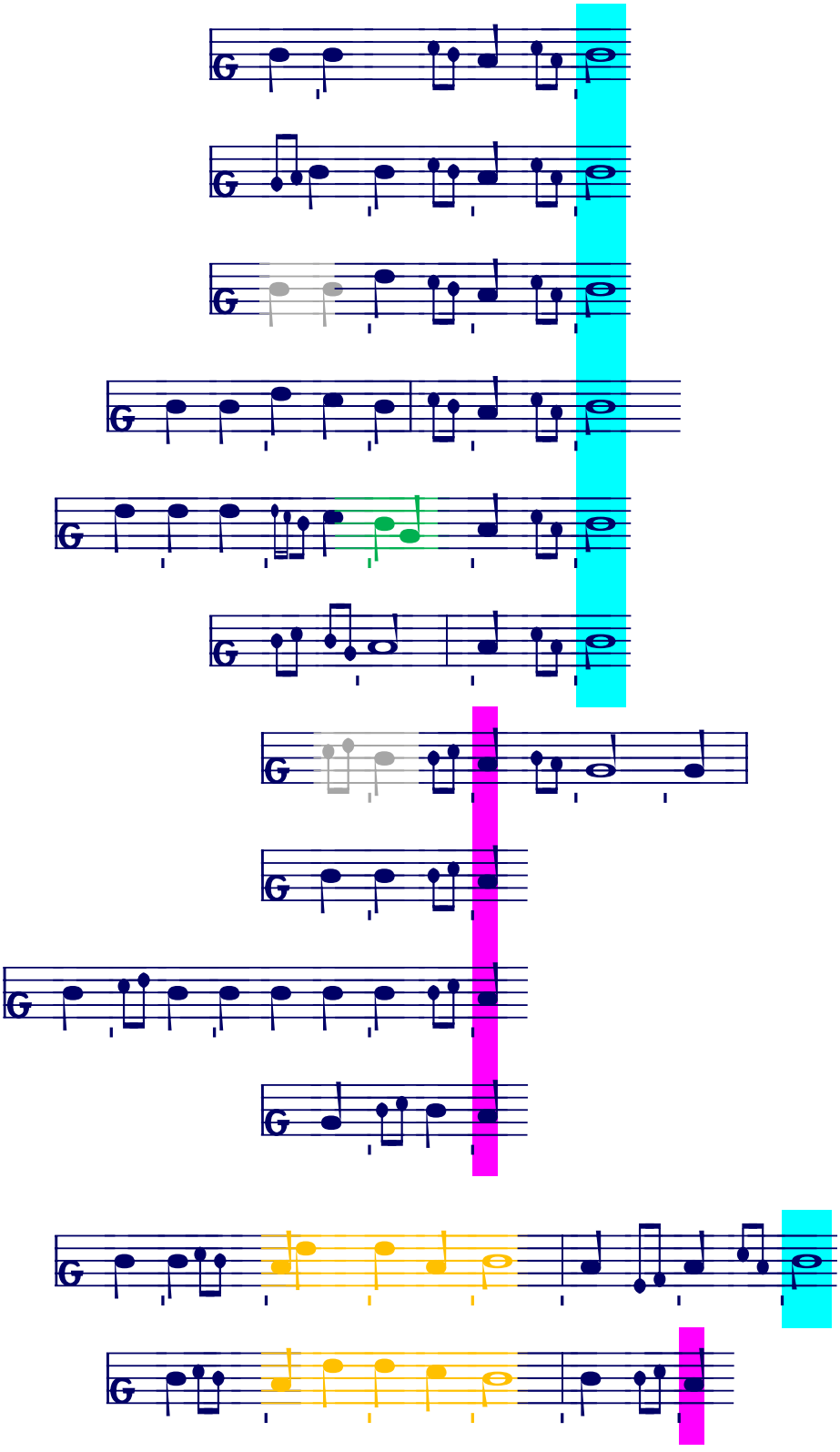

Po // after G,h:

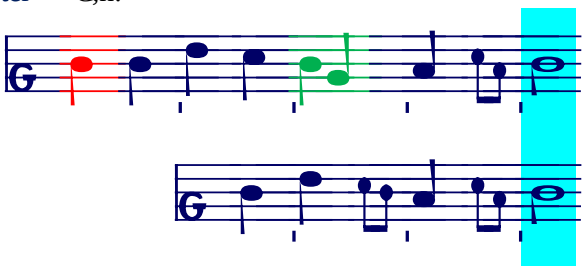

Po // after G, h, cez // via G-h:

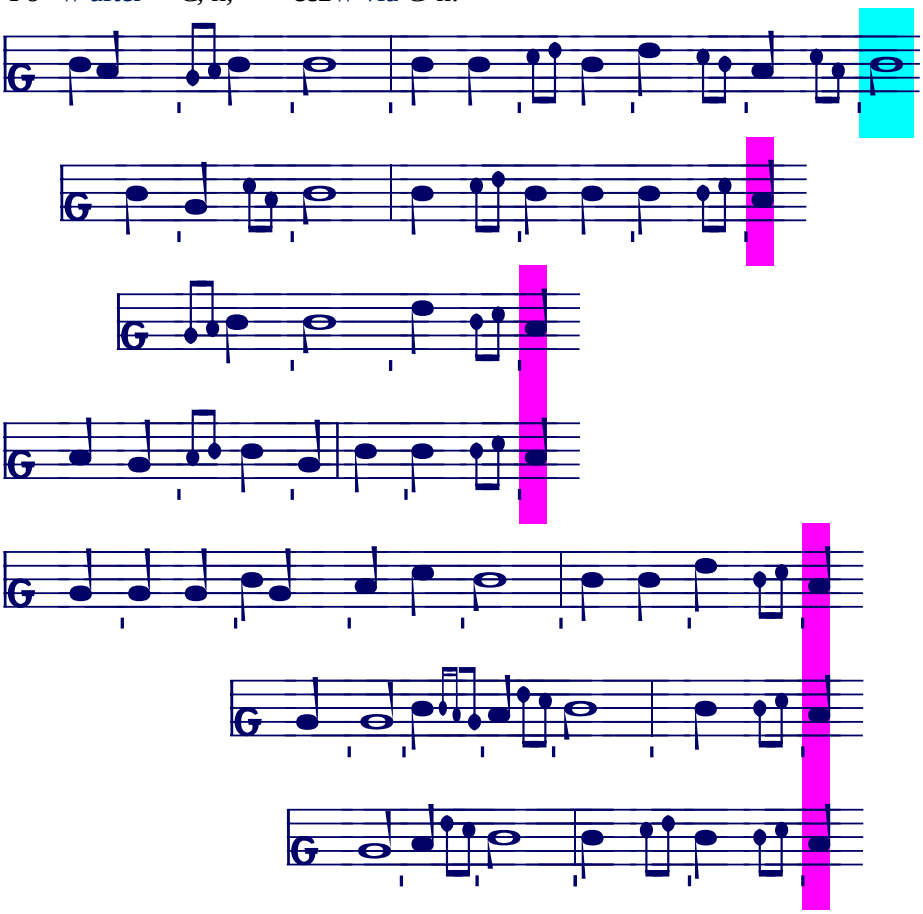

Priamy nástup sa často realizuje thematismom. // A direct attaching is often realised through a thematismos.

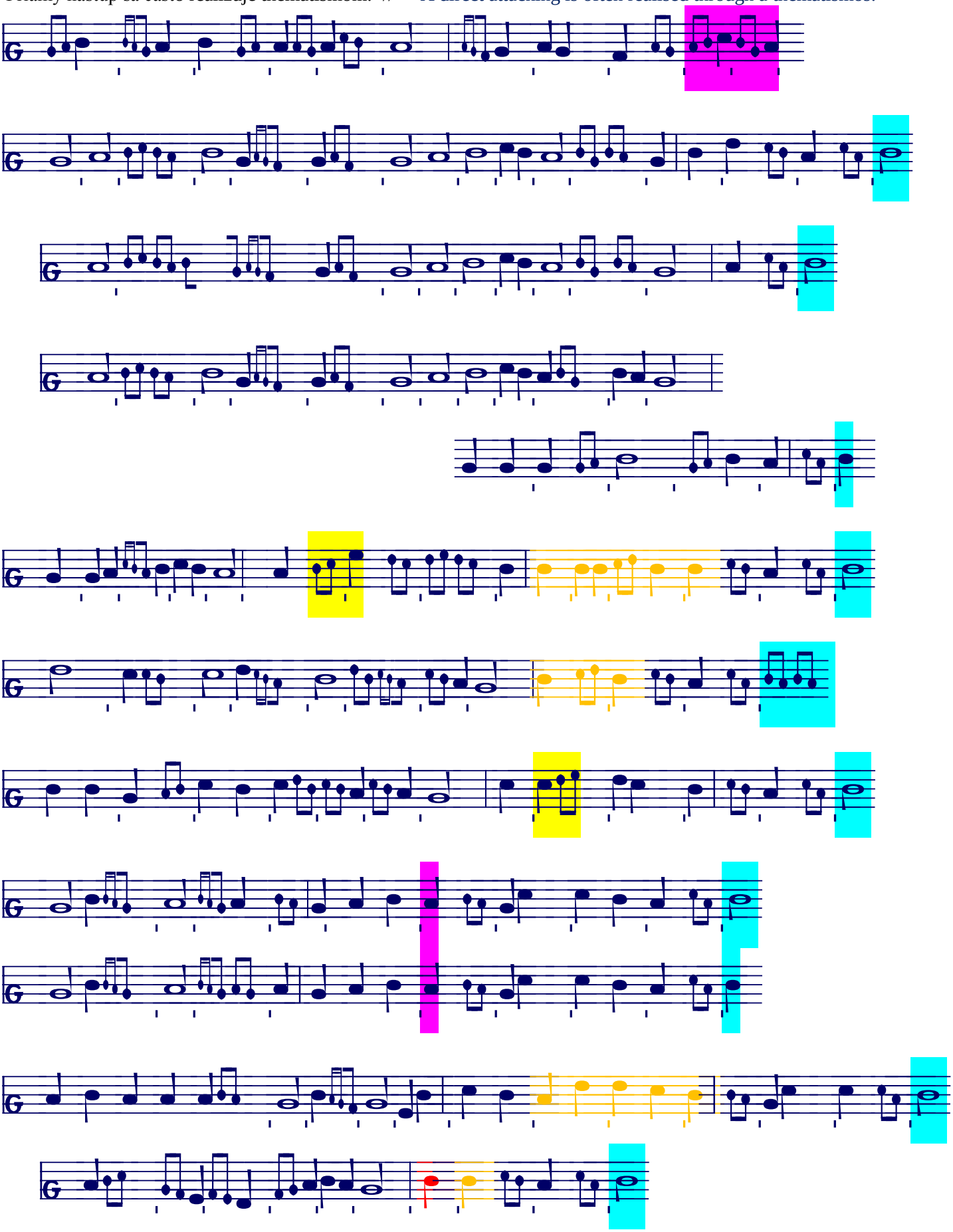

G opakovaný **// G block repeated**

Opakovaný G-blok, čiže G-blok nadväzujúci na finálu G (alebo h) predošlého G (h)-bloku v rámci jednej periódy, je vo výraznej väčšine prípadov charakteristický postupom G/h-a alebo h/h-a. Ústiť môže do kadencie všetkých typov – J, U, 0.

// A repeated G-block follows the previous G- or b- block (in the range of one period). Mostly it starts with *G/b-a* or *b/b-a*. It is finished in the cadence of any type – J, U, 0.

ha

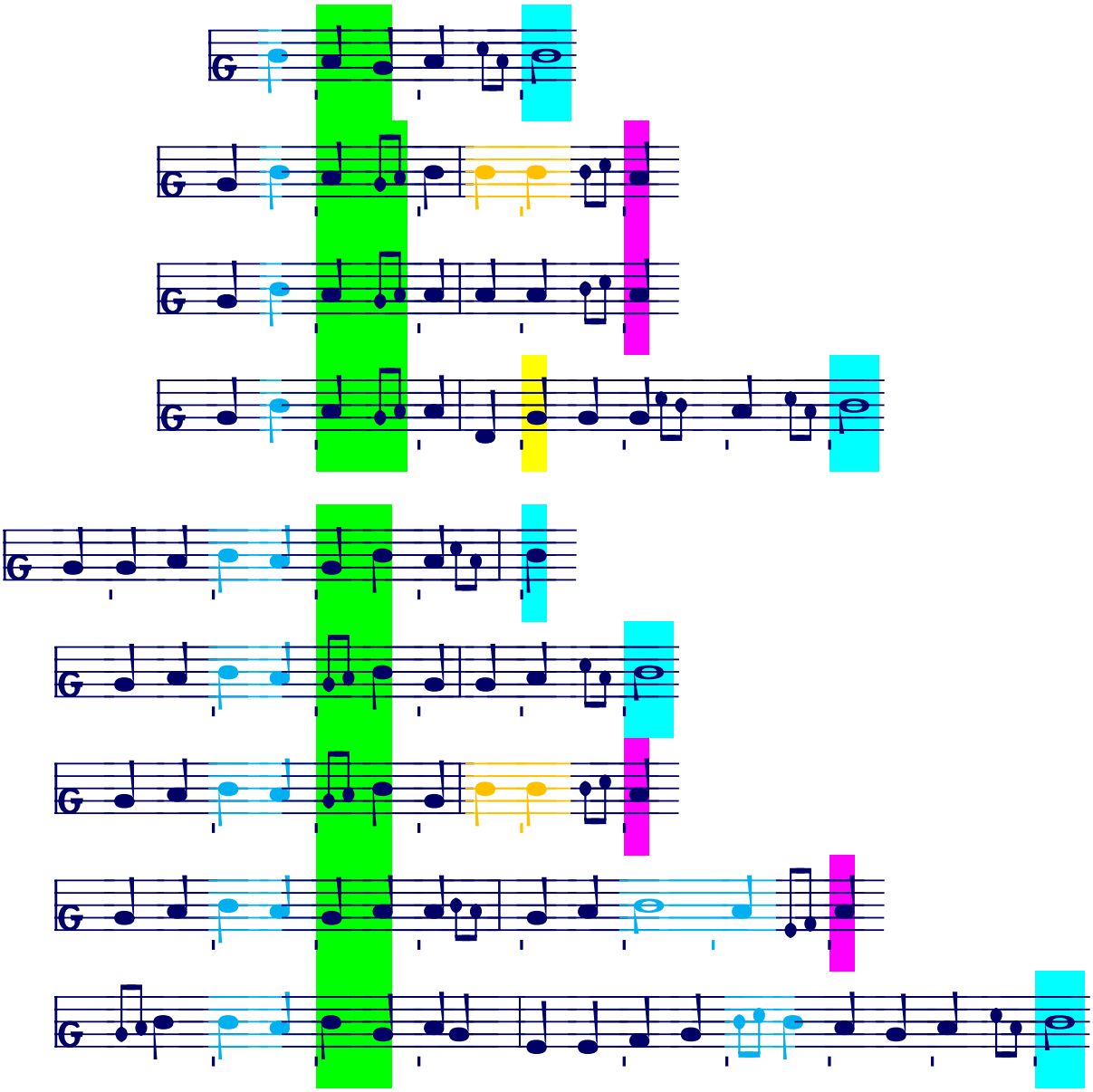

hh

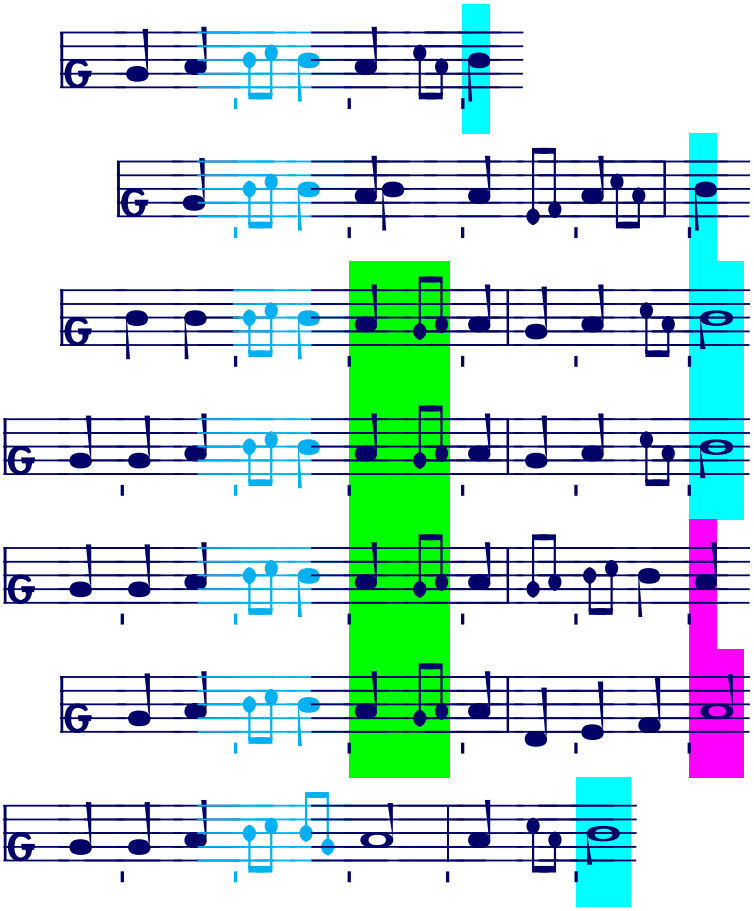

h2

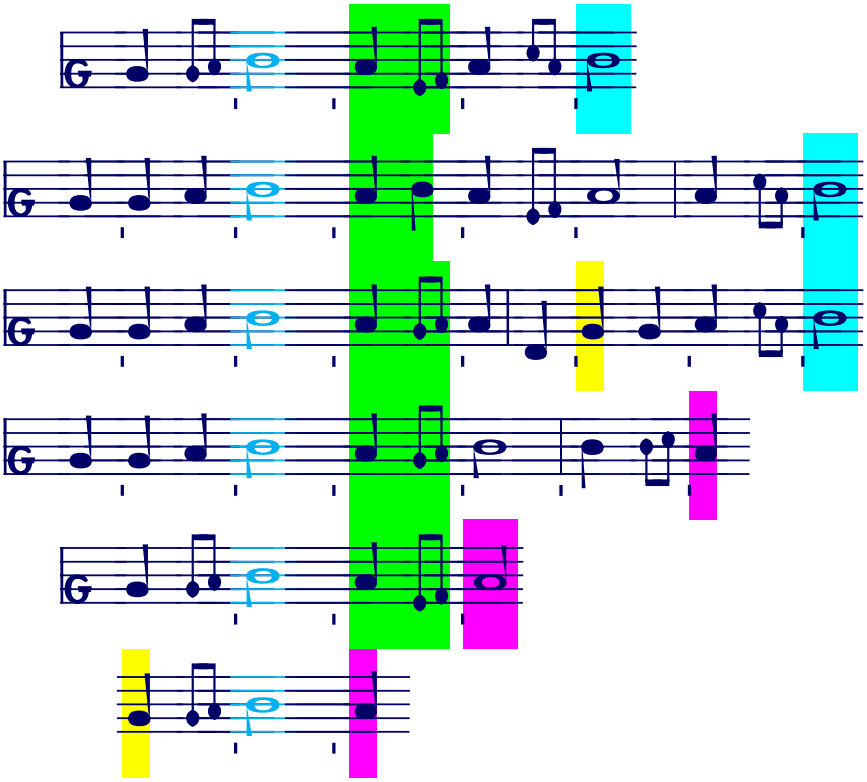

V nadväznosti na koncový tón h predchádzajúceho h-bloku
// Following the tone *b* closing the previous *b*-block.

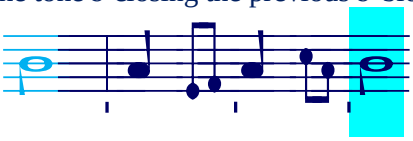

G3 -*

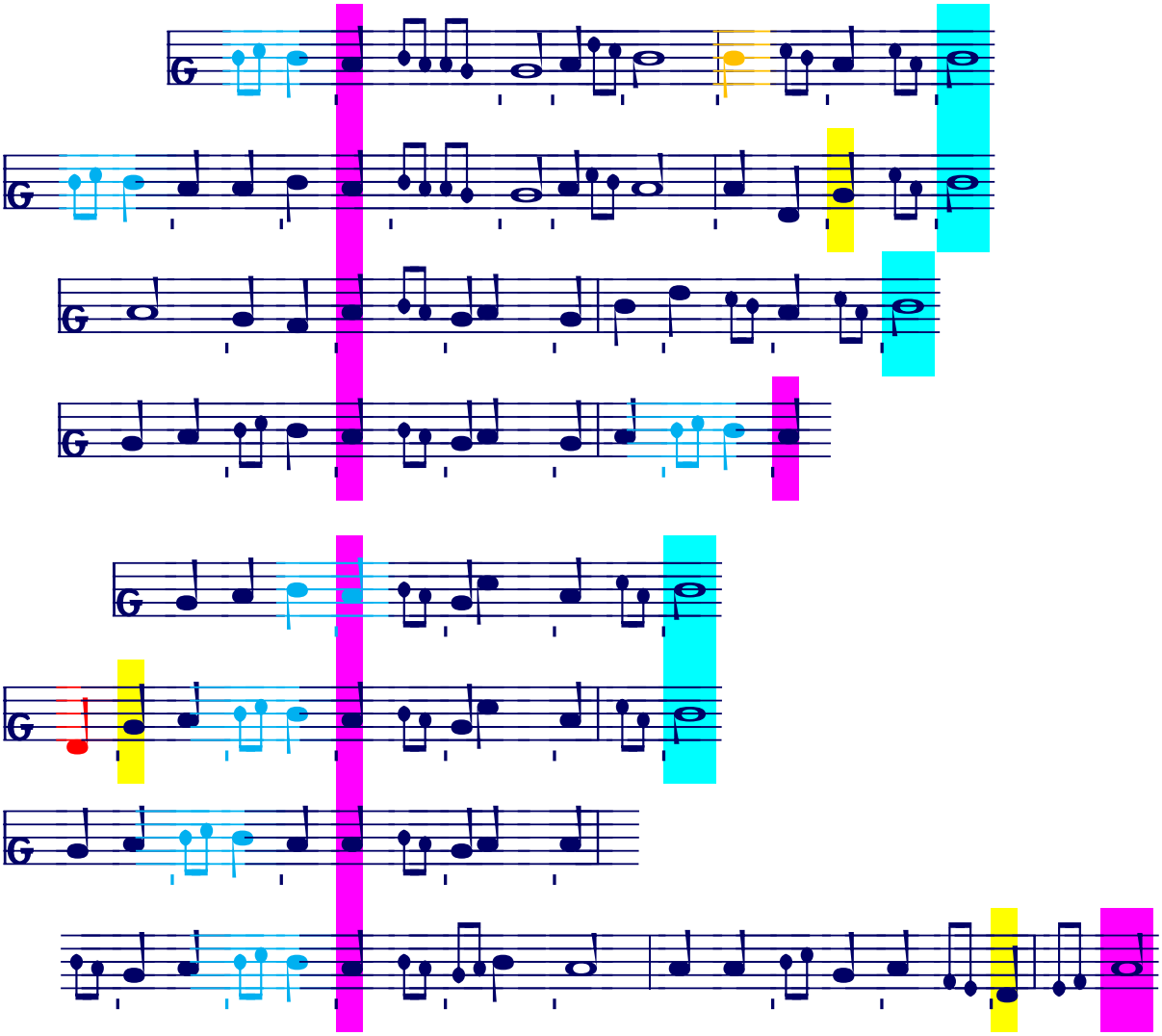

Zhrnutie ***// Summary***

Bez polokadenčného prerušenia // without a halfcadence

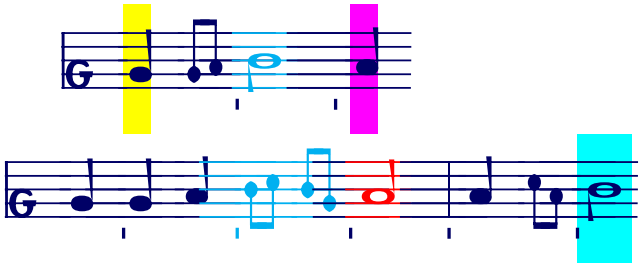

S polokadenciou aG.a // with a halfcadence aG.a

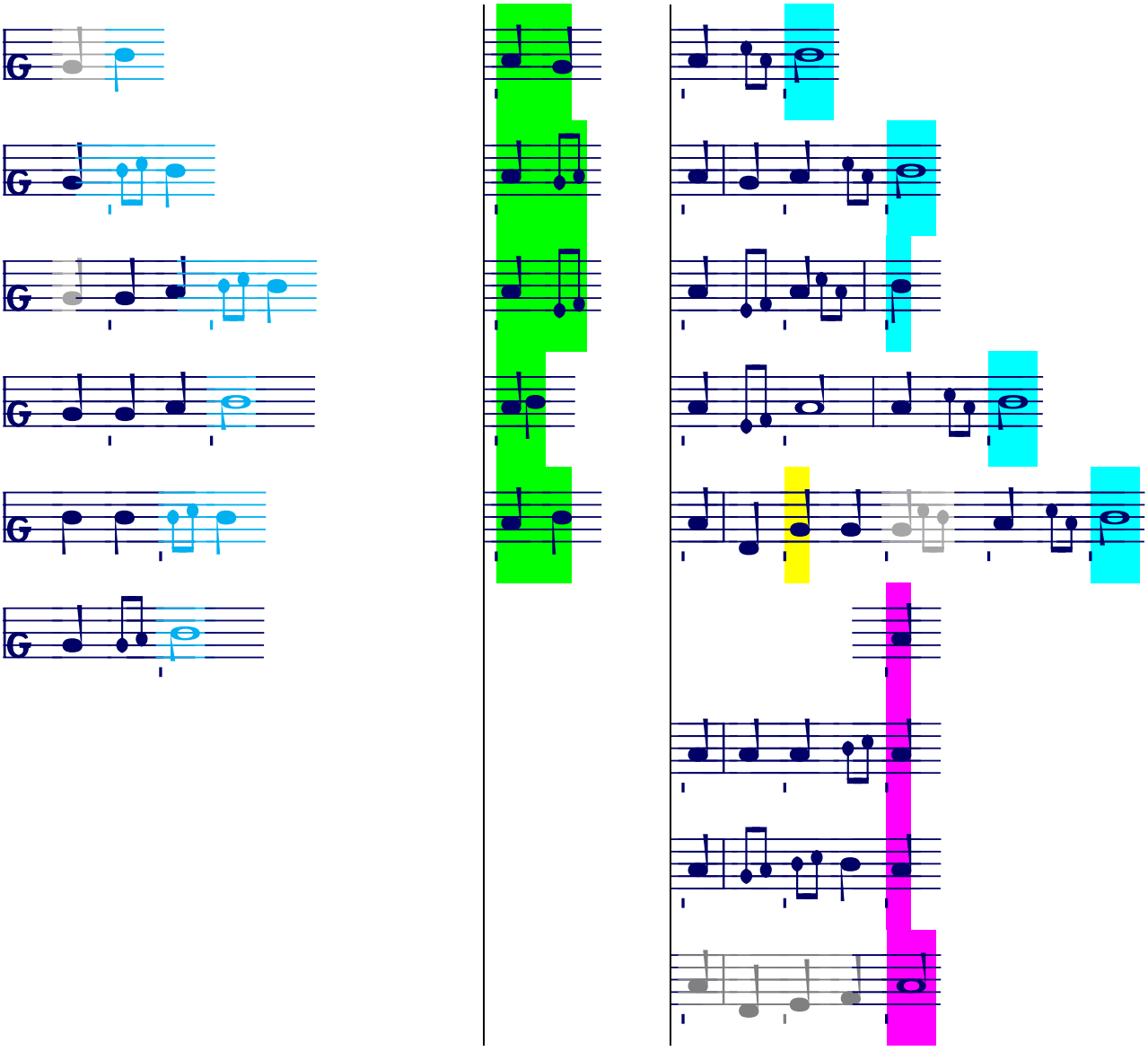

S polokadenciou Ga.a, Gh.a // with a halfcadence Ga.a, Gb.a

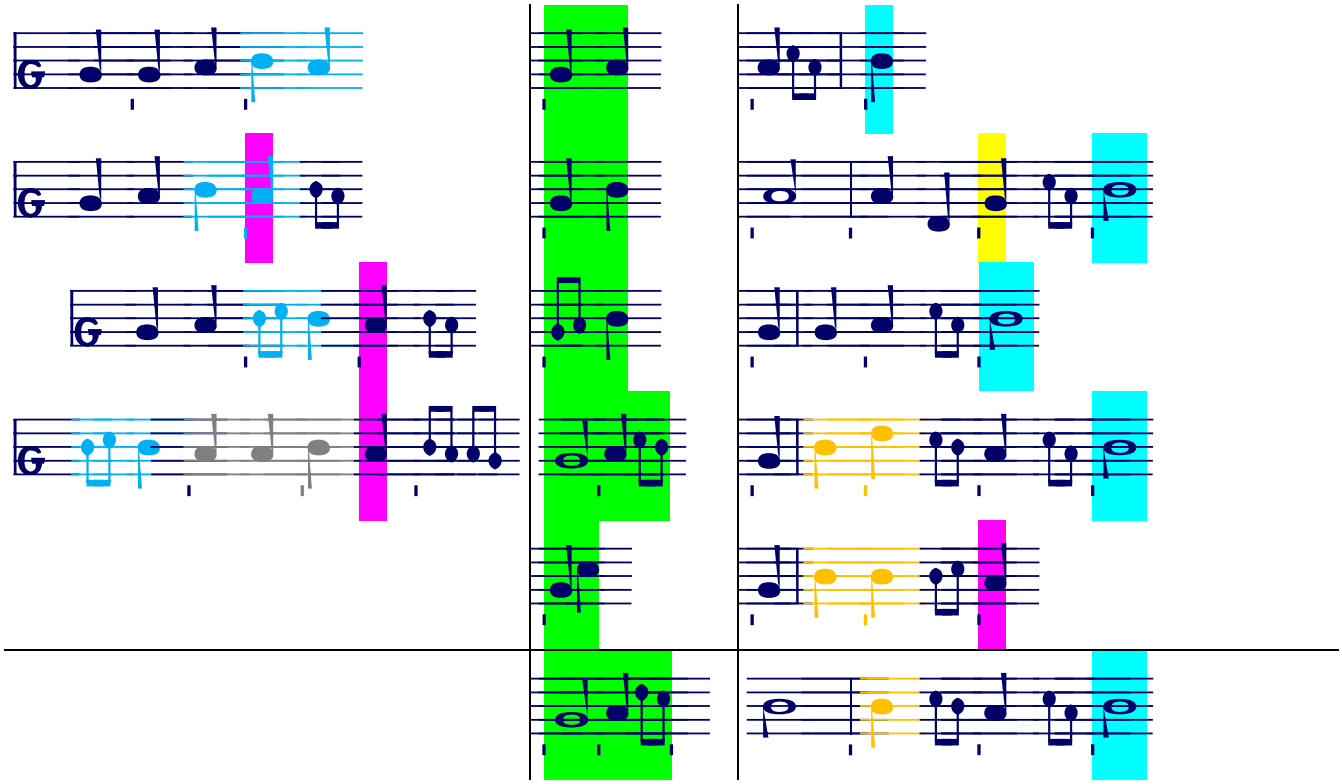

Vidno, že G3/U -a je tu prirodzeným rozšírením motívu po G/h-a o 1 slabiku/dobu.
// G3/U is a natural extension of the motif after G/b-a by one beat.

Typ G/0

Typ G/0 je na rozdiel od G/J charakteristický dlhším zotrvávaním v Ea- alebo DF-móde. Pri kratších blokoch sa Gh-mód dosahuje až samotnou kadenciou, pri dlhších viacformulových blokoch sa môže do Gh-módu prepnúť druhou alebo treťou formulou.

Tento typ blokov sa končí prevažne kadenciou typu G3/0, G3/U, výnimočne G3/y.

// The G/0 typically remains longer in the Ea or DF mode. Switching into the G-b mode may happen in the second or third formula. The block is finished in cadences G3/0, U, y.

Jednoduchý // Simple

Jednoduchý blok typu G/0 nadväzuje bezprostredne na finálu E (predošlej periódy alebo E-úvodu aktuálneho bloku) krátkou E^ deklamáciou, ktorá prechádza do charakteristického Ea-postupu, meniacim hladinu E na hladinu a.

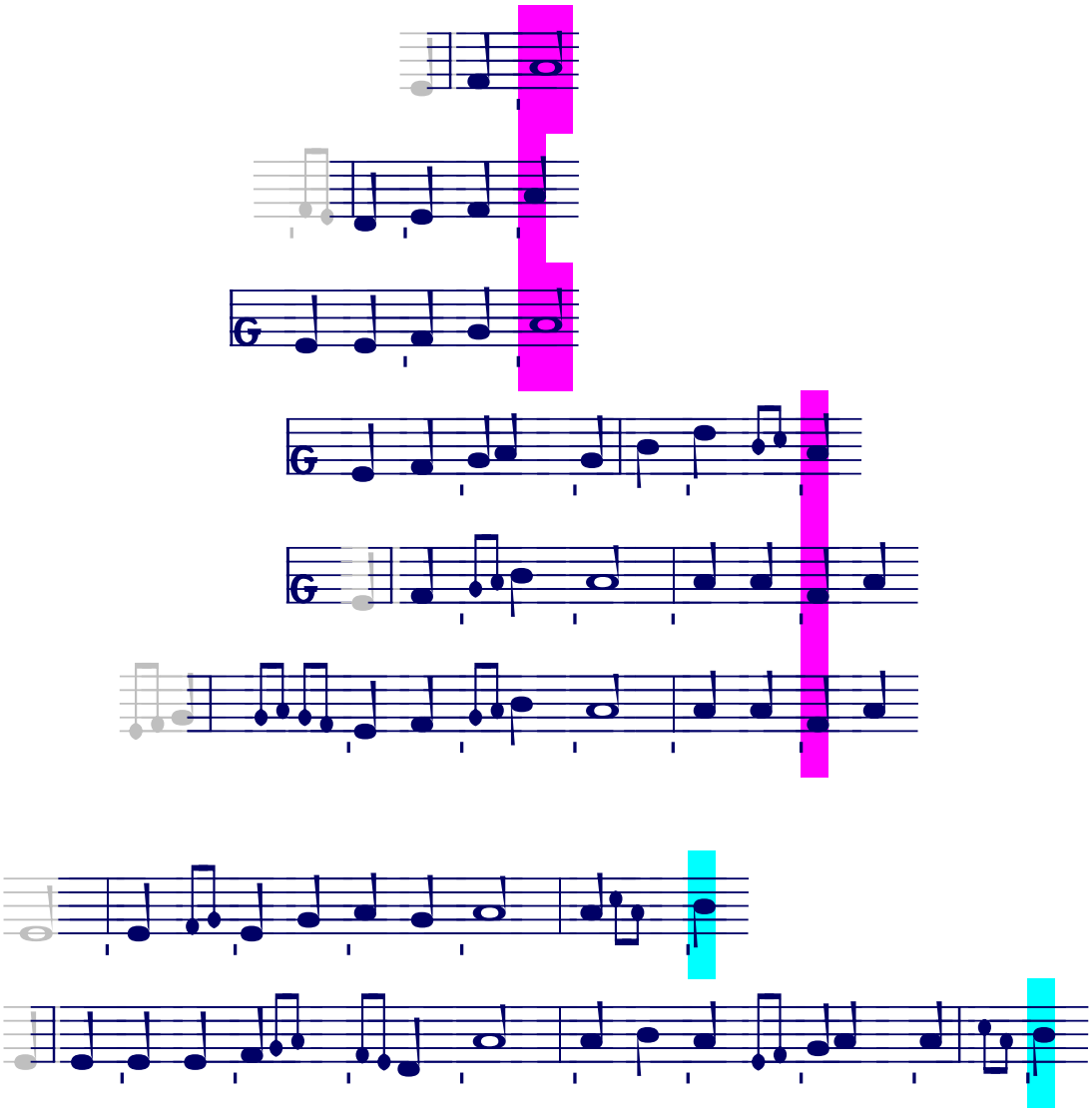

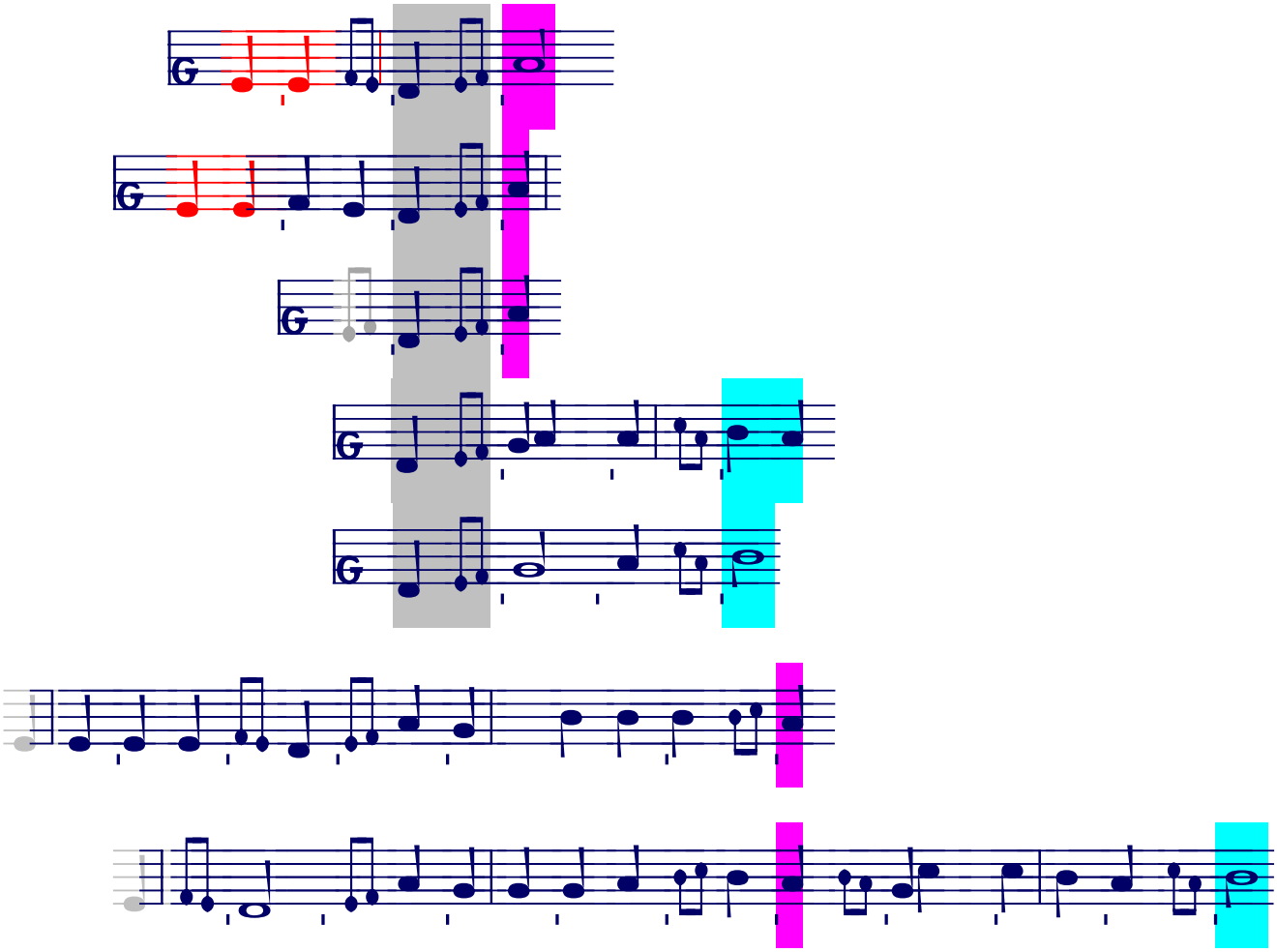

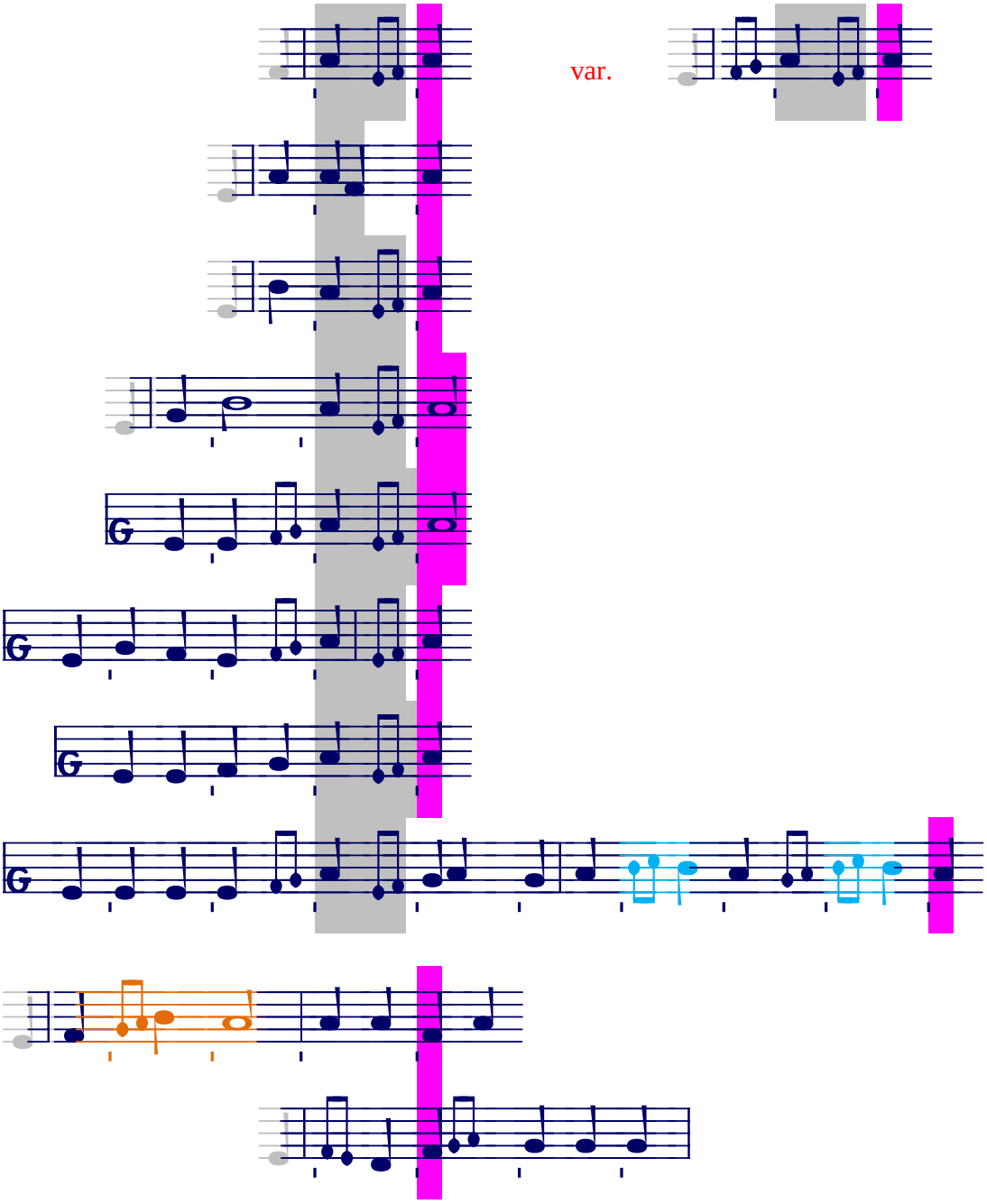

Po // after G

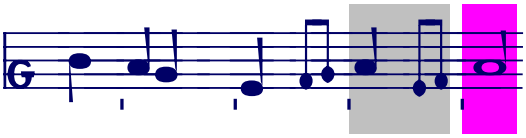

Po h // after b

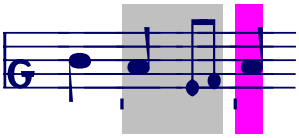

S prechodom cez D // via D

Najčastejší variant bloku G/0 nadväzuje na finálu E predošlej periódy alebo E-úvodu (alebo na koncový tón G, h predošlého bloku) D-úsekom (polblokom). Po ňom nasleduje vzostup k tónu *a* (často je to už kadenčný vrchol formuly G3/U,0) nasledujúcich tvarov:

// In most cases a G/0 block attaches to the last note of the previous block a D-halfblock. After the halfblock the melody rises to *a* (this tone is often the top of the cadence G3/0,U) as follows:

Da

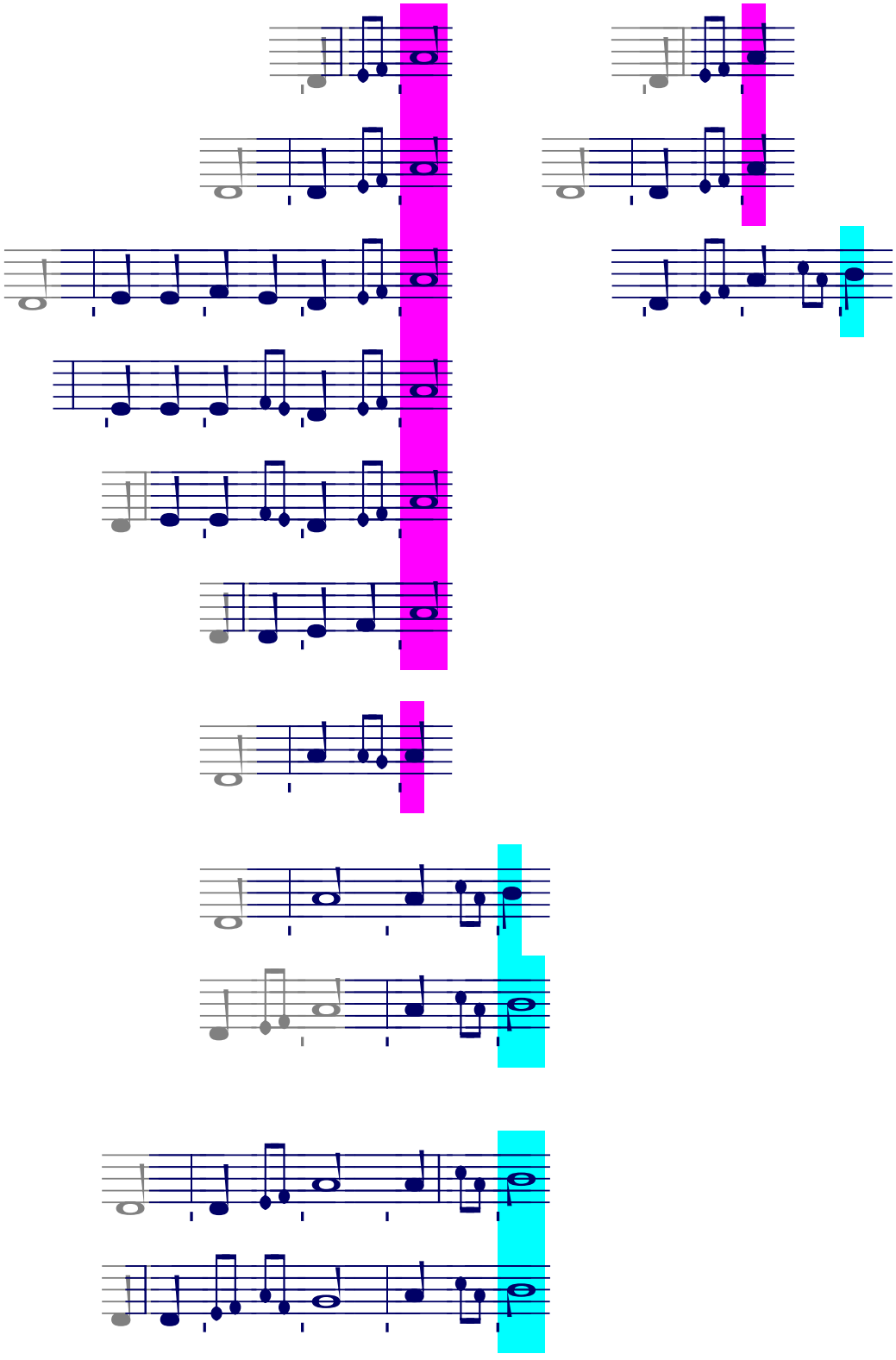

Ea

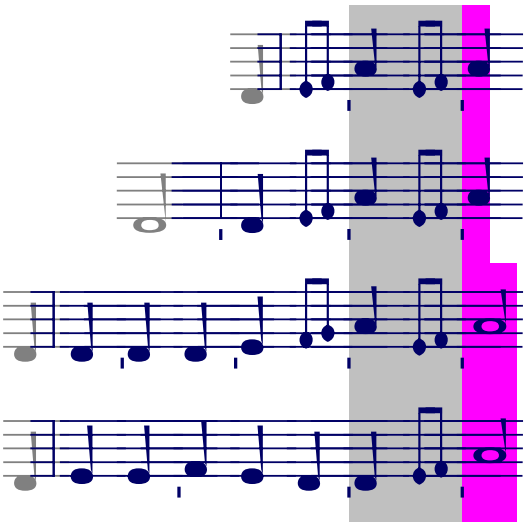

G3 -a + G3

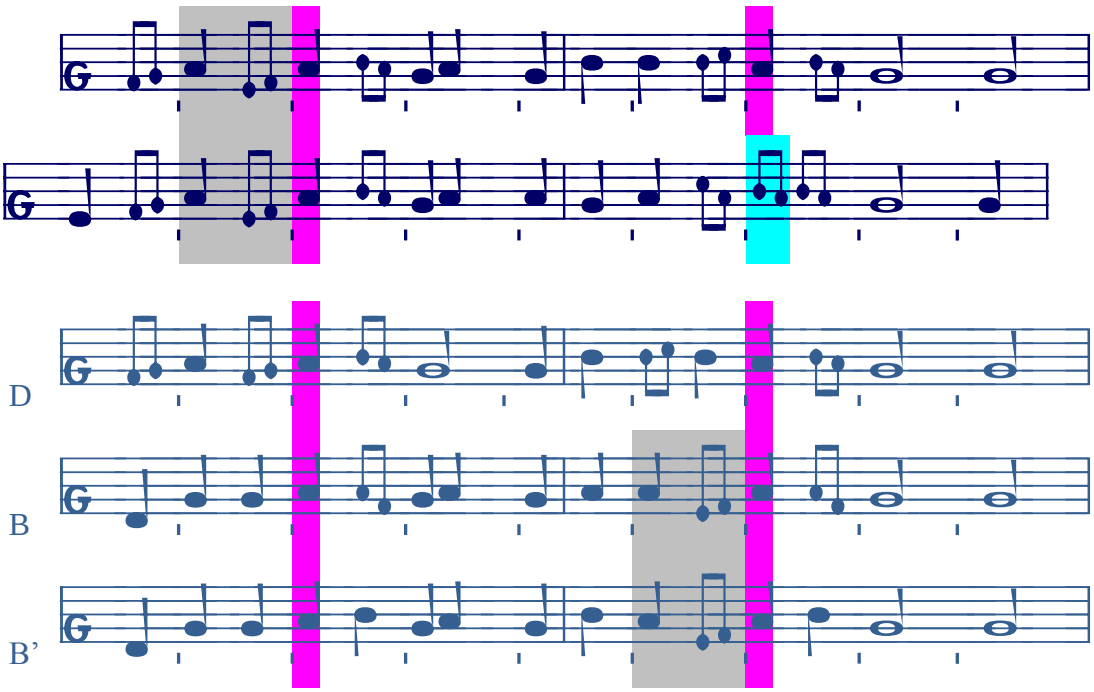

h-bloky // b-blocks

Typ h3

Jednoduchý tvar // Simple form

hapax

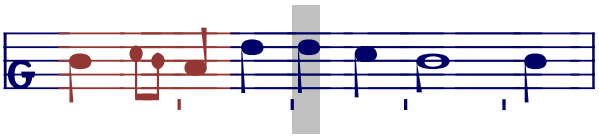

Cez G-h // via G-b

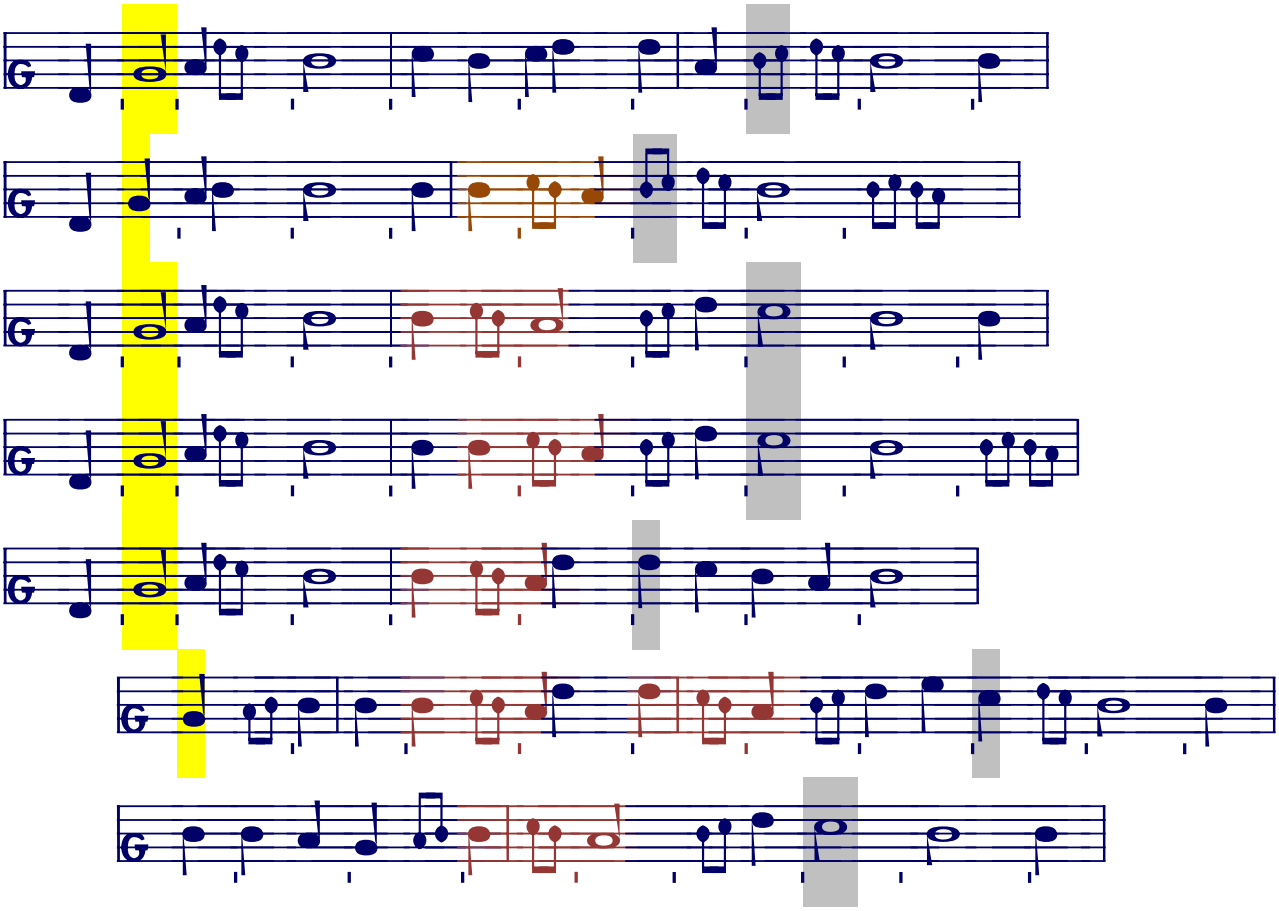

Cez // via G*,a*

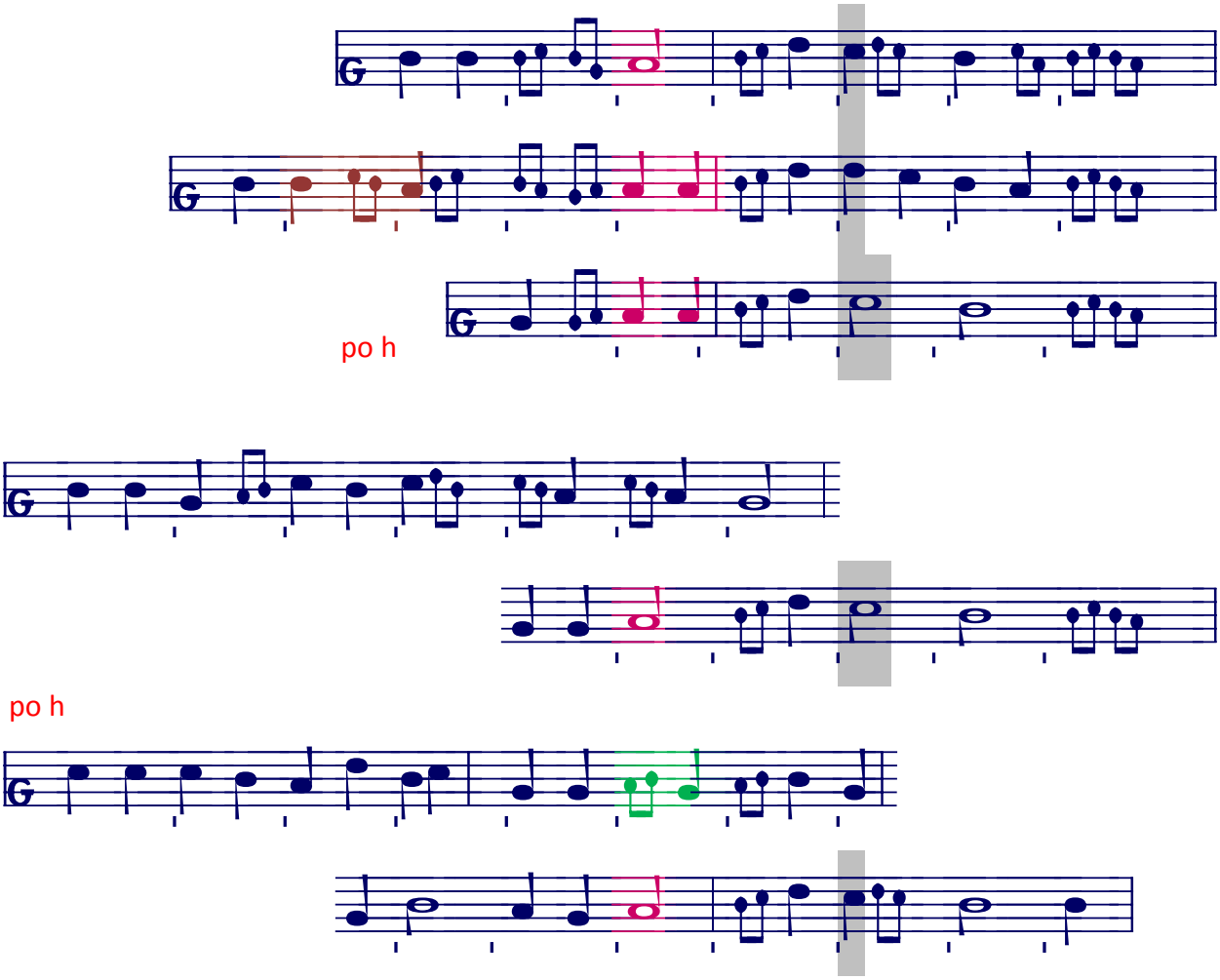

Typ y-h3

Blok je ukončený antikadenciou y-h3. Antikadencia ac.h2.h (alebo jej varianty) sa len málo líši od priebežnej (slabej) polokadencie ah.h2.h. Skutočný rozdiel medzi nimi je v kontexte okolitých formúl, v ktorom je zrejmé, že silný tvar y-h3 typický akcentovanou G^deklamáciou s akcentačným motívom hG nemôže mať priebežný charakter.[1]

// The block ends in the anticadence y-h3. The formula *ac.b2.b* only slightly differs from the transitional halfcadence *ab.b2.b*. The difference is in the context of surrounding formulae. Therefrom it follows that the presence of the „collar" *bG* is the distinguishing sign – it never appears in a transitioning halfcadential formula.

Jednoduchý tvar *// Simple*

Po finále *E* predošlej periódy, po E-*úvode* alebo na začiatku piesní

// Following the previous period (finalis E), initio or in the beginning of the chant.

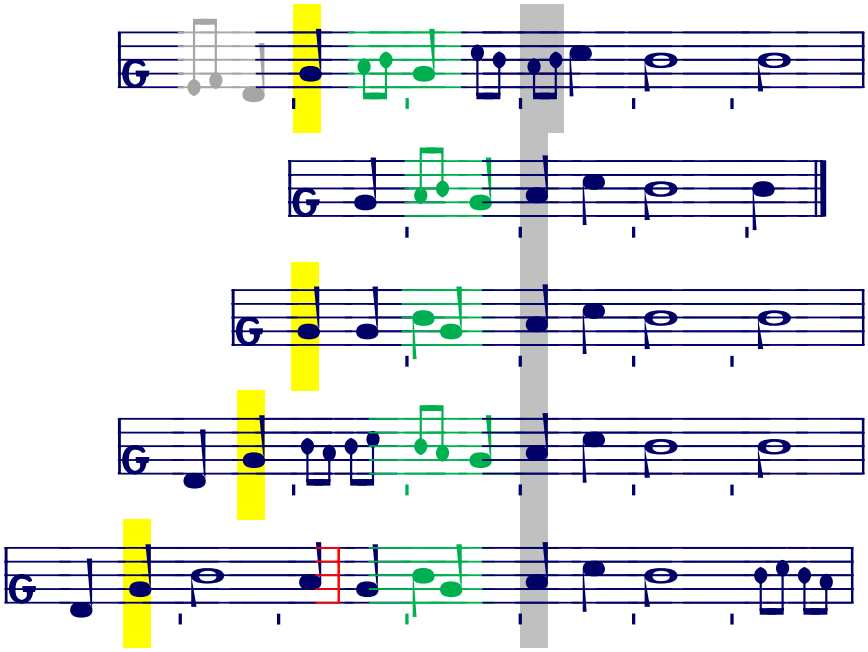

[1] Tu osobitne vyniká stichira zo 21.6., kde je h celkovou finálou piesne a v starších prameňoch je niekedy predpísaná na 2. hlas.

S prechodovou themou *// with a transitioning thema*

Blok s formulou y-h3 je vo väčšine prípadov krátky. Len výnimočne (v slávnostných stichirách) nadobúda dlhší tvar, a to výlučne s thematizmami.

// An y-h3 block is usually short. Longer variants in festal stikhera involve thematismoi.

Ľavá časť **// Left part**

Po finále E predošlej periódy // after E (end of the previous period)

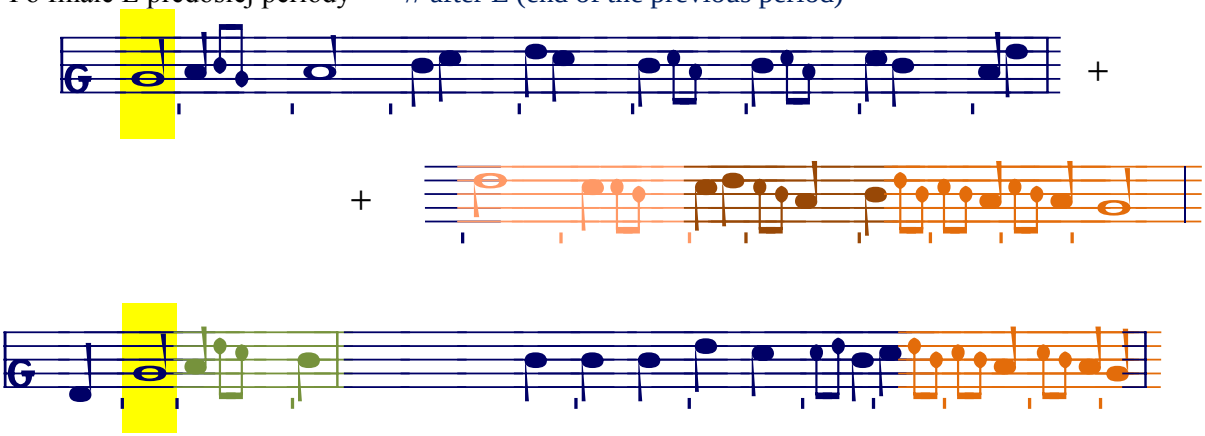

Po koncovom tóne h predošlého bloku

// after *b* (end of the previous *b*-block)

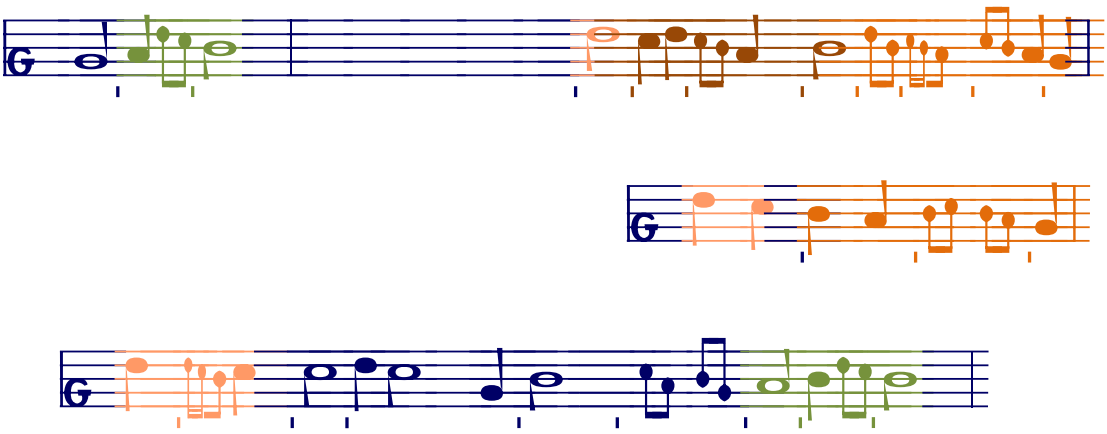

Pravá časť **// Right part**

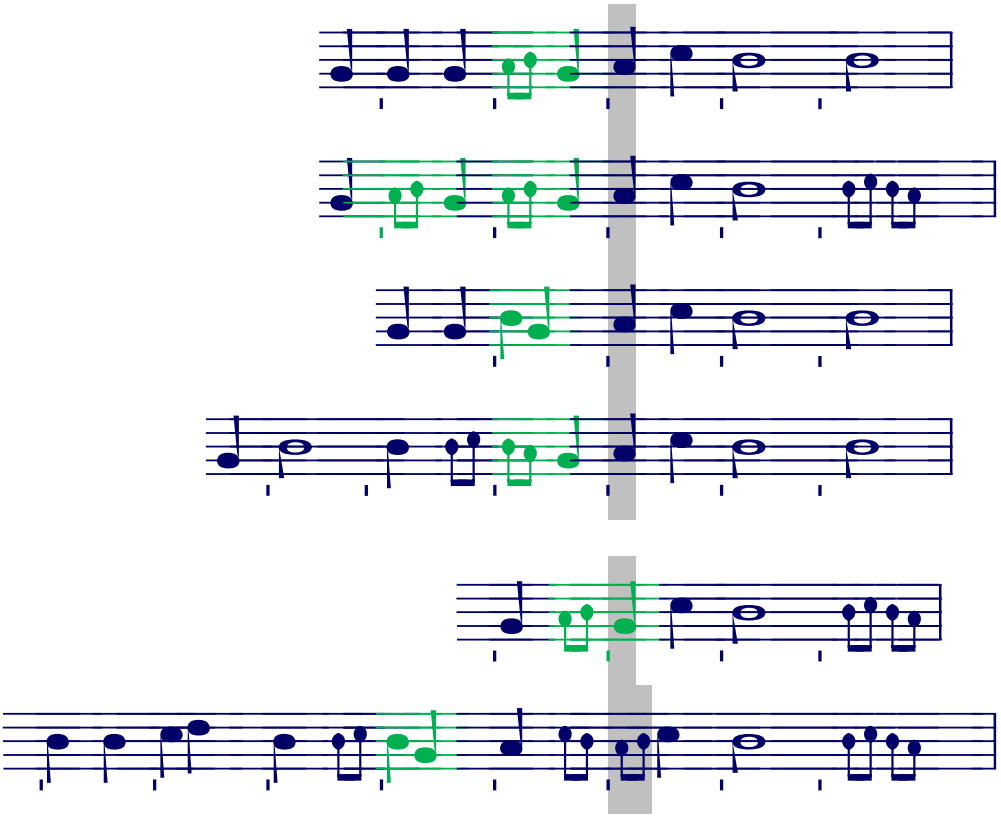

y-E bloky // y-E blocks

y-E blok je o kvintu nižším variantom y-h. Z hľadiska funkcie väčšinou predstavuje ukončenie vnútorného bloku periódy. Len výnimočne ukončuje celú periódu alebo celú pieseň.

// By a fifth lower variant of y-h. Usually ends an inner block, rarely it stands at the end of the whole period or a chant.

G/h -a + y-E3

Po G-bloku // Following a G-block

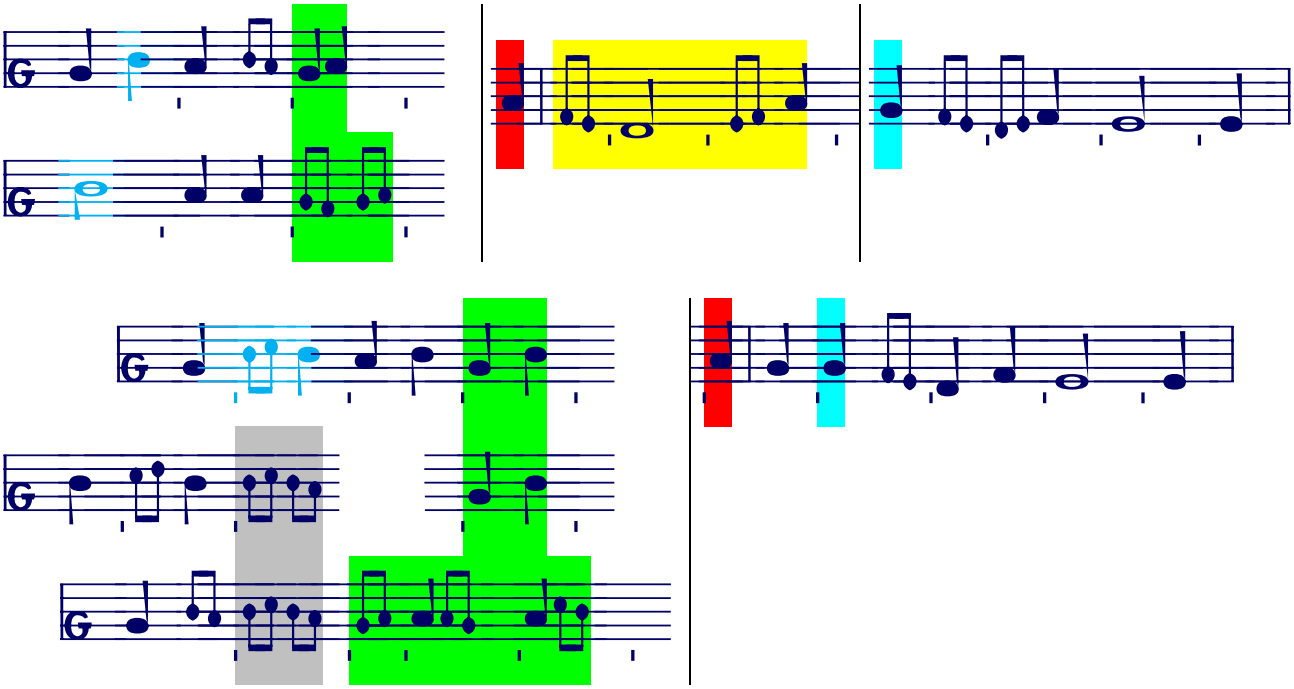

EC + y-E3

– Po E3, 0 // In the beginning of a new period
– Vlastnému bloku typu EC+y-E3 môže predchádzať E-úvod (výlučne) s CE- a EG-nástupom
// The body of EC+y-E3 may be preceded by initio (starting exclusively with CE- and EG-)

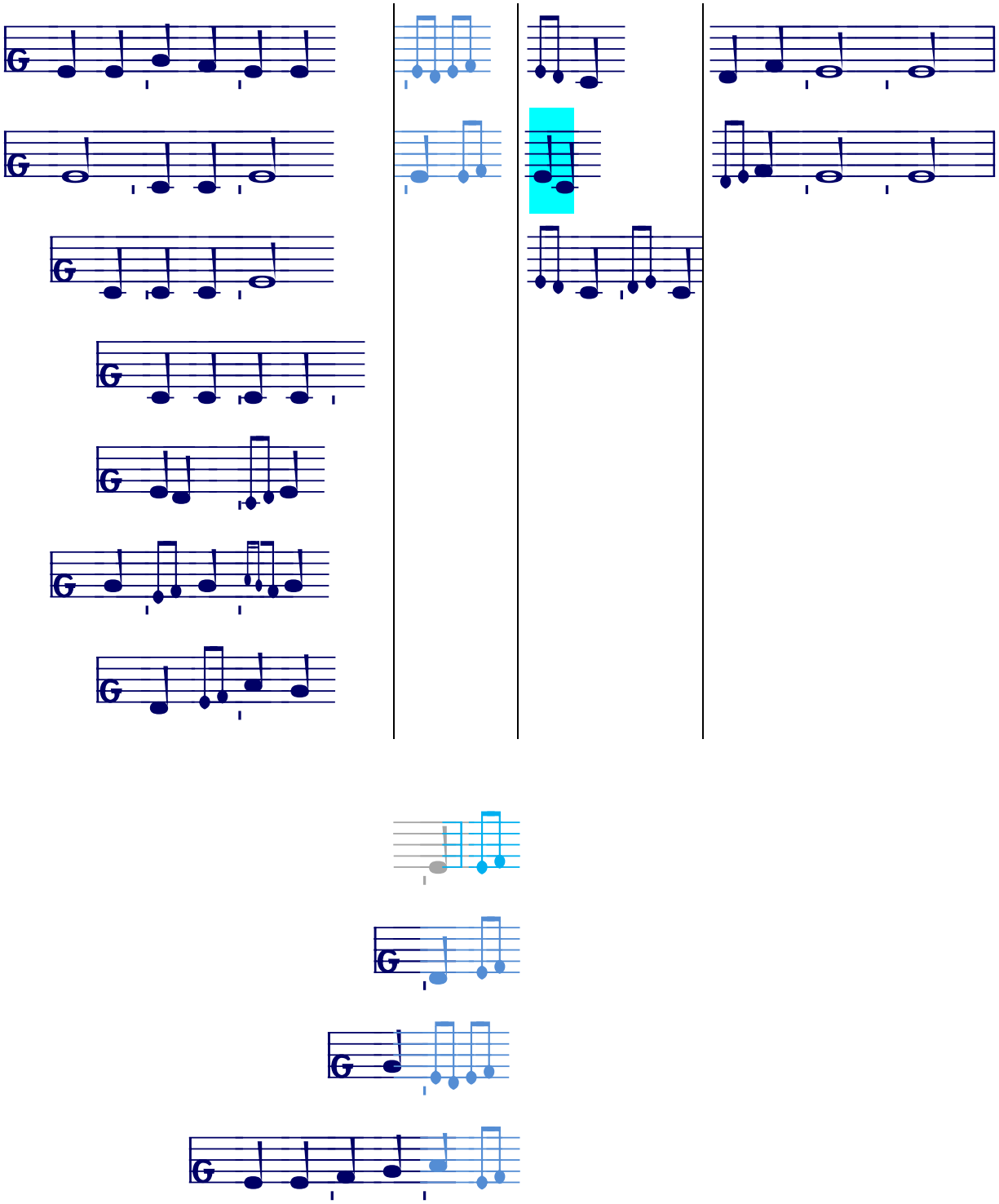

F + y-E3

Ľavá časť **// Left part**

Po E3, po 0, po E-*úvode* // in the beginning of a period, following an initio

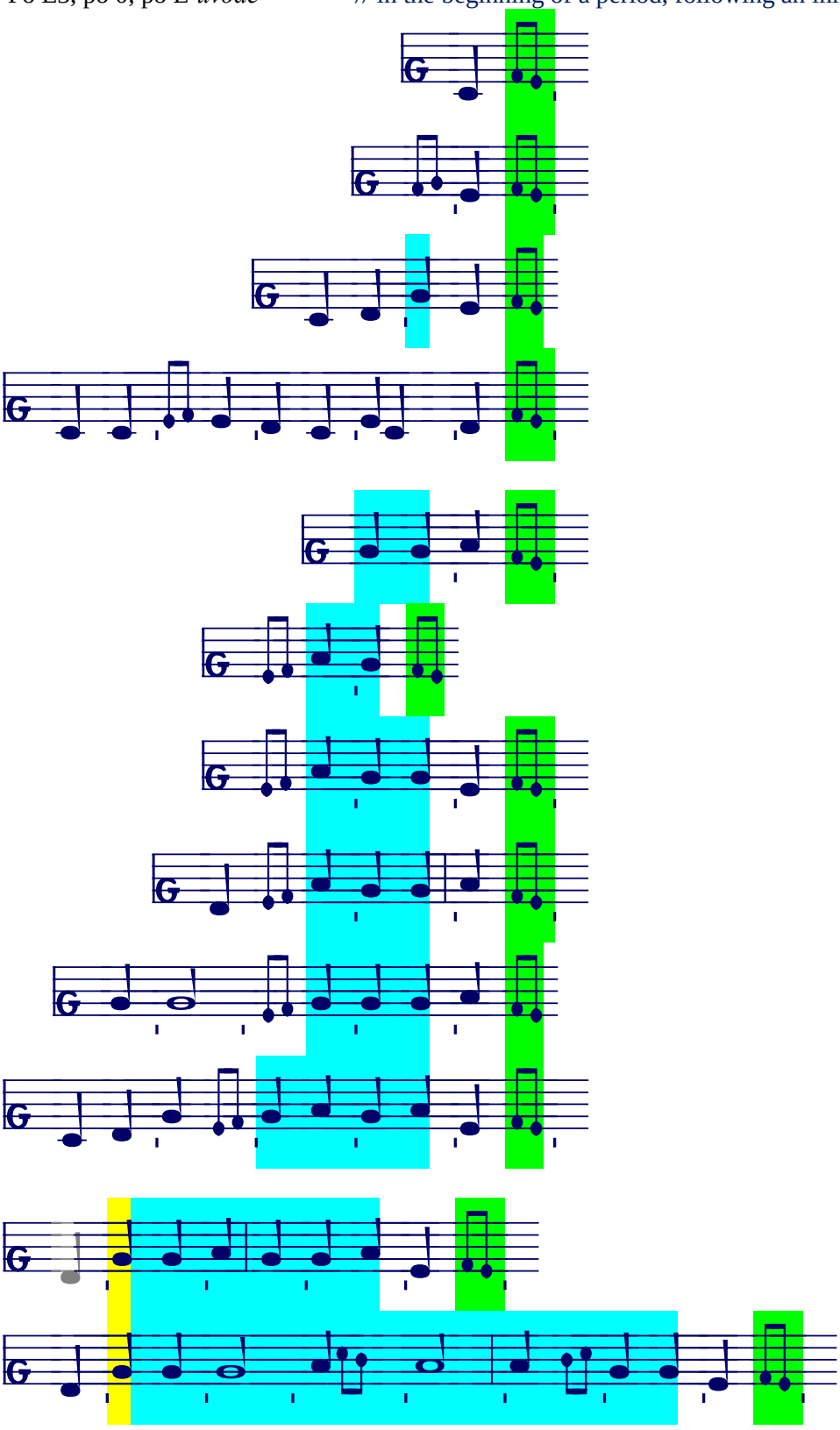

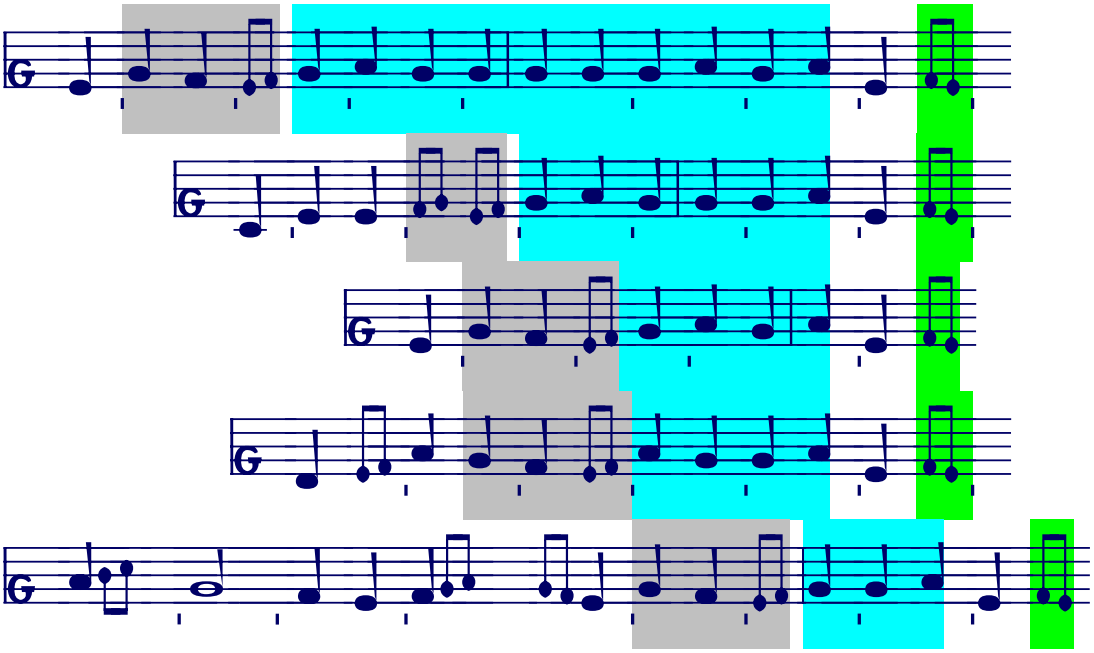

Po //after G3/J -a

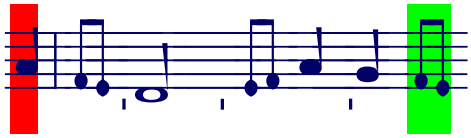

Po D-úseku // after a halfblock

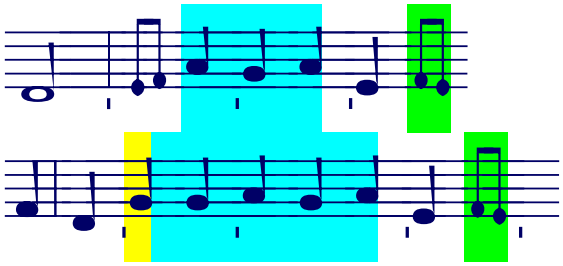

Pravá časť // The right part

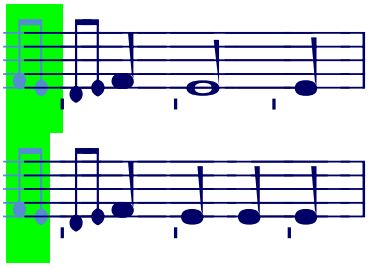

E-bloky // E-blocks

Typ D-E

E-blok typu D-E je charakteristický „kontaktnou stopou“ *DD* (po modifikácii *FD*), v ktorej sa spájajú invariant kadenčnej formuly E3 a predchádzajúca formula, prípadne neoddeliteľný prívod. Vlastný blok sa najčastejšie pripája na D-úsek, prípadne {E-úvod + D-úsek}.

// An E-block of D-E type typically includes a „contact foot“ *DD* (*FD* if modified), where the invariant of E3 attaches to the previous formula. The bare block is attached prevalently to a D-halfblock (with or without initio).

Prostý // Simple

aG.FE.E

Bežný tvar // standard form

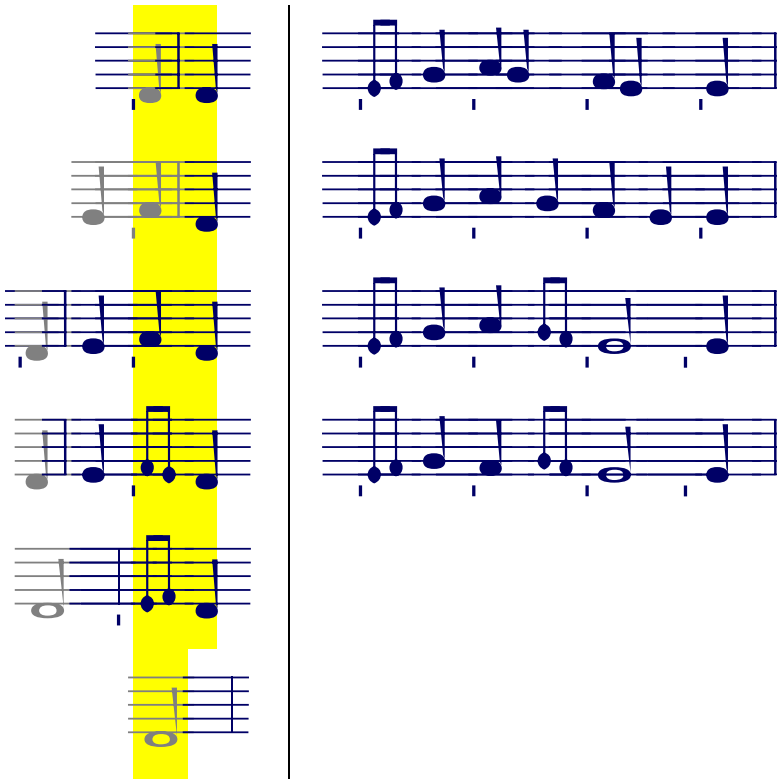

Krátky tvar // Short

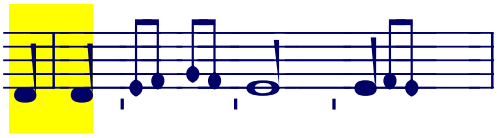

Menej obvyklá pozícia hranice medzi kólami

// Less frequent cases of boundaries between cola.

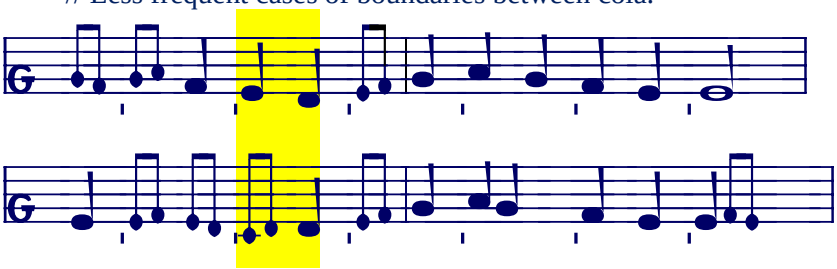

c-GFE

Bežný tvar // standard form

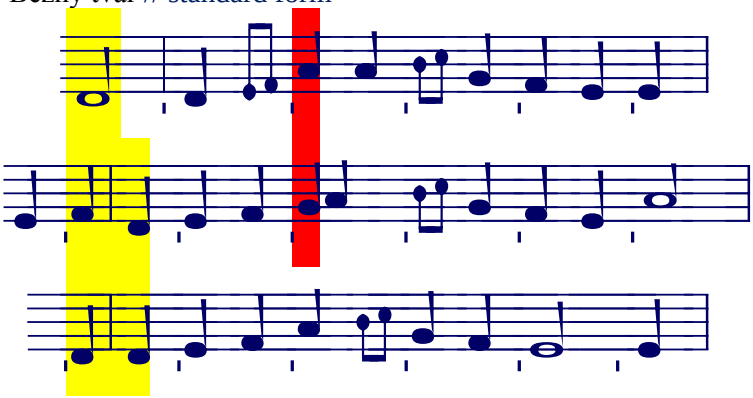

Iné // Alia

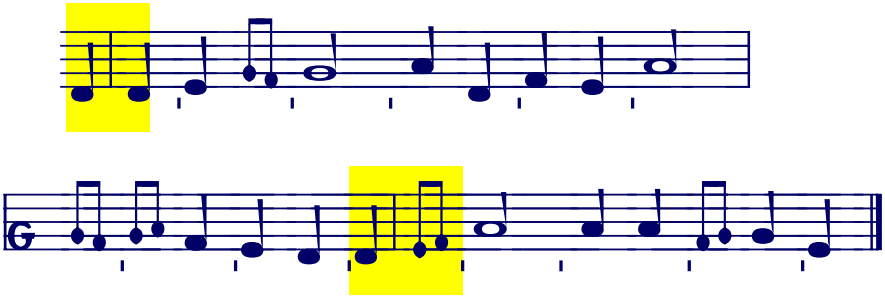

Napojenie krátkym neoddeliteľným motívom typu D2

// a short motif D2 instead of a halfblock

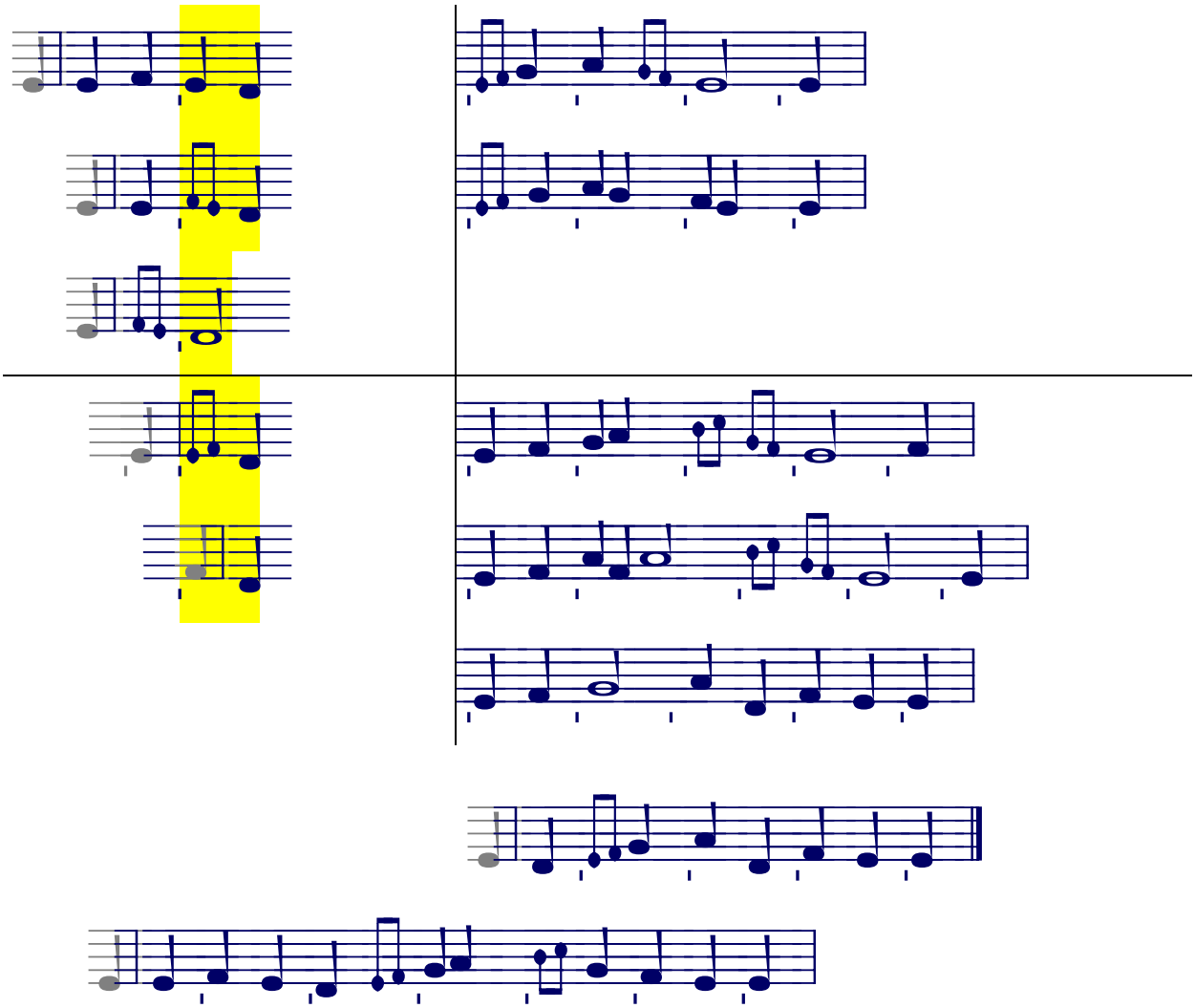

Priame napojenie na tón E (bez zostupu ku D)

// Direct attaching to E (no descent to D)

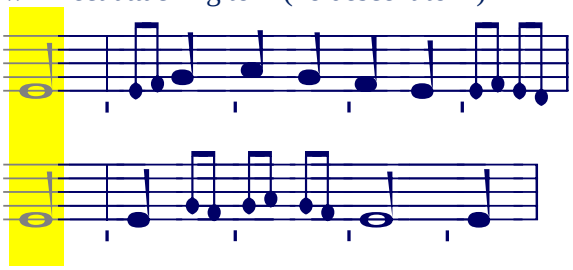

So skokom *Dh* **// With a leap *Db***

Po D-úseku // Following a halfblock

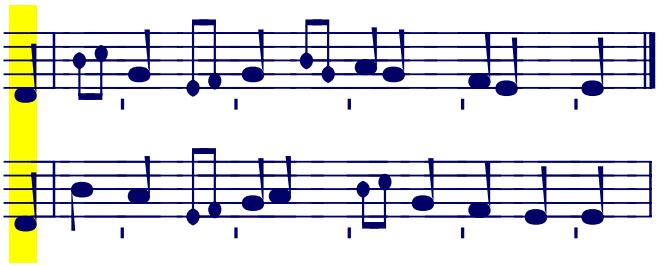

Typ nízky // Low

Nízky typ je charakteristický skokom DG / CG. Dlhšie tvary so spojovým tónom *a* sú uvedené pri type G~.
// The low E-block includes a typical DG or CG leap. Longer variants are listed at the type G~.

DG

Po E3, E-úvode //Following the previous period or initio

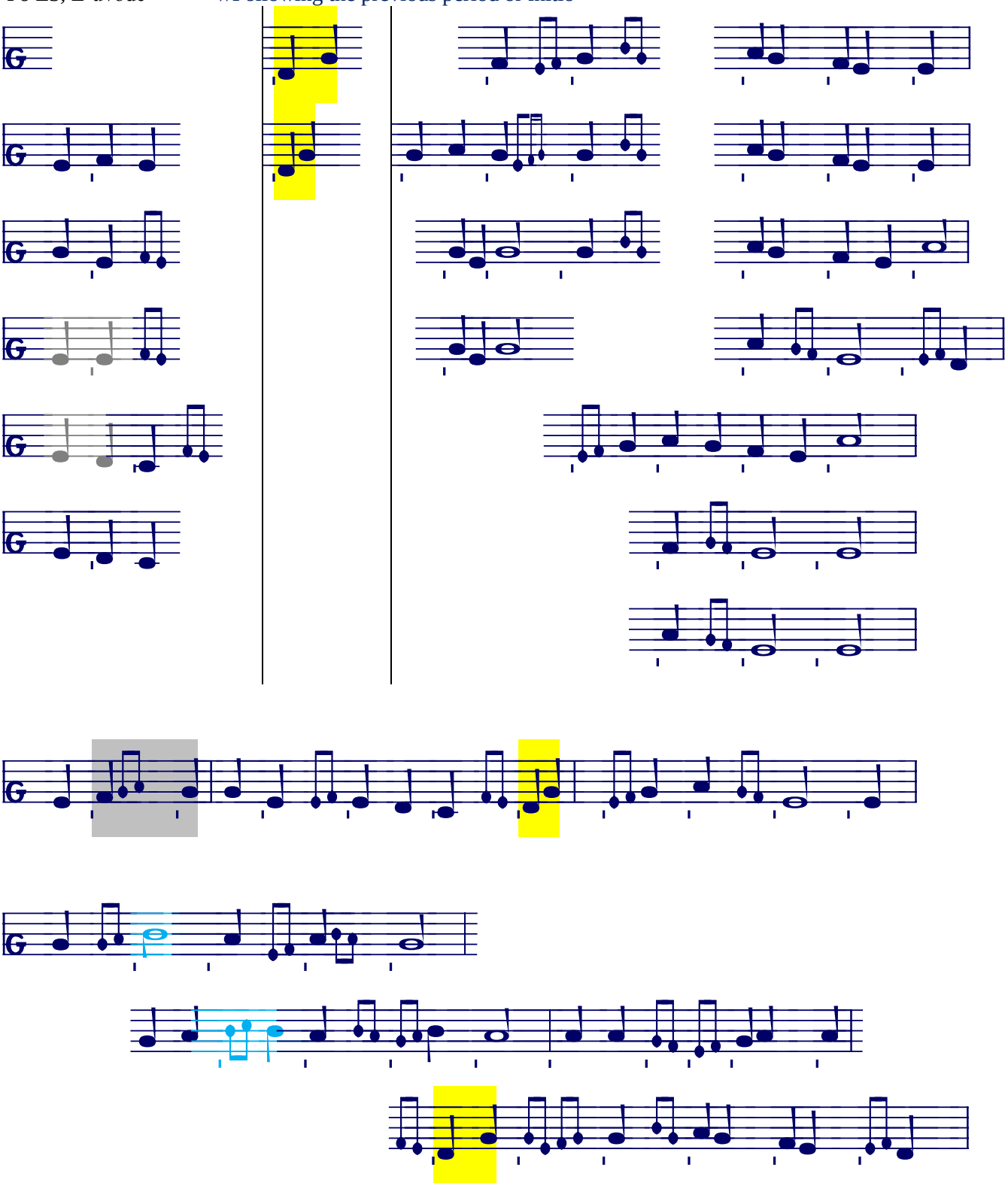

CG

Po E3, E-úvode //Following the previous period or initio

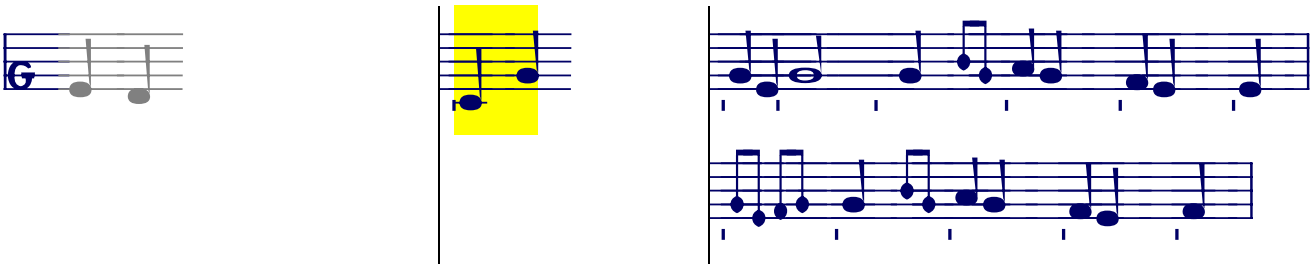

Iné // alia

Po E3, E-úvode //Following the previous period or initio

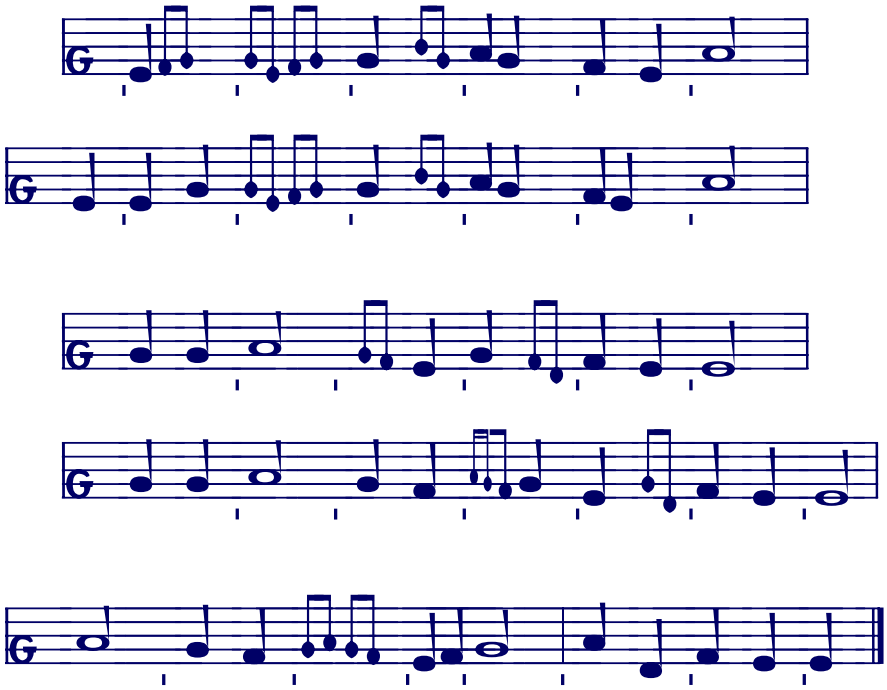

G3

Typ a-E

E-blok typu a-E je charakteristický „kontaktným tónom“ *a* (menej často *h* alebo *G*), v ktorom sa spájajú invariant kadenčnej formuly E3 a predchádzajúca formula, prípadne neoddeliteľný prívod.

Po *a-kontakte* ešte nasleduje, tj. predchádza vlastnej kadencii, niektorý z motívov v dĺžke 1-4 stôp (občas aj opakovane), čím možno presne a spravidla jednoznačne ošetriť dĺžku kóla aj distribúciu prízvukov. Predposledná formula (alebo prívod) bloku, nech je akéhokoľvek typu, vyúsťuje do kontaktného *a* (prípadne *G*, *h*), ktorý je buď zakončením tejto formuly, alebo sa nachádza v blízkosti zakončenia.

// An E-block type a-E typically contains a contact tone *a* (less frequently *b* or *G*) where the invariant of E3 and the previous formula (or the leading in motif) meet.

The *a-contact* is followed by one (or more – repeatedly) of forecadential motives (length of 1-4 feet) involved in the invariant E3 – in order to treat exactly the number of syllables and the accent distribution of the colon.

Invariant a-E3 // The cadential invariant a-E3

Kontaktný tón je zvýraznený červeným pozadím, predkadenčný invariant žltou.
// The contact tone is marked red, the forecadential invariant is yellow.

2

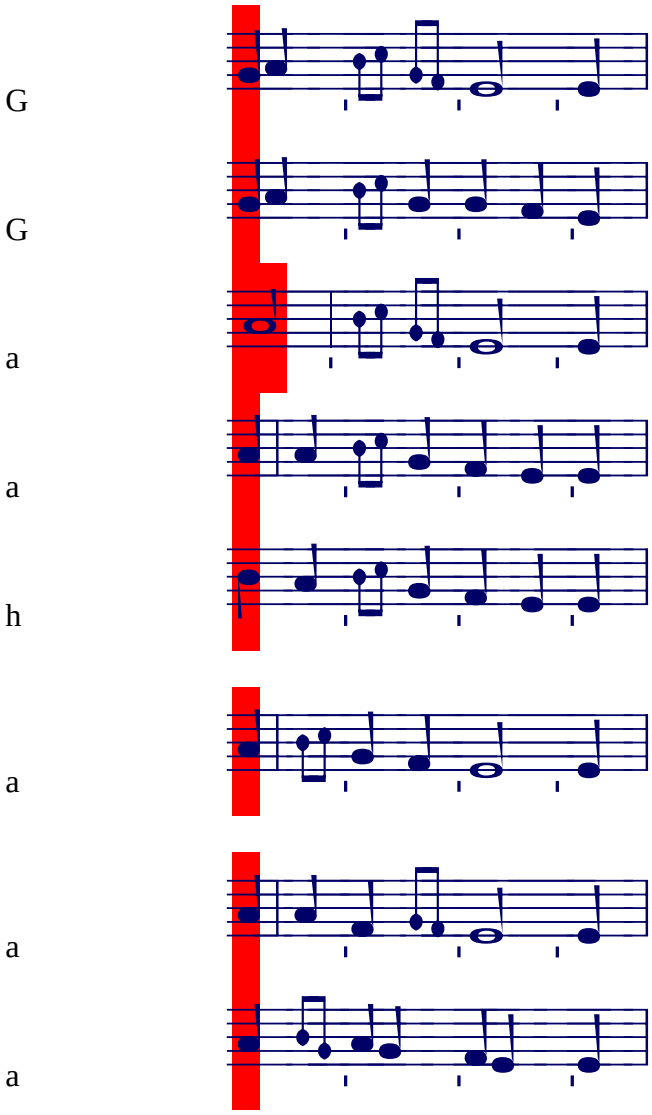

4 (+2, +4)

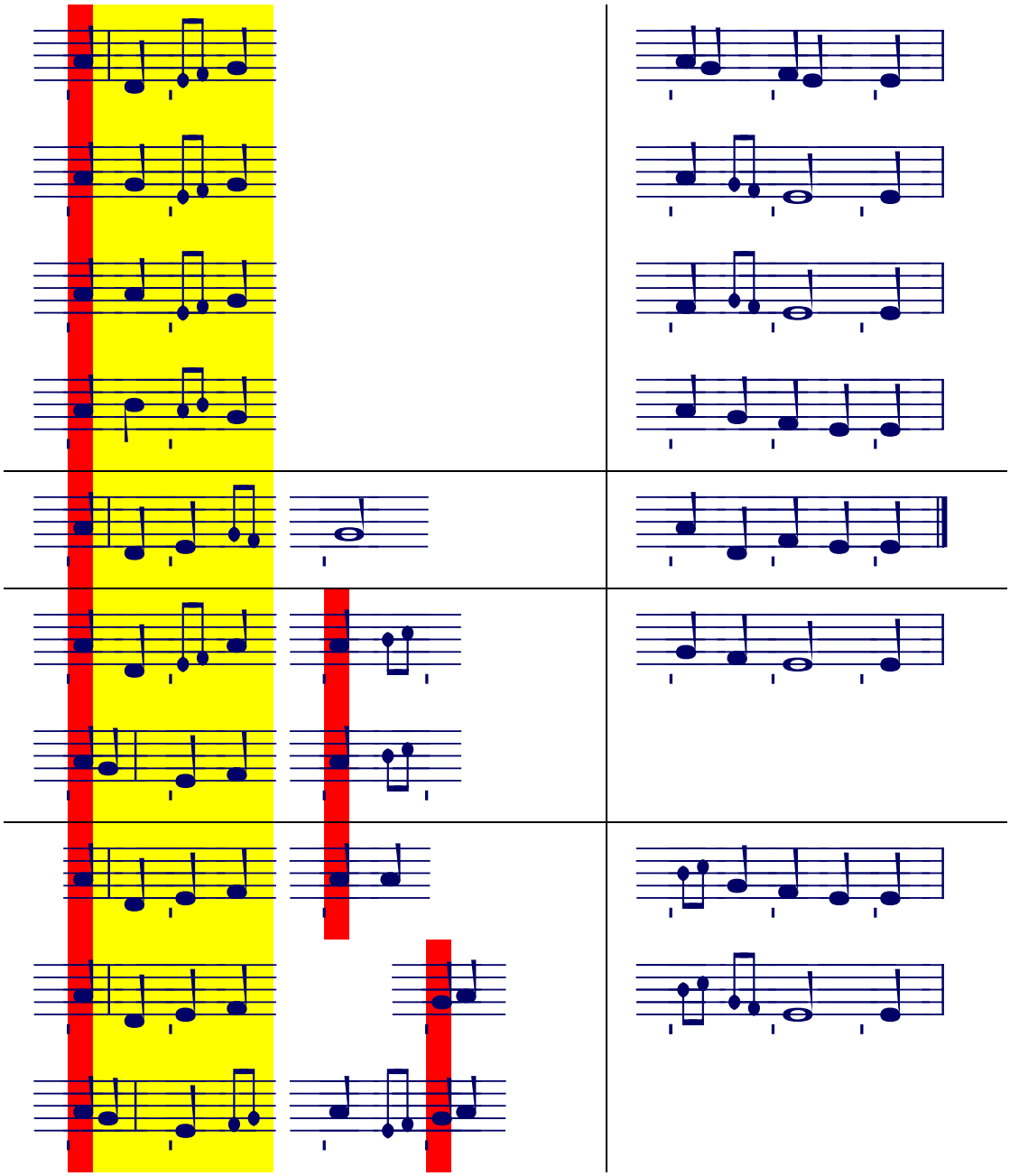

Skrátený tvar // Short form

Iné násobné tvary (hapax) // Multiple forms

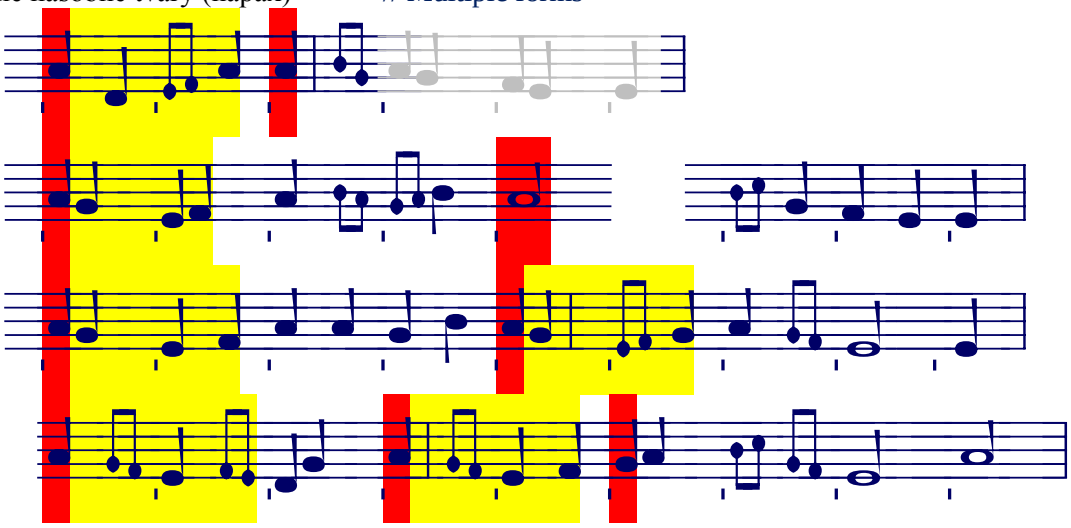

6

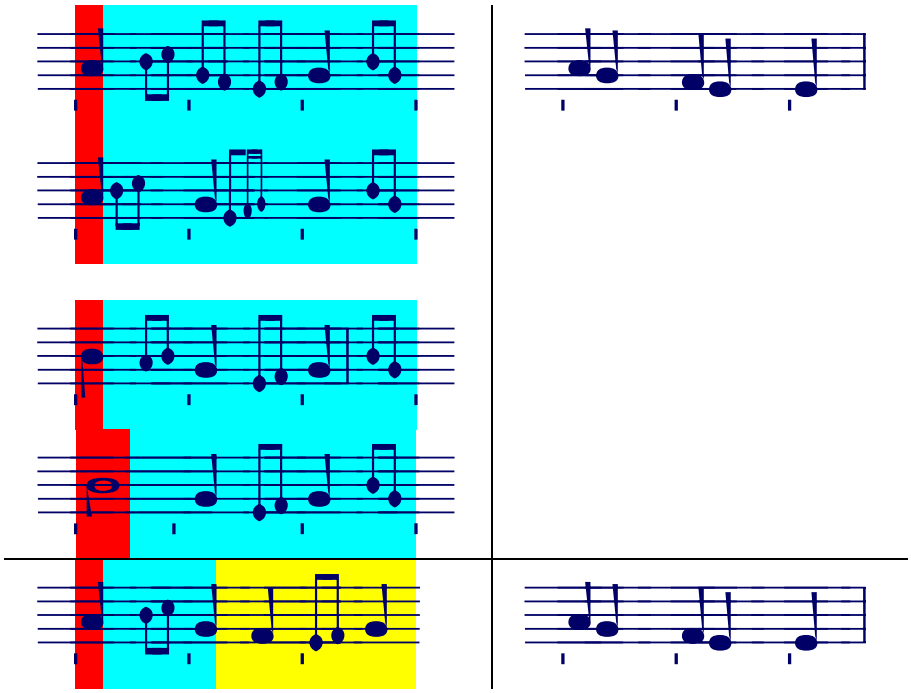

8

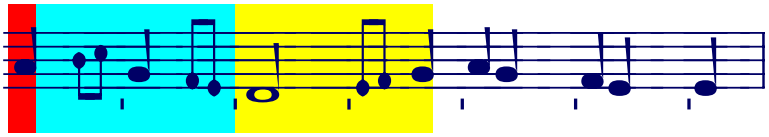

Prívodová časť *// The leading in*

Typ G/h -a

G/h -a prostý // Simple

Prevažne po bloku s kadenciou G3, h3. Tvary po E3, 0, E-úvode sú rovnaké, alebo sa napájajú DG-prechodom (v nasledujúcom prehľade ich neuvádzame).

Prívod typu *G/h -a* (prípadne *h/h -a*) sa spravidla začína tónom G a pokračuje vlnovitou osciláciou medzi tónmi *G - h*, prípadne len *a - h*, a touto cestou prenáša centrum melodického čítania z *G* na *a*. Do tónu *a* nakoniec postup definitívne vyústi.

Postup *G/h -a* sa môže realizovať ako neprerušený prívod pokračujúci do kadencie E3, alebo ako samostatná formula po prerušení polokadenciou typu *aG.a, hG.a, Ga.a, Gh.a* a ich modifikácií. V prípade prerušenia motívom *Ga.a, Gh.a* môže formula nadobudnúť tvar modifikovanej *G3/U,0 -a*.

Zakončenie *a* polokadencie môže byť kontaktným tónom, alebo za ňou nasleduje krátka (2-4 doby) nepovinná deklamácia na *a* zavŕšená kontaktným tónom.

Vo všeobecnosti môžeme štruktúru prívodovej časti G/h -a bloku vyjadriť nasledovne:

G-deklamácia // motív G/h -a // polokad. prerušenie // a-deklamácia // a-kontakt

Jednotlivé typy G/h -a akcentácie, prítomnosť alebo neprítomnosť a typ polokadencie, prítomnosť *a*-deklamácie a typ E3 kadencie, to sú všetko parametre, ktoré závisia pravdepodobne len od počtu slabík a distribúcie prízvukov. Ak urobíme abstrakciu od realizácie na konkrétnom texte, môžeme tu hovoriť o jednom, spoločnom generujúcom melodickom modeli v pozadí.

// Attached mostly to the preceding G- or b- block.

The leading in type G/b-a (b/b-a) usually starts on G and procedes oscillating in waves between *G* and *b* (or *a* and *b*), thus directing the melody to the tone *a*, where the melody afterall flows.

The proceeding G/b-a may appear as leading in motif of the E3 formula, or it may be interrupted by a halfcadence or G3/U,0 -a.

The last tone of the halfcadence may be the contact tone or it may be followed by an optional short a-declamation finnished in an *a*-contact.

In general, the structure of the leading in type G/b-a is as follows:

G-declamation // motif G/h -a // halfcadence // a-declamation // a-contact

This may be considered a common generative model and its various realisations being dependent only on the number of syllables and accent distributions.

Bez polokadencie ***// No halfcadence***

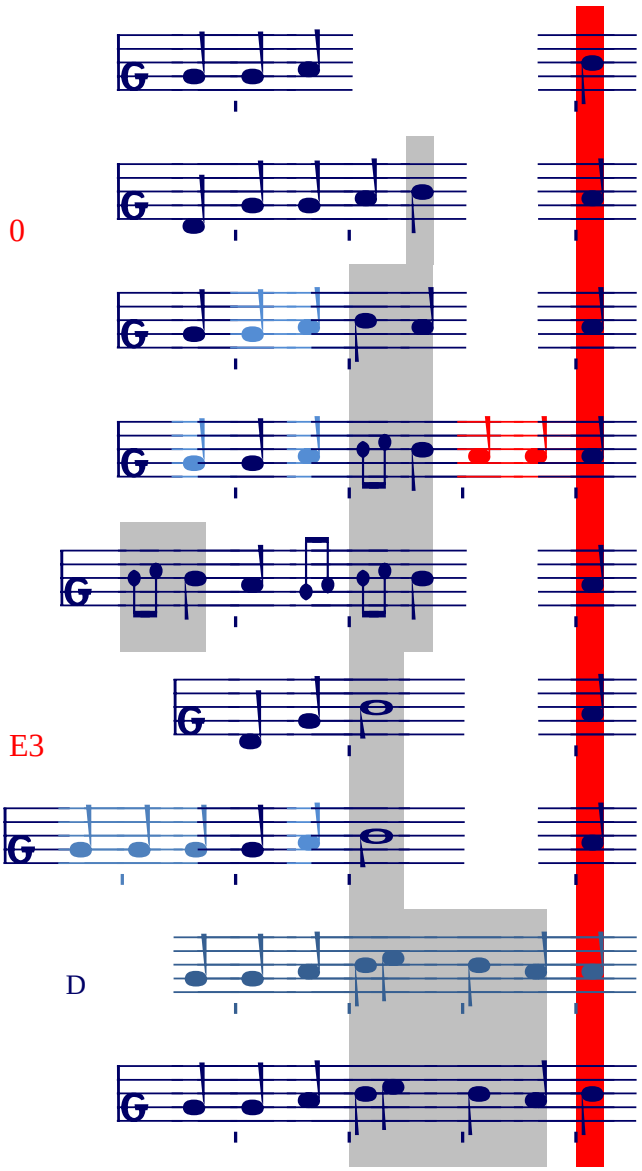

S polokadenciou hG.a ***// Halfcadence bG.a***

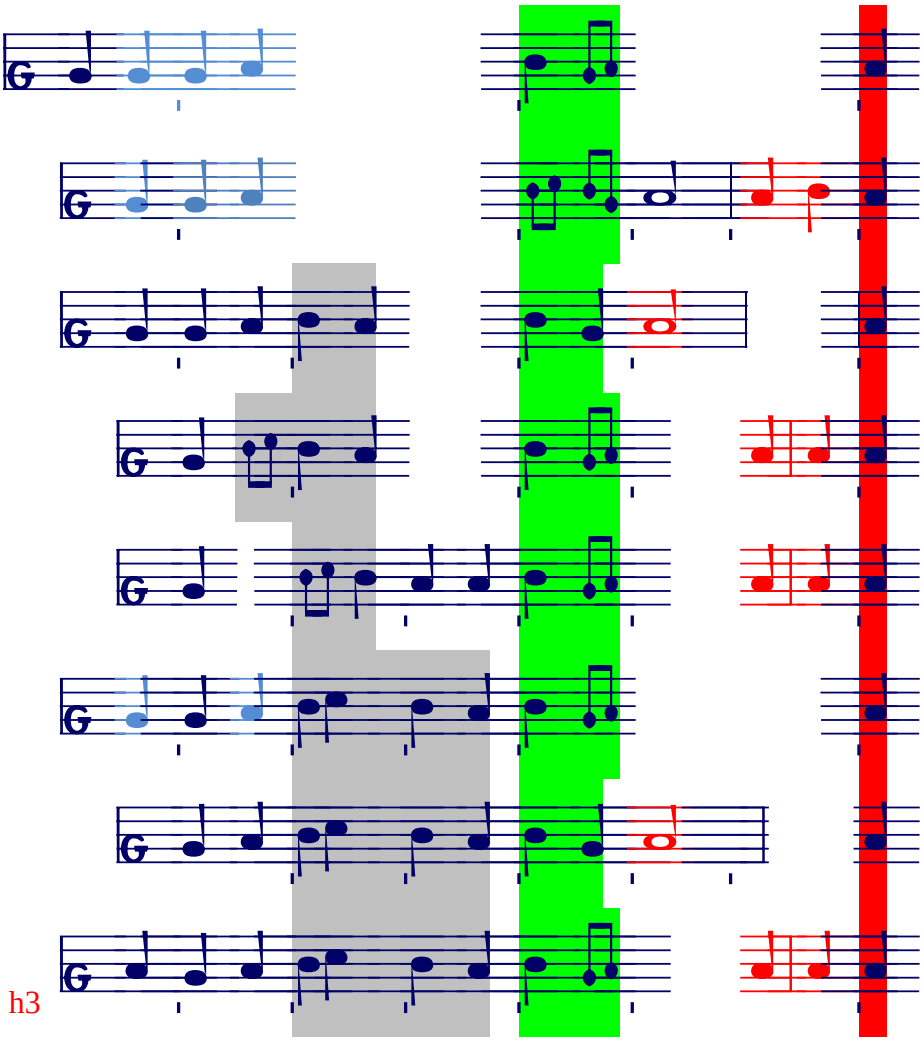

h3

S polokadenciou a*.a ***// Halfcadence a*.a***

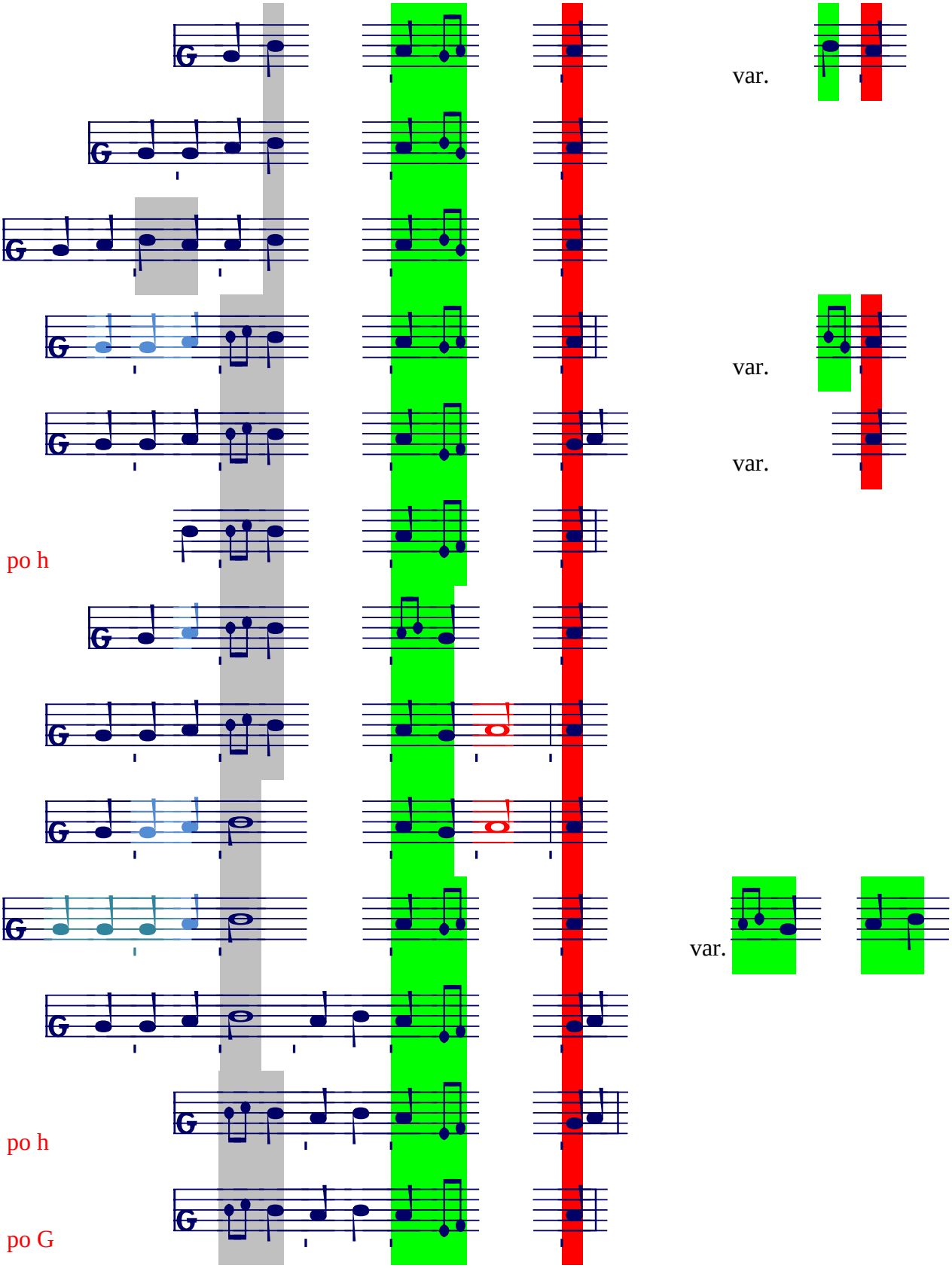

S polokadenciou G.a* *// Halfcadence G*.a*

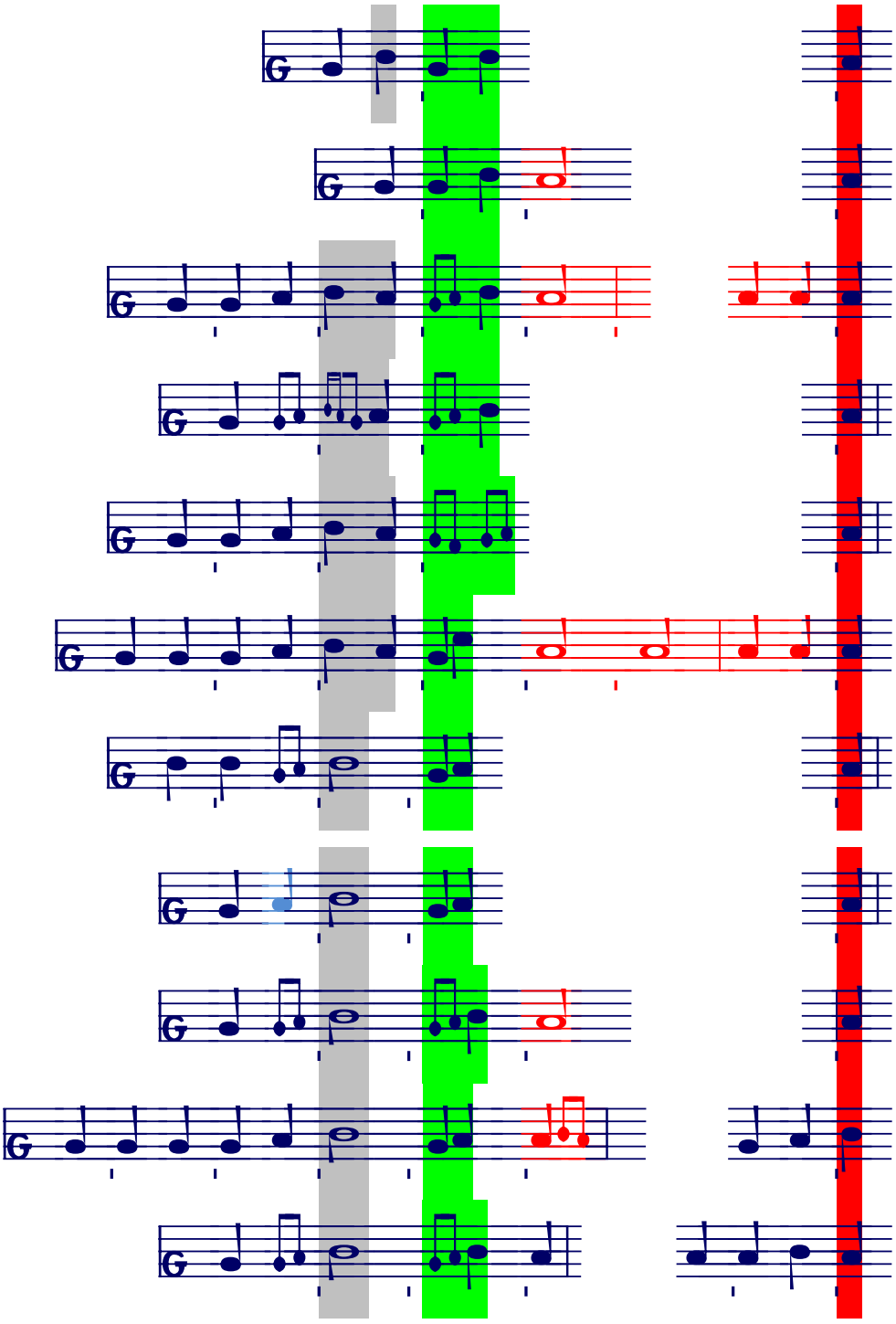

Iné // Alia

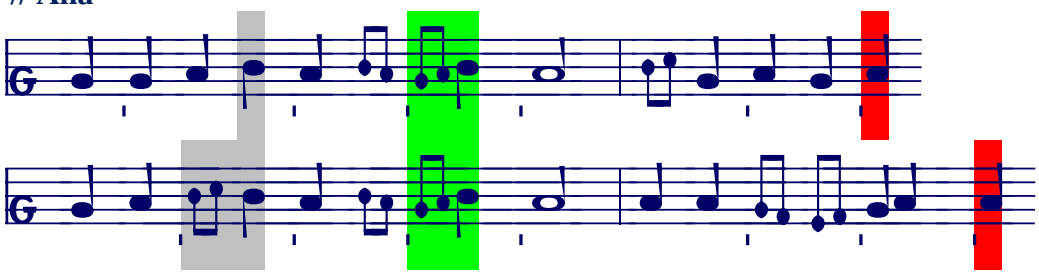

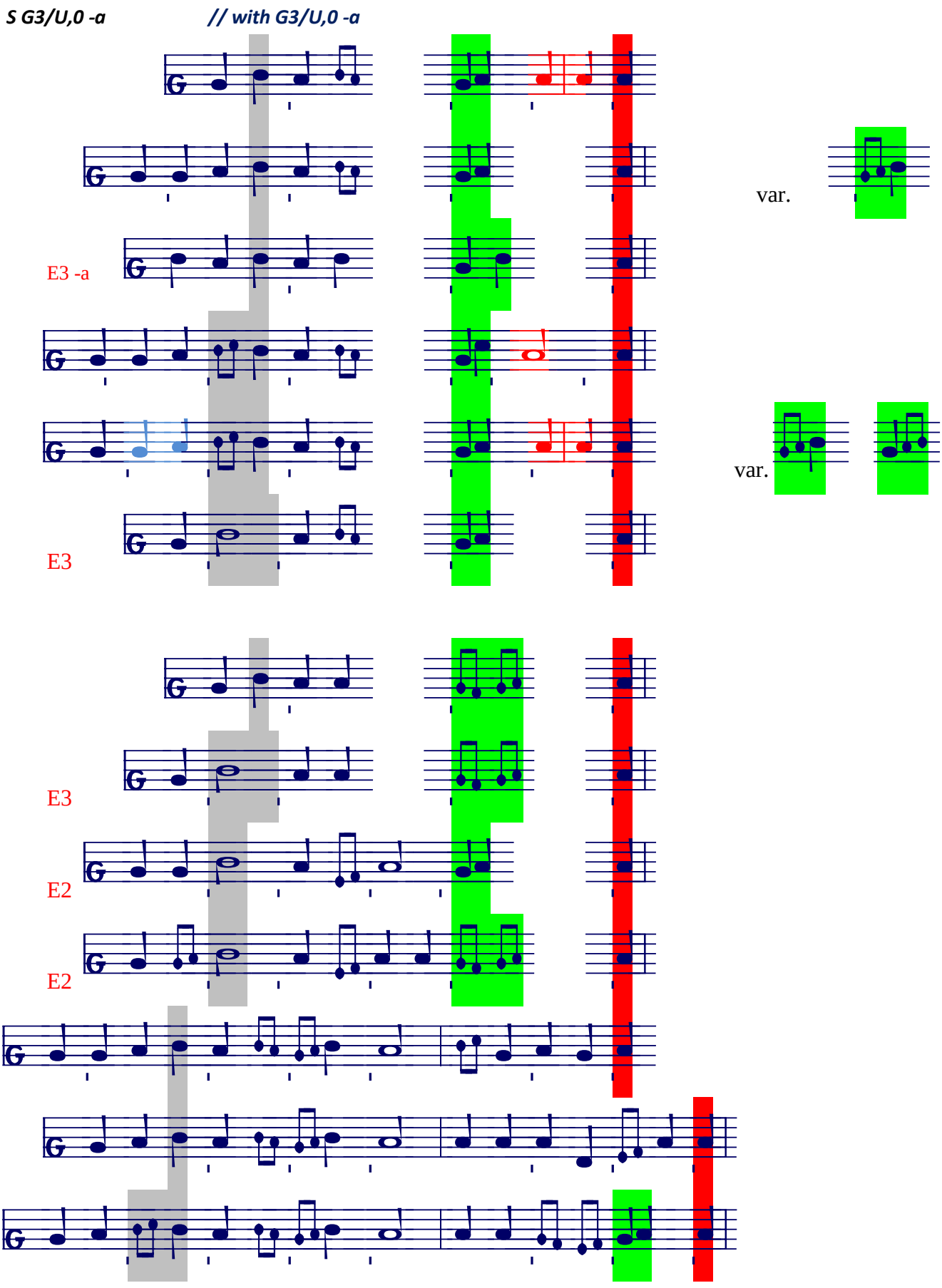
S G3/U,0 -a
// with G3/U,0 -a
var.
E3 -a
var.
E3
E3
E2
E2

S themou G3/U -a *// with a thema over G3/U -a*

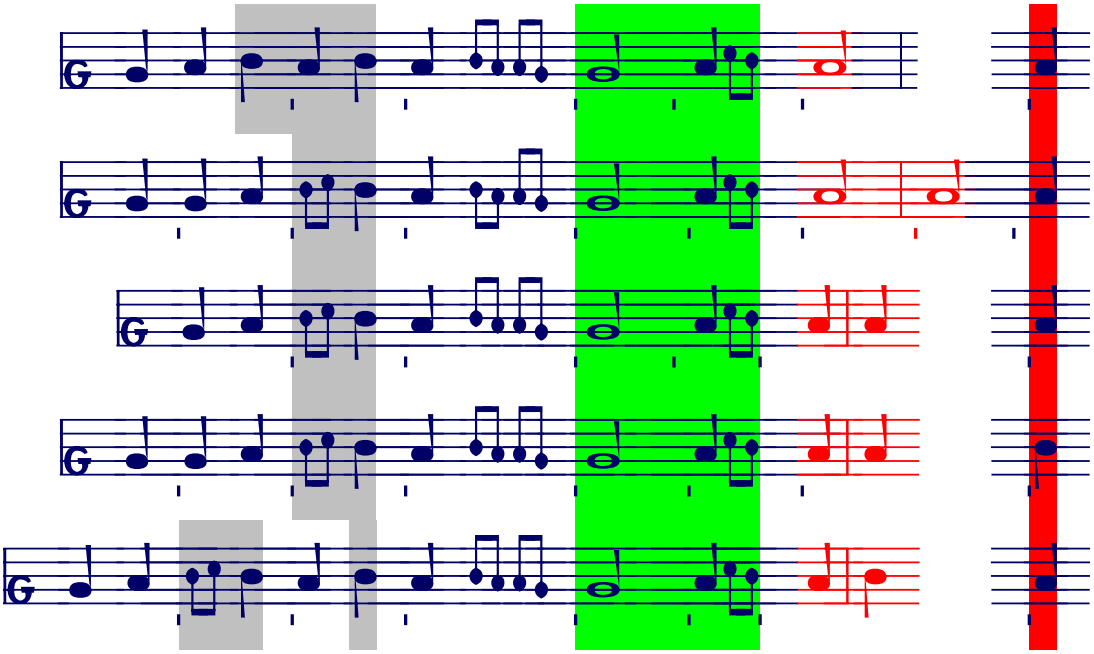

Zhrnutie ***// Summary***

Stručný prehľad podľa typu akcentácie *G/h -a* (bez predlžujúcej *a*-deklamácie)
// A brief overview sorted by the type of accentation in G/b-a

Implicitná akcentácia // Implicite accentation

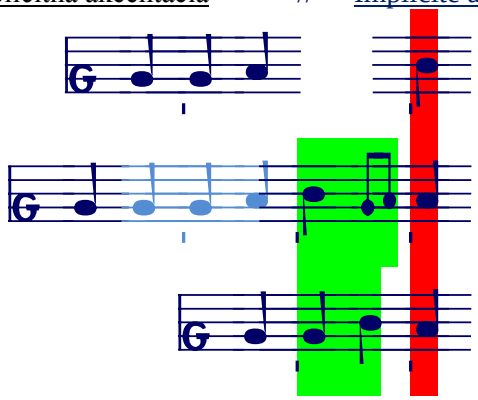

Akcentácia *h // Accentation *b

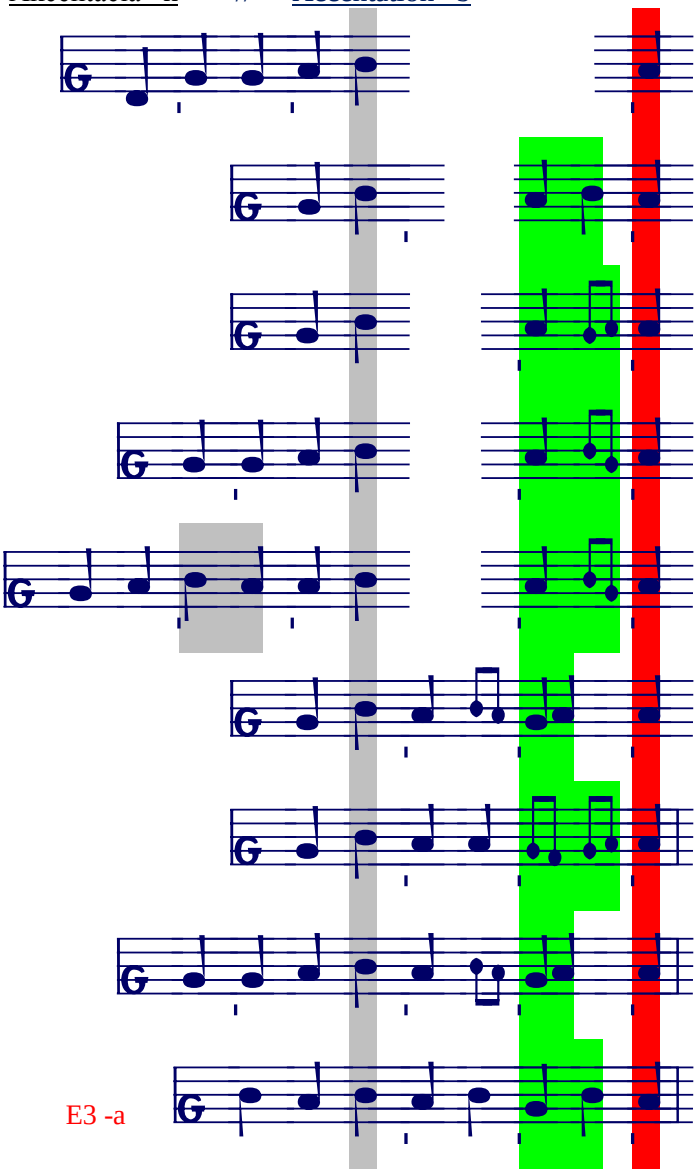

Akcentácia ha // Accentation ba

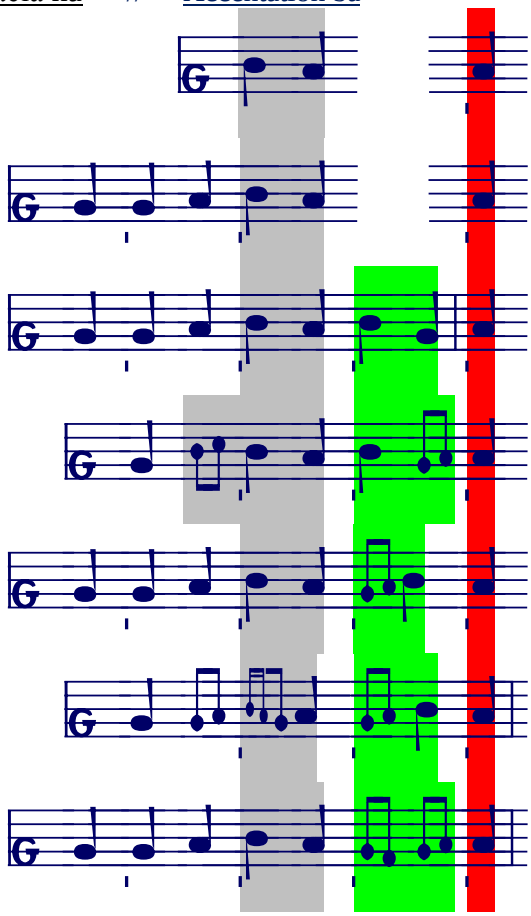

Akcentácia hh// Accentation bb

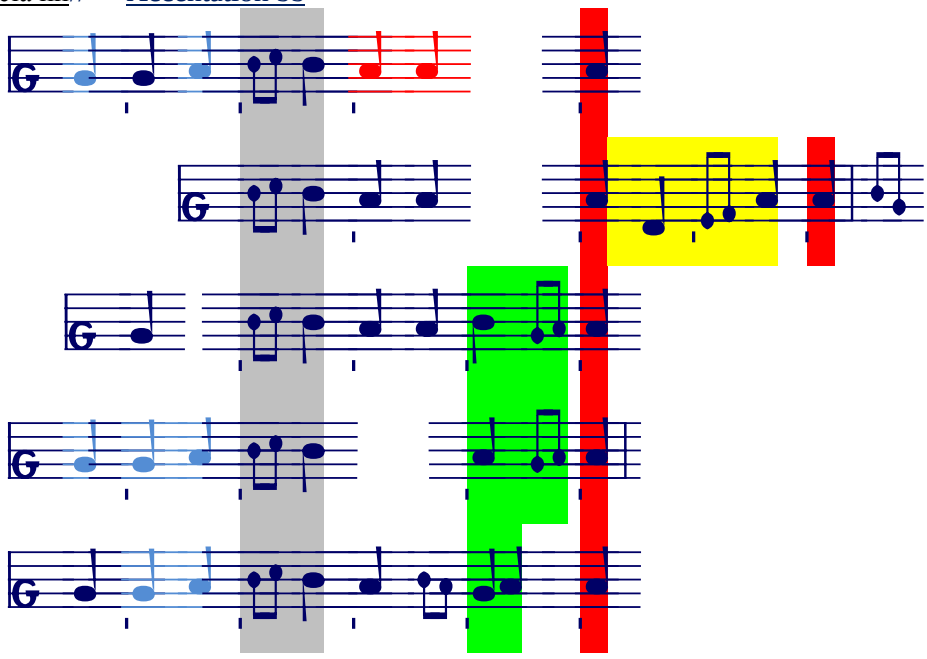

Akcentácia h2// Accentation b2

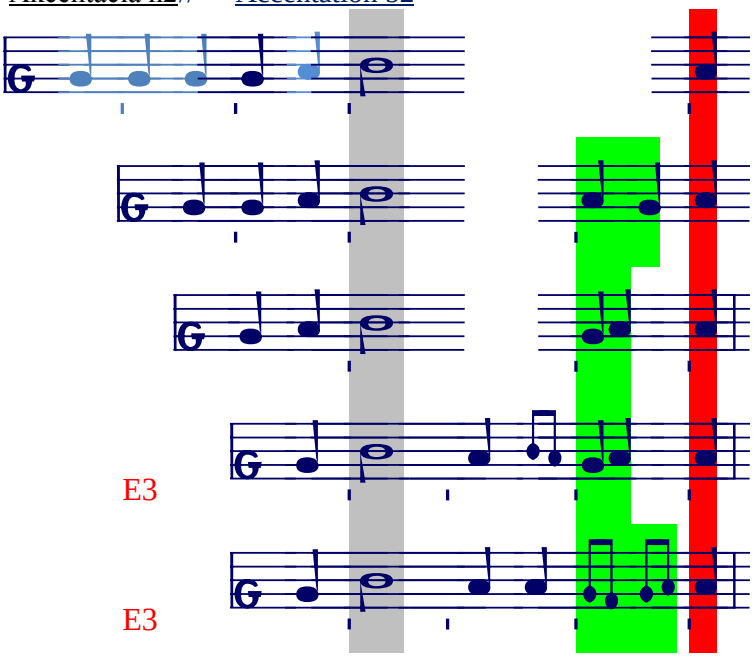

Akcentácia hc // Accentation bc

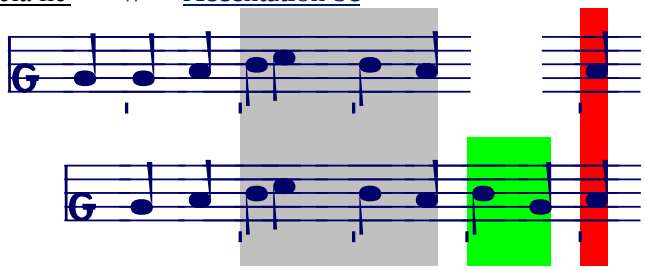

Ako vidno z jednotlivých porovnaní, všetky uvedené tvary prívodovej časti typu G/h -a sú štrukturálne príbuzné. Najjednoduchším tvarom je prívod bez formálneho prerušenia polokadenciou. Ak treba prerušiť melódiu (predel medzi kólami), za akcentačný motív za G/h -a sa vkladá niektorá zo spomínaných polokadencií – jej voľba závisí od distribúcie prízvukov. Môžeme si pritom všimnúť, že jednotlivé polokadencie a typy G/h -a motívov sa neviažu navzájom „každý s každým“.

Najplnším tvarom (iba po h2, hh a pred Ga.a) je motív modifikovanej G3 -a, ktorý tu prirodzene završuje postupnosť polokadencií. Dá sa už hovoriť o G-bloku s pripojenou E3-formulou.

// The comparation displays that all forms of G/b-a are cognate. The type of a halfcadence depends only on the position of accents. We may observe that individual types of G/b-a and halfcadences do not bind everyone to everyone.

G/h-a násobný // G/b-a multiple

A. Spojenie ľahkou kadenciou typu G2 alebo zmenou očakávanej finály a *na* G
// Weak cadence G2 or *Gb.G*

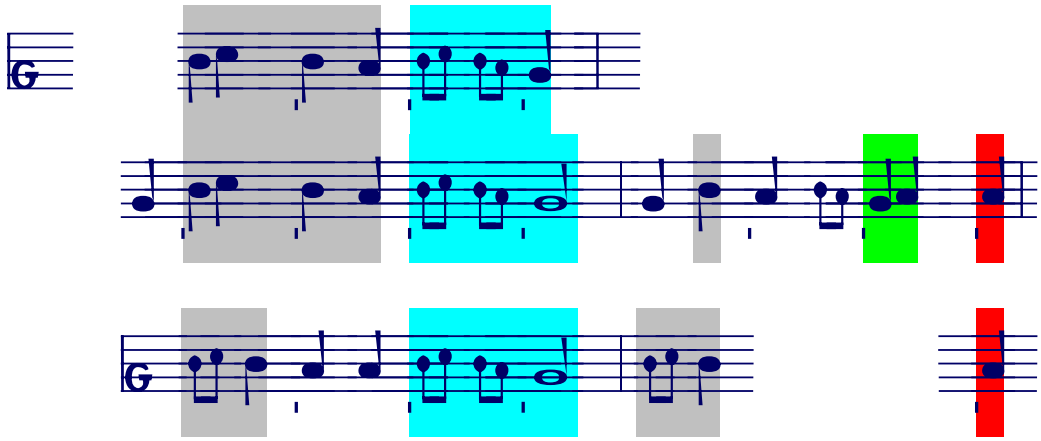

po h

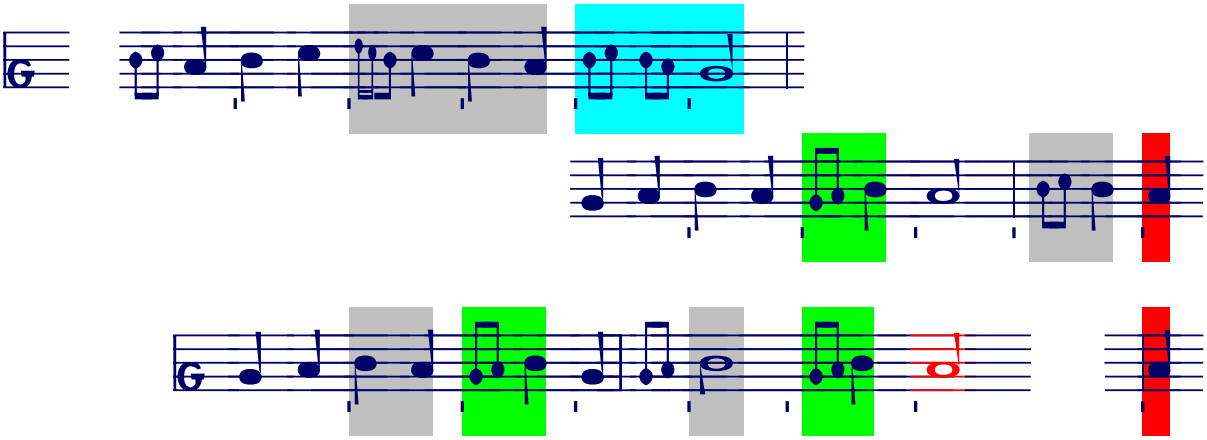

B. Spojenie kylismou // Binding through kylisma

1. Prvá formula (po kylismu vrátane) // The first formula (including kylisma)

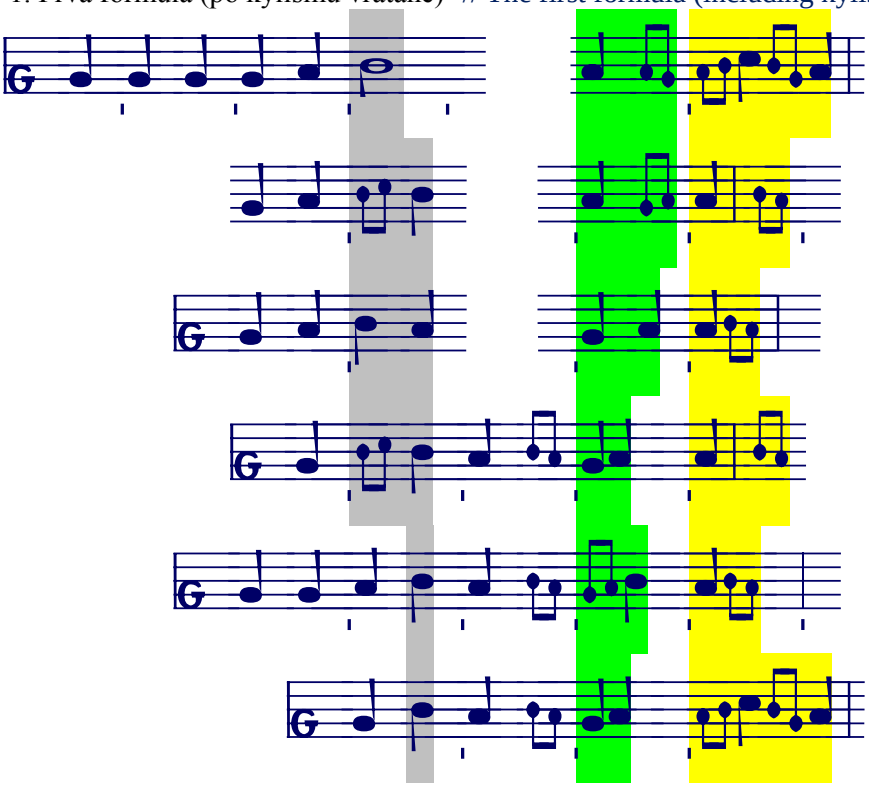

var.

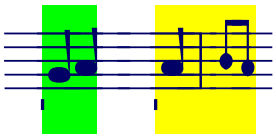

2. Druhá formula (od kylismy vrátane) // The second formula (including kylisma)

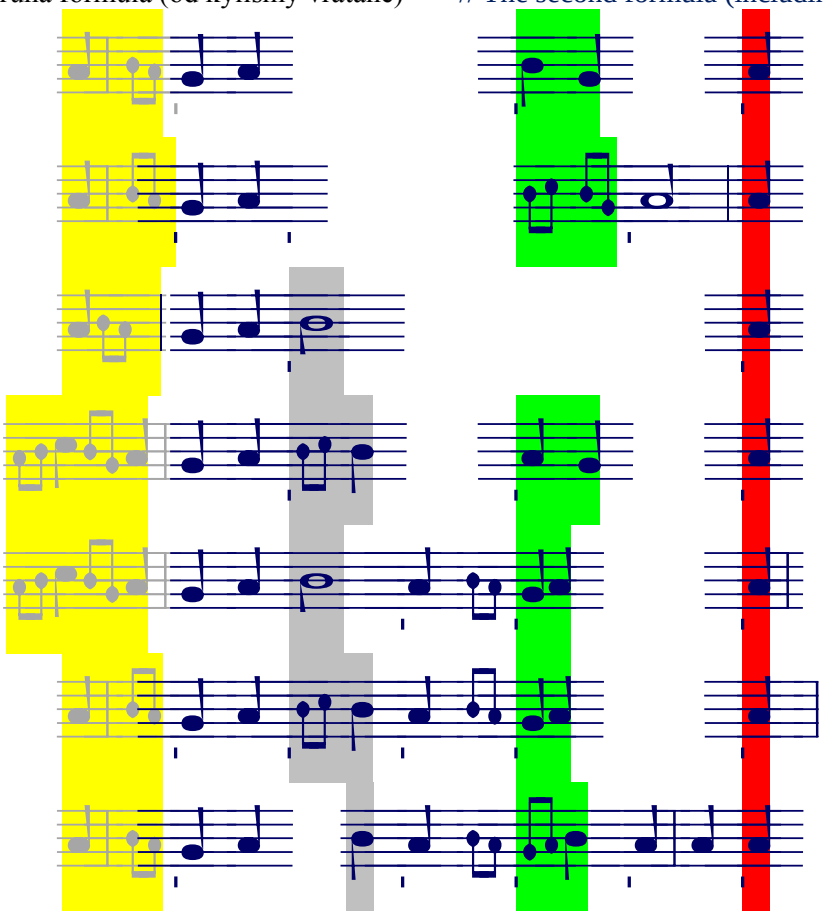

Osobitné prípady // special cases (hapax):

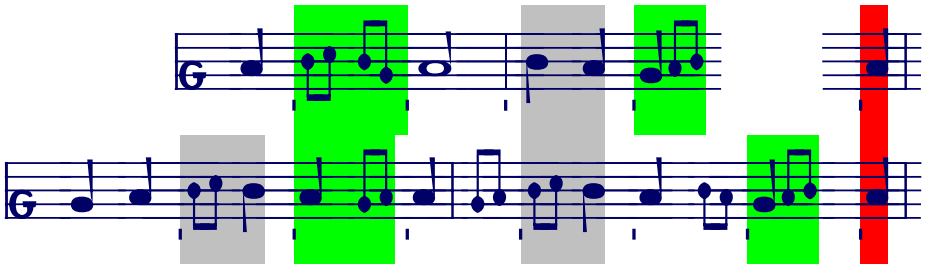

C. Thema + formula

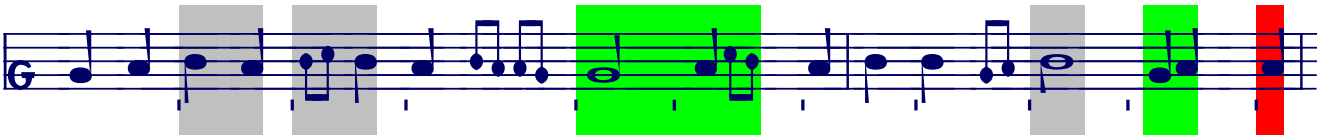

1. Thema

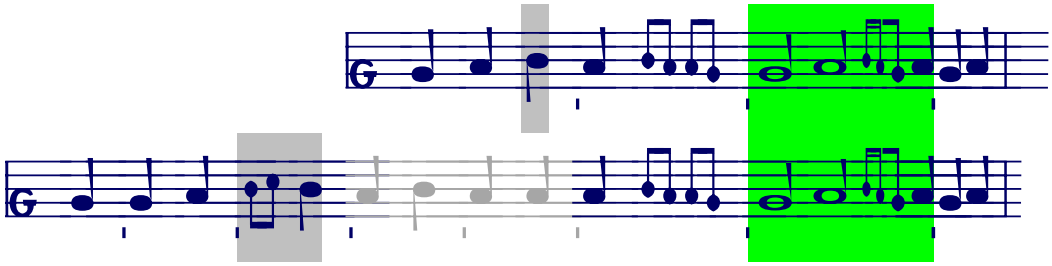

2. Formula

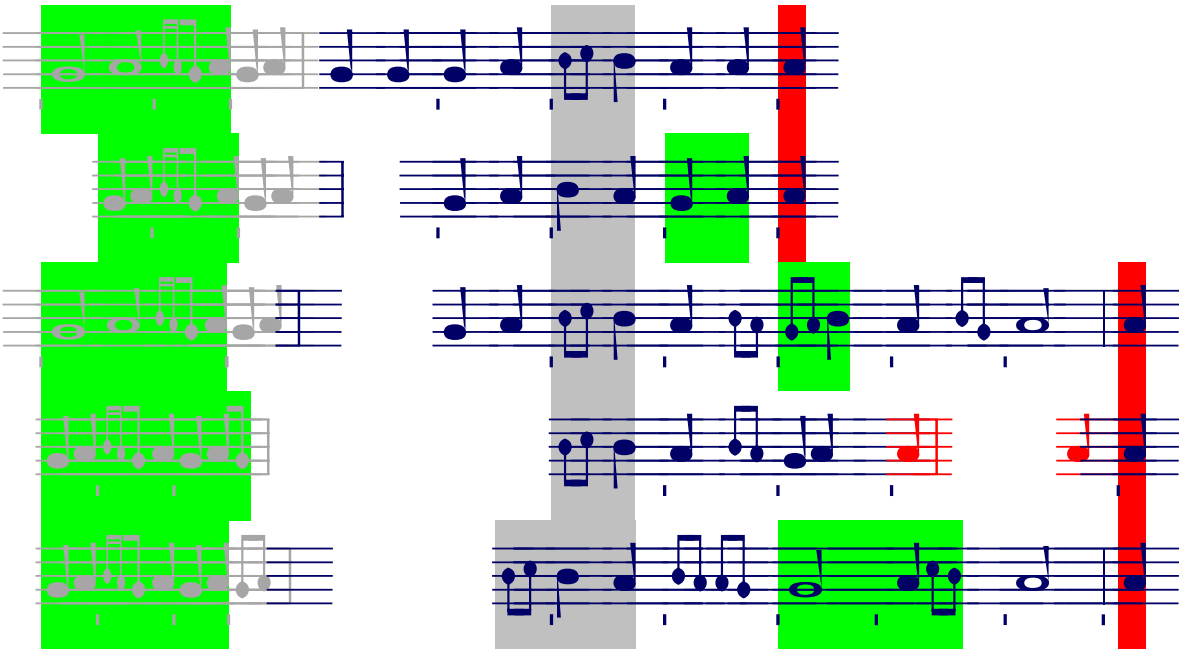

G-h + G,h/h -a

V nadväznosti na E3 alebo 0, štandardnému G/h -a postupu (ako bol opísaný vyššie) môže predchádzať formula typu G-h, ukončená finálou *h* alebo *a*. G/h -a postup potom nadväzuje podobne ako po h-bloku. Uvádzame len vybrané príklady.

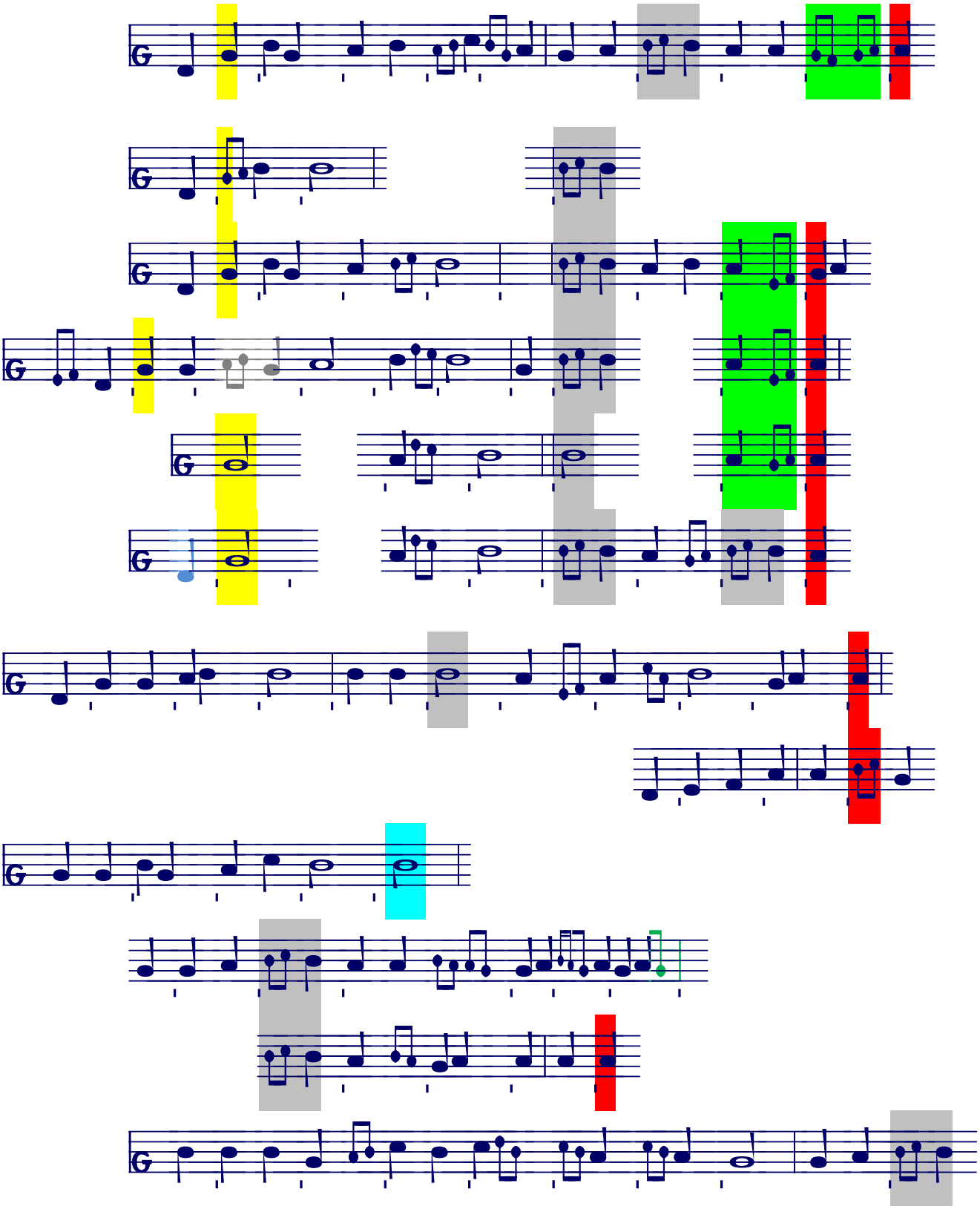

G*.a + G/h -a

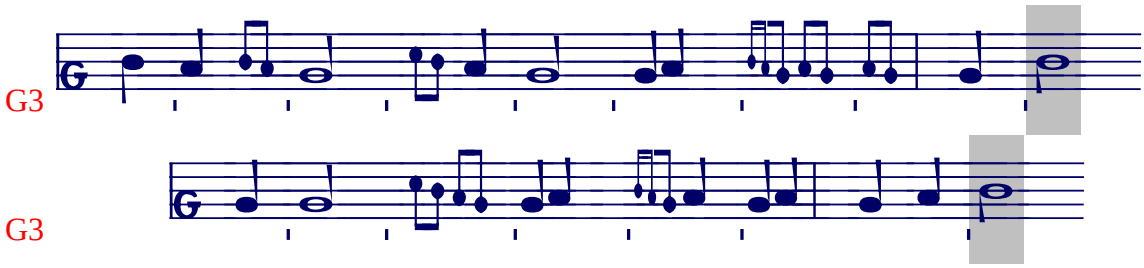

Po E-úvode // following initio

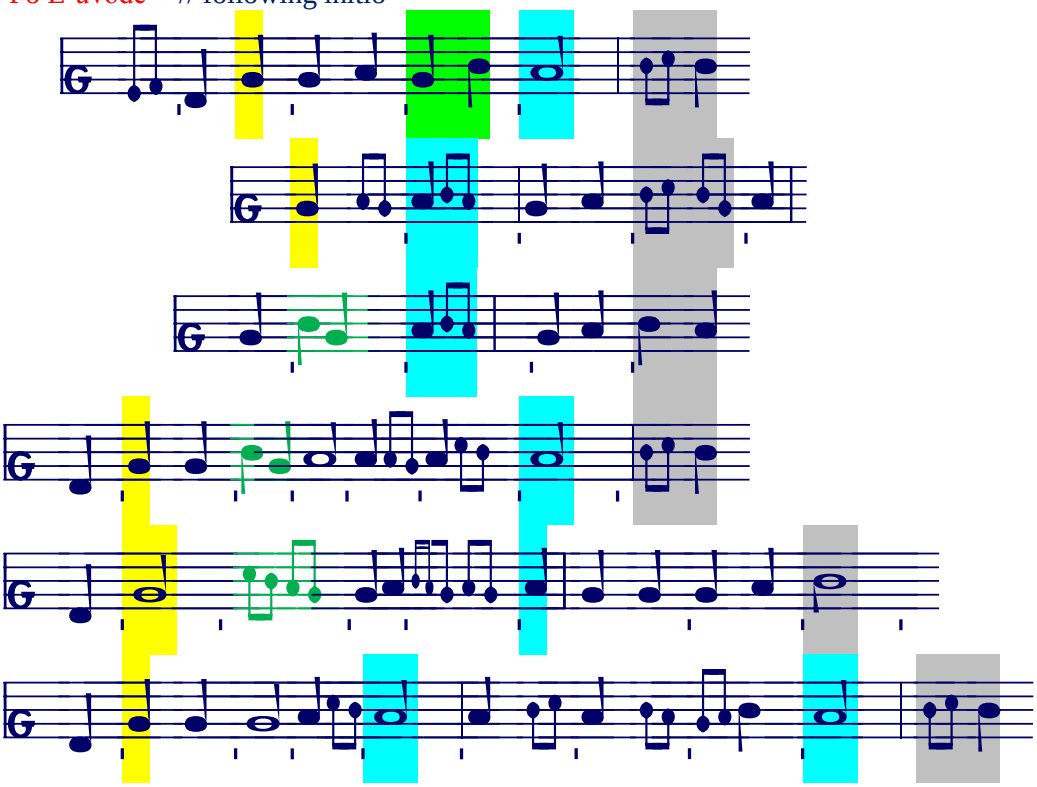

Ea.G

Po E-úvode, po E3 // following intio or the previous period

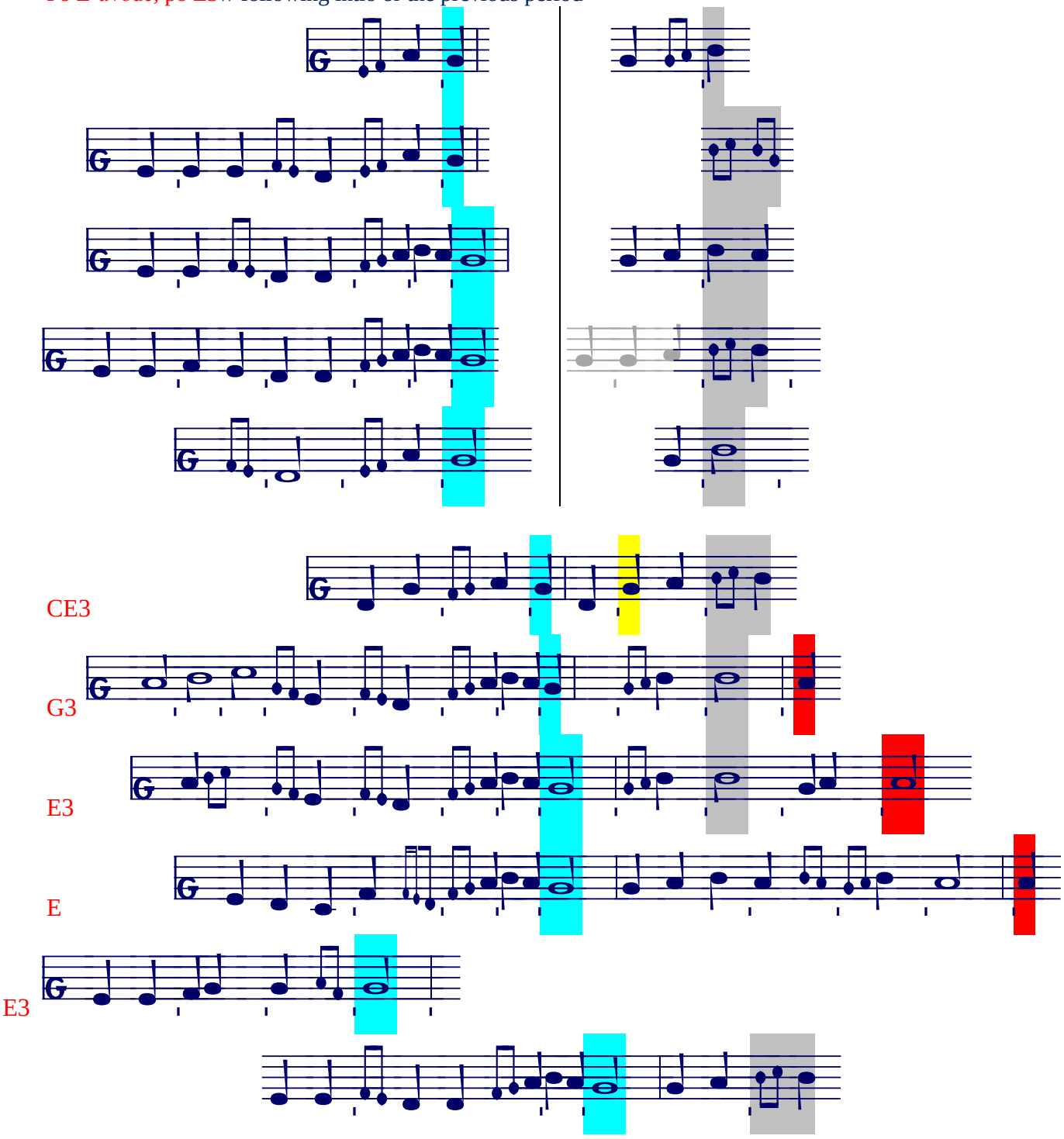

Po D-úseku // following a halfblock

Väzby na ukončenie polbloku sú nasledovné
// Attaching to the D-halfblock

priamo

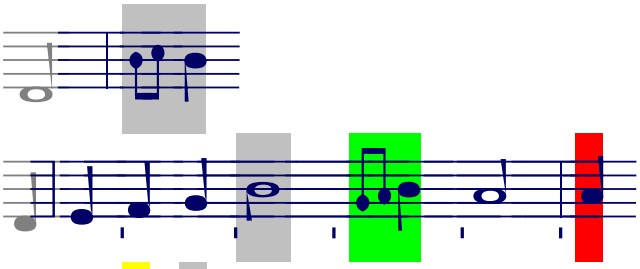

Ea

DG

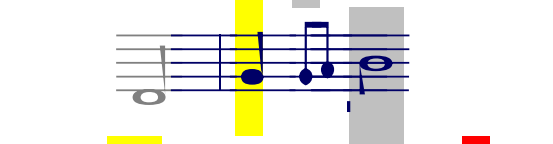

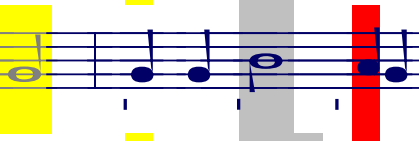

Modifikácie D-kadencie // modifications of the D-cadence

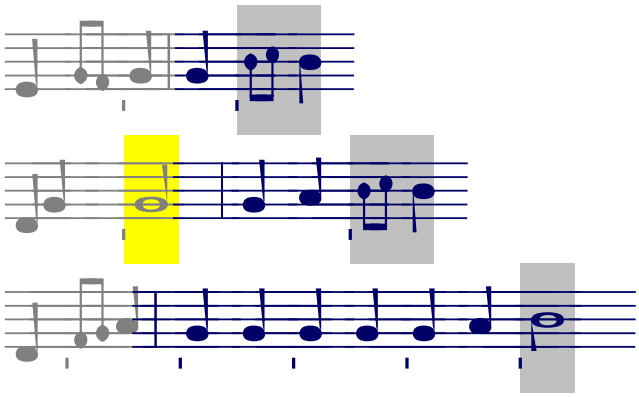

S prechodovou Ea.G // with a transition Ea.G

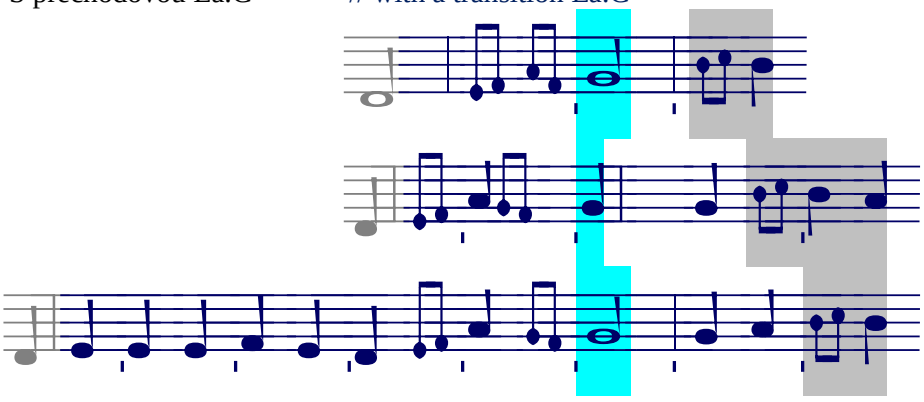

Typ G~

Po E3, 0, E-úvode, spravidla s DG prechodom. Len výnimočne po G3.
Prívod nevystupuje nad tón *a* (v prerušení nad tón *h*).

// In the beginning of a period or after an initio. Rarely following G3 too.
The melody does not ascend over *a* (or *b* in the halfcadence).

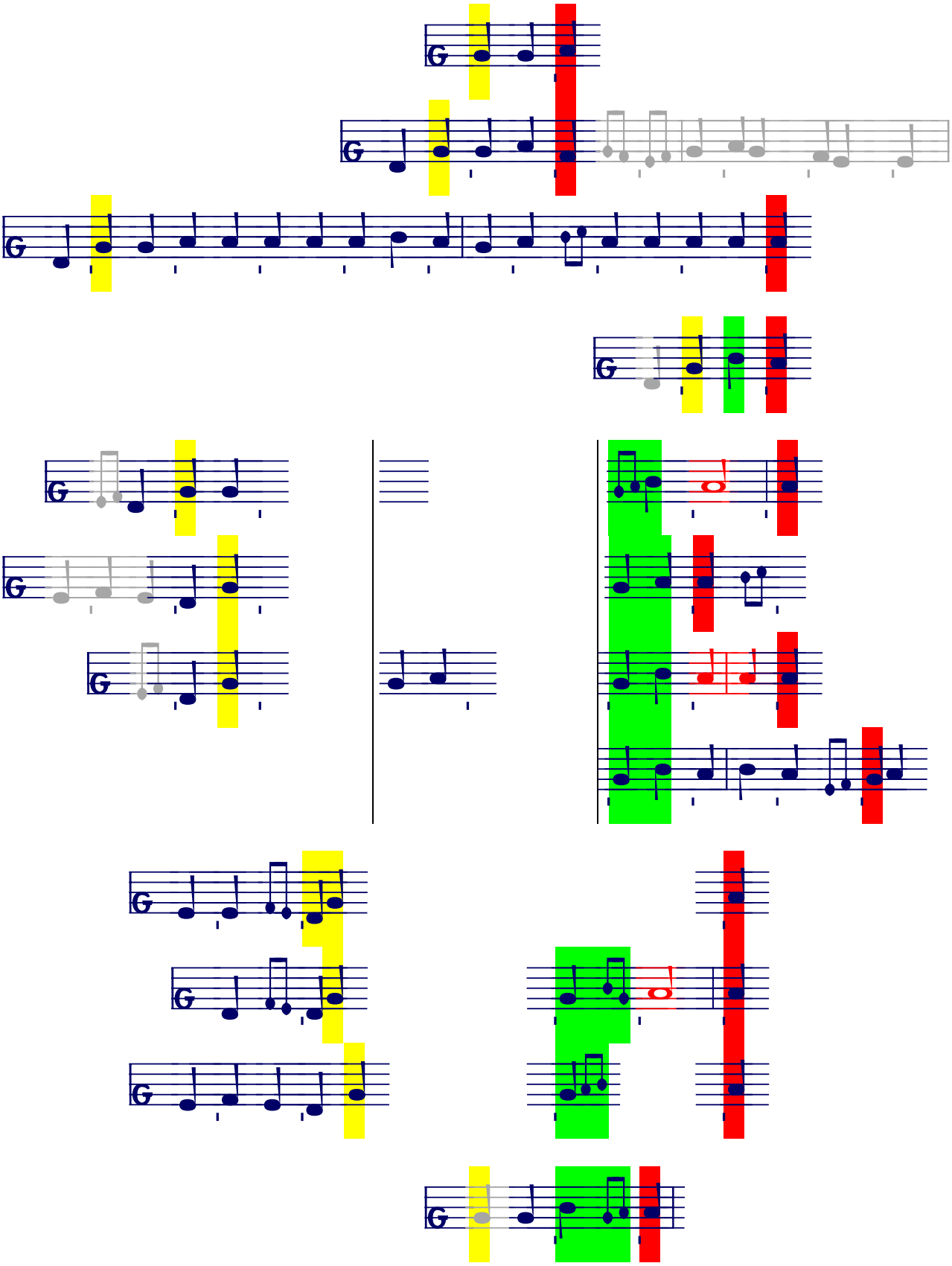

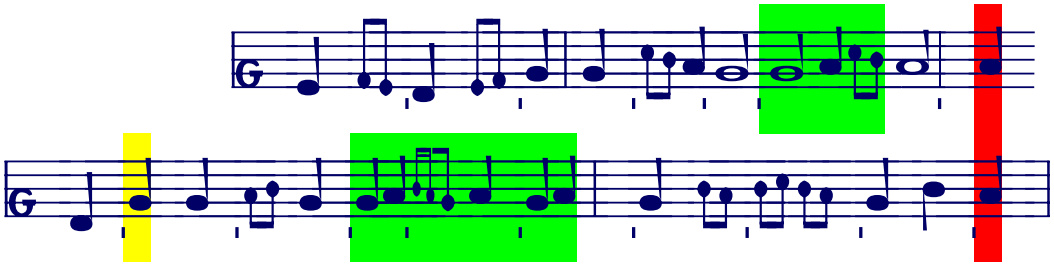

Zahrnuté G3 -a *// including G3 -a*

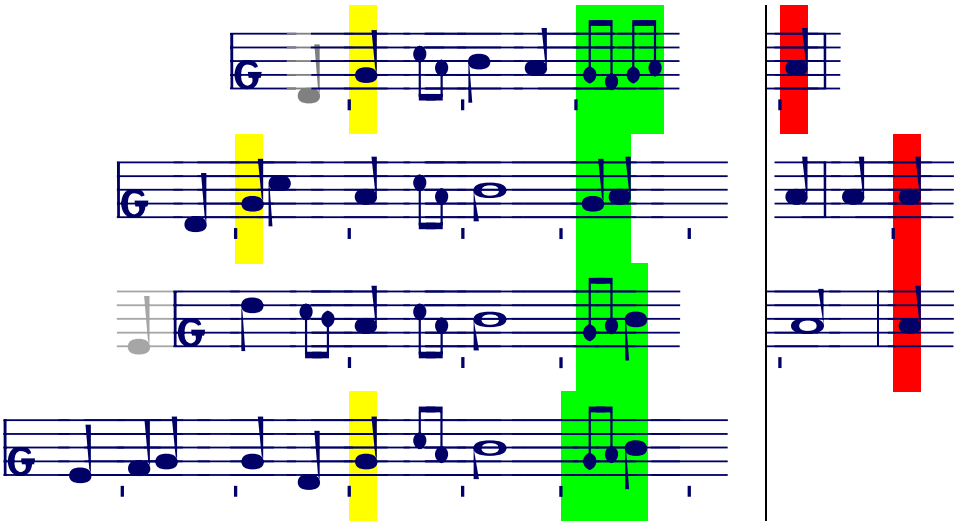

Prechod po D-úseku *// transition from the D-halfcadence*

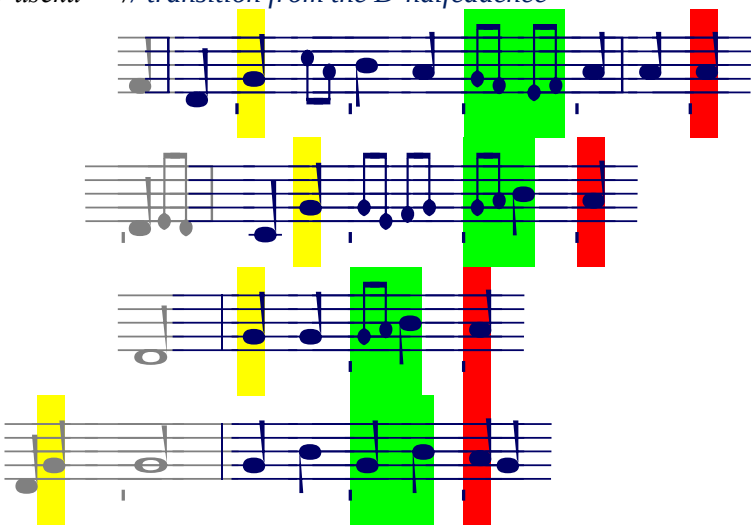

s Ea.G prechodom // with a transition Ea.G

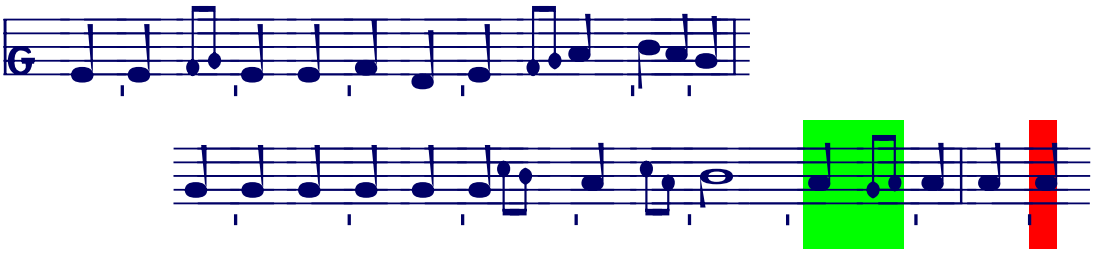

Typ G-h

Pri tomto type ide väčšinou o G-bloky (rovnaká štruktúra melódie), ku ktorým sa po modifikácii finály pripája záverová E-formula.

// In most cases G-blocks with an attached E3 formula.

Cez G3/U -a // via G3/U -a

Melódia spravidla stúpa od tónu E (finála predošlej periódy, E-úvod, 0) nahor, cez G-h k tónu *h*, kde môže pokračovať v deklamácii nad *h*. Cez formulu G3/U -a smeruje ku kontaktnému *a*.

1. Vzostup ku h *// ascent to b*

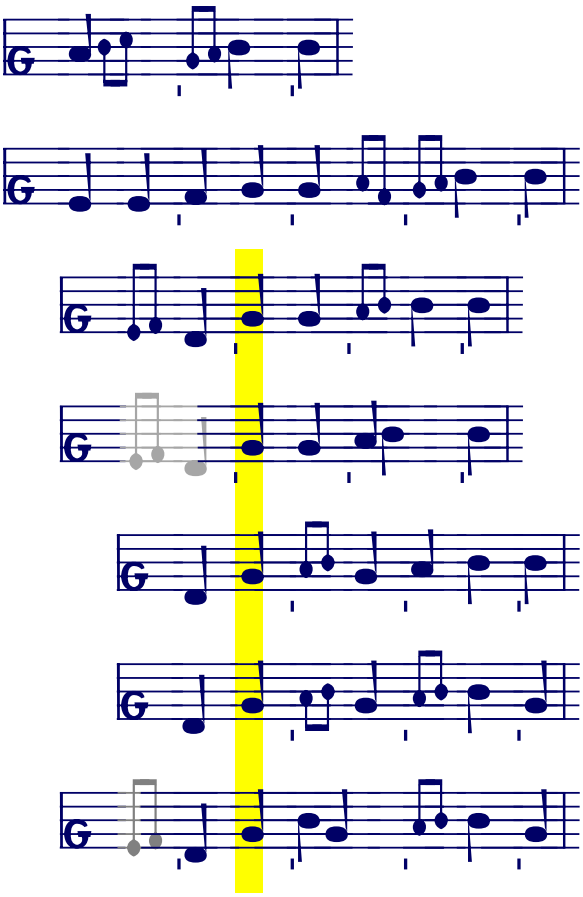

2. Deklamácia nad h, zostup ku a *// b-declamation, bending to a*

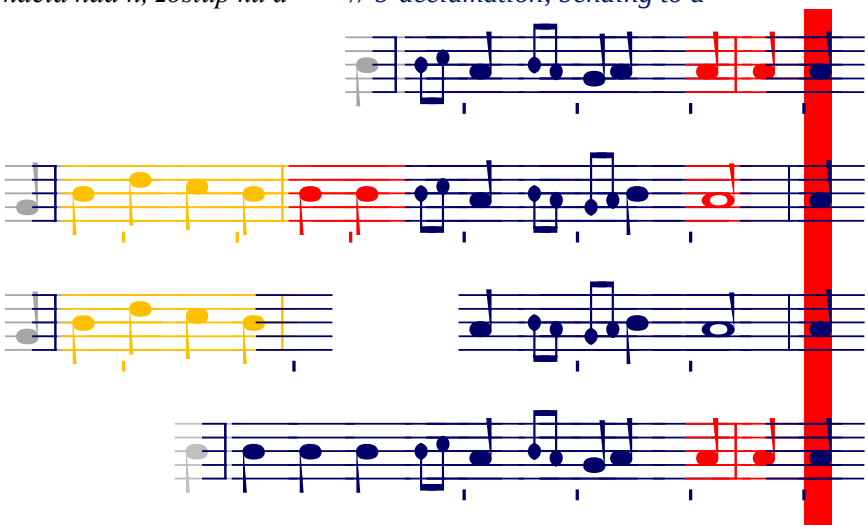

Cez G3/J -a **// via G3/J -a**

1. Vzostup ku h (po E3, po E-úvode) *// ascent to b (following the previous period or initio)*

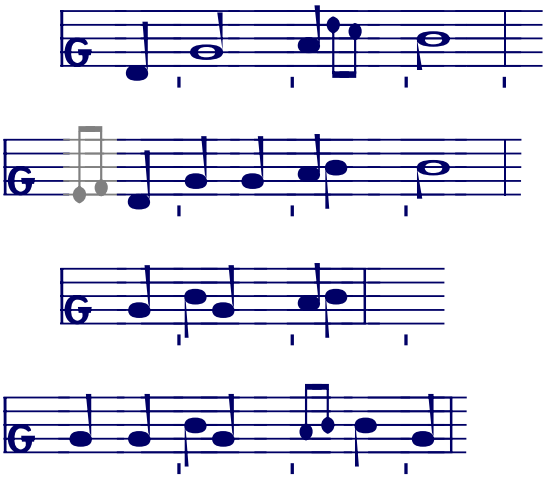

2. Deklamácia nad h, zostup ku a *// b-declamation, bending to a*

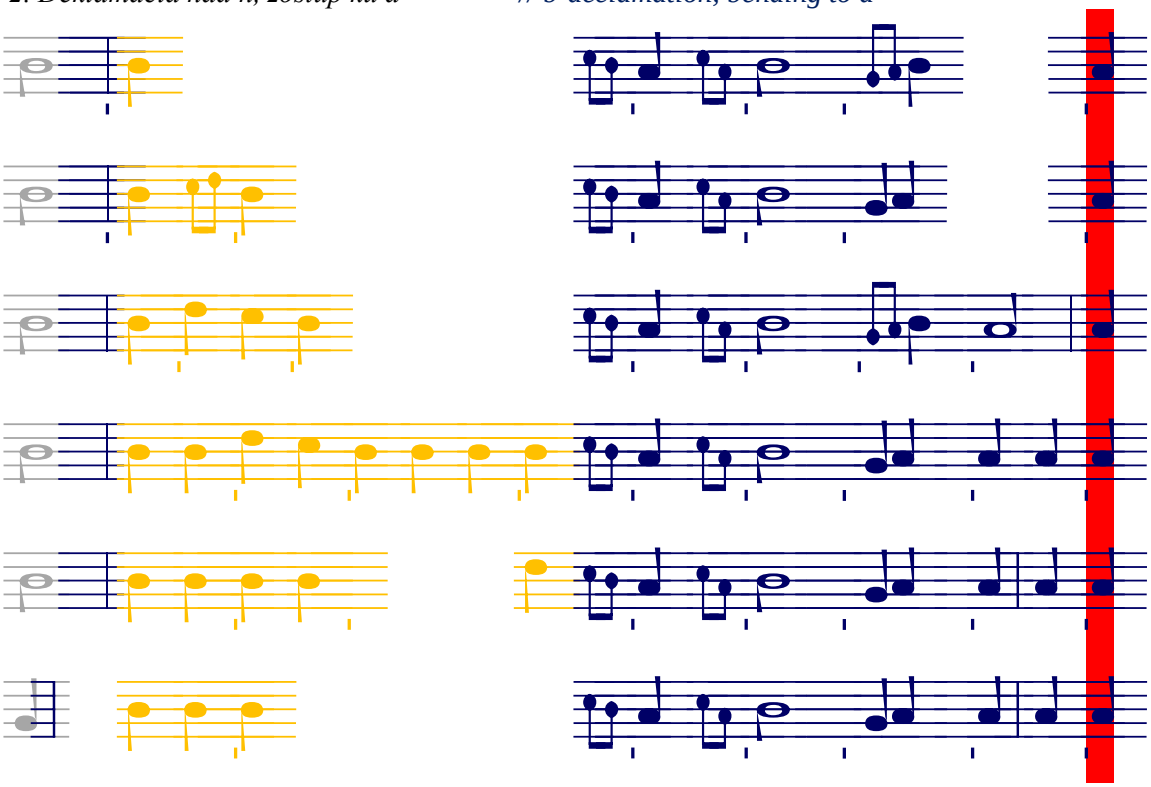

Krátky tvar ***// Short form***

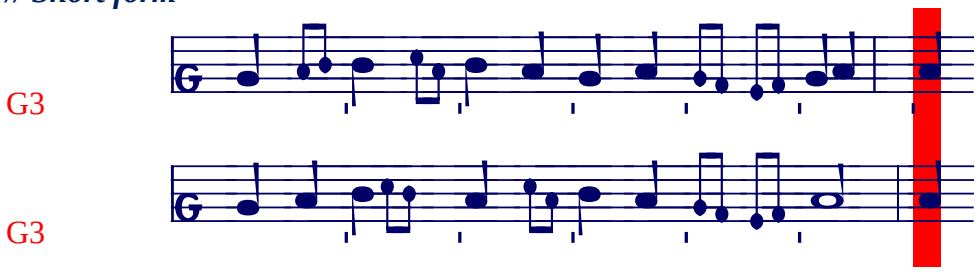

Osobitný tvar **–** po E-úvode, priamy nástup na tón *h*

// special form – a direct leap to b, following the initio

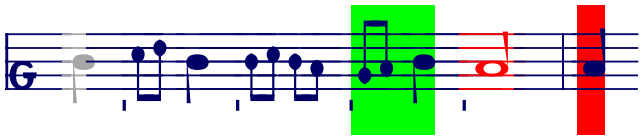

Bez G3 **// without G3 involved**

Po 0, E3, E-úvode // in the beginning of a new period, or following an initio

Kratší tvar „skláňa“ finálu formuly G-h k tónu *a*, na ktorom pokračuje krátka deklamácia ku kontaktnému *a*.

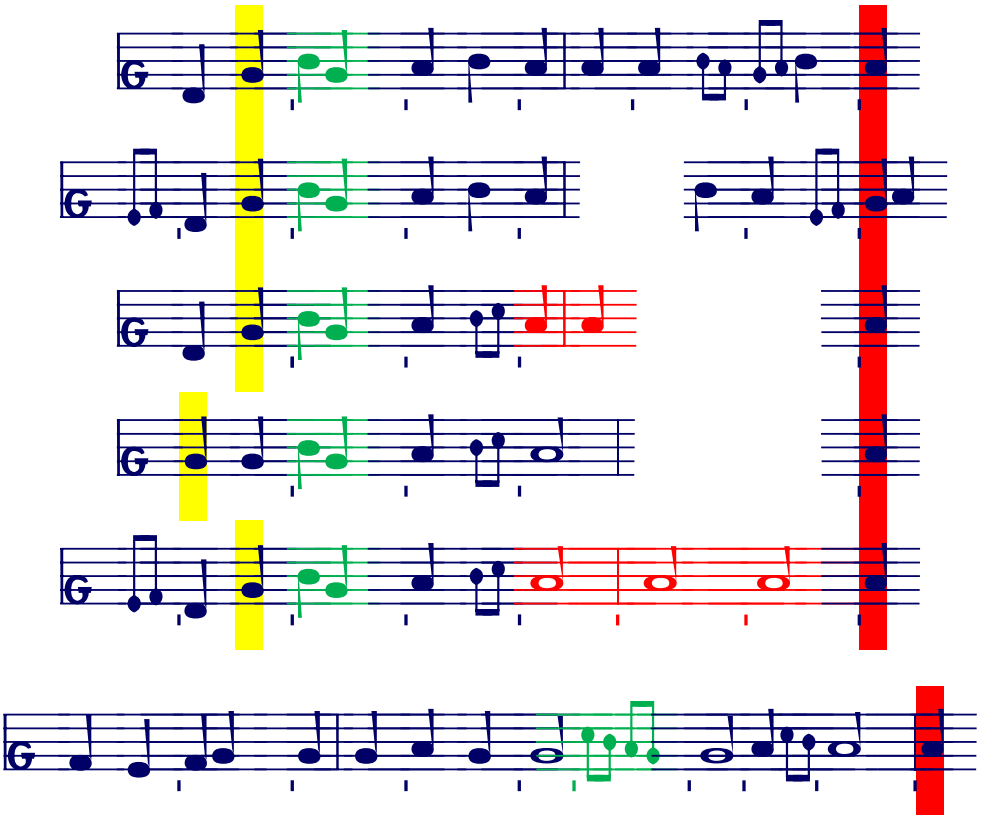

Typ a^

Prívodnú časť bloku typu a^ tvorí deklamácia na tóne alebo nad tónom *a*, bez nástupu alebo odklonu k tónu D.

Prostý *// Simple*
po E3, E-úvode, 0, G3 // in the beginning of a new period, block, or following an initio

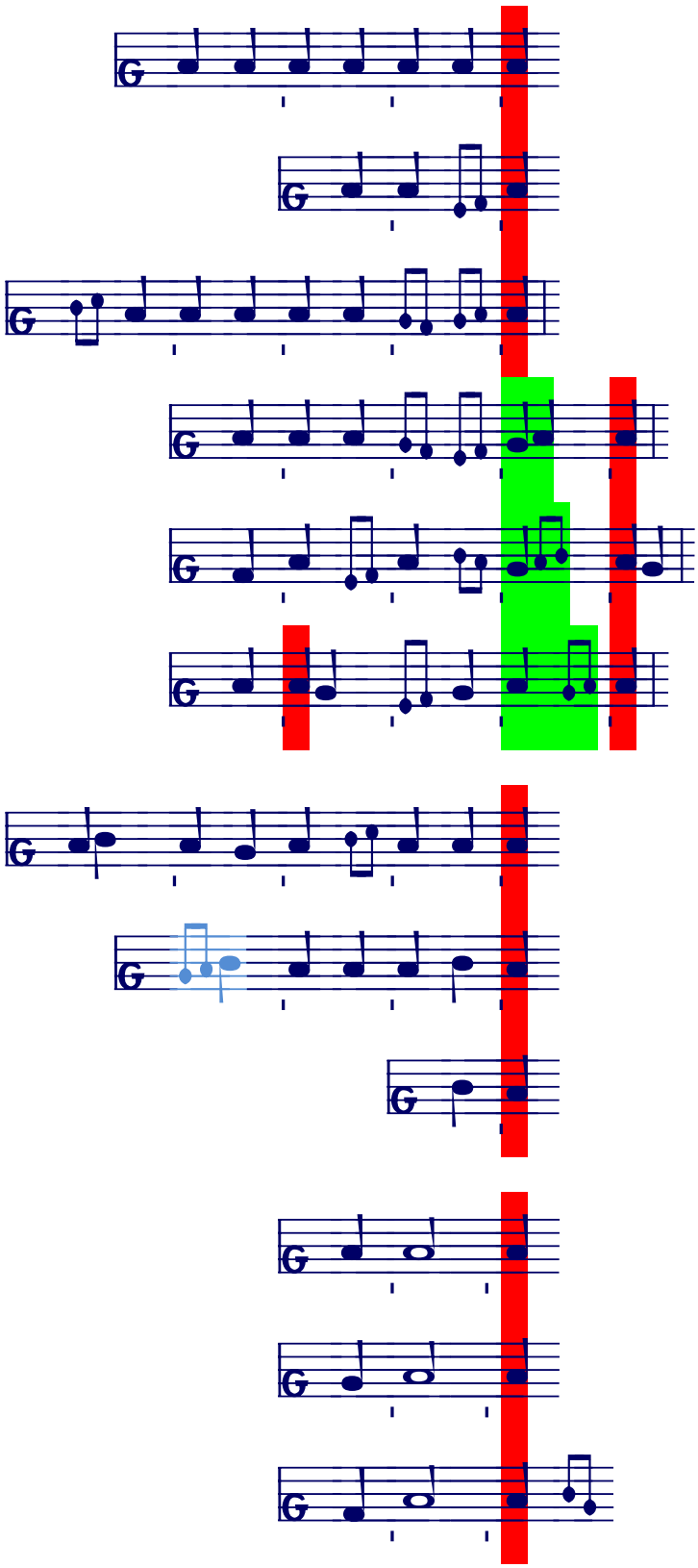

aj po G3

G3

*G / *a + a^

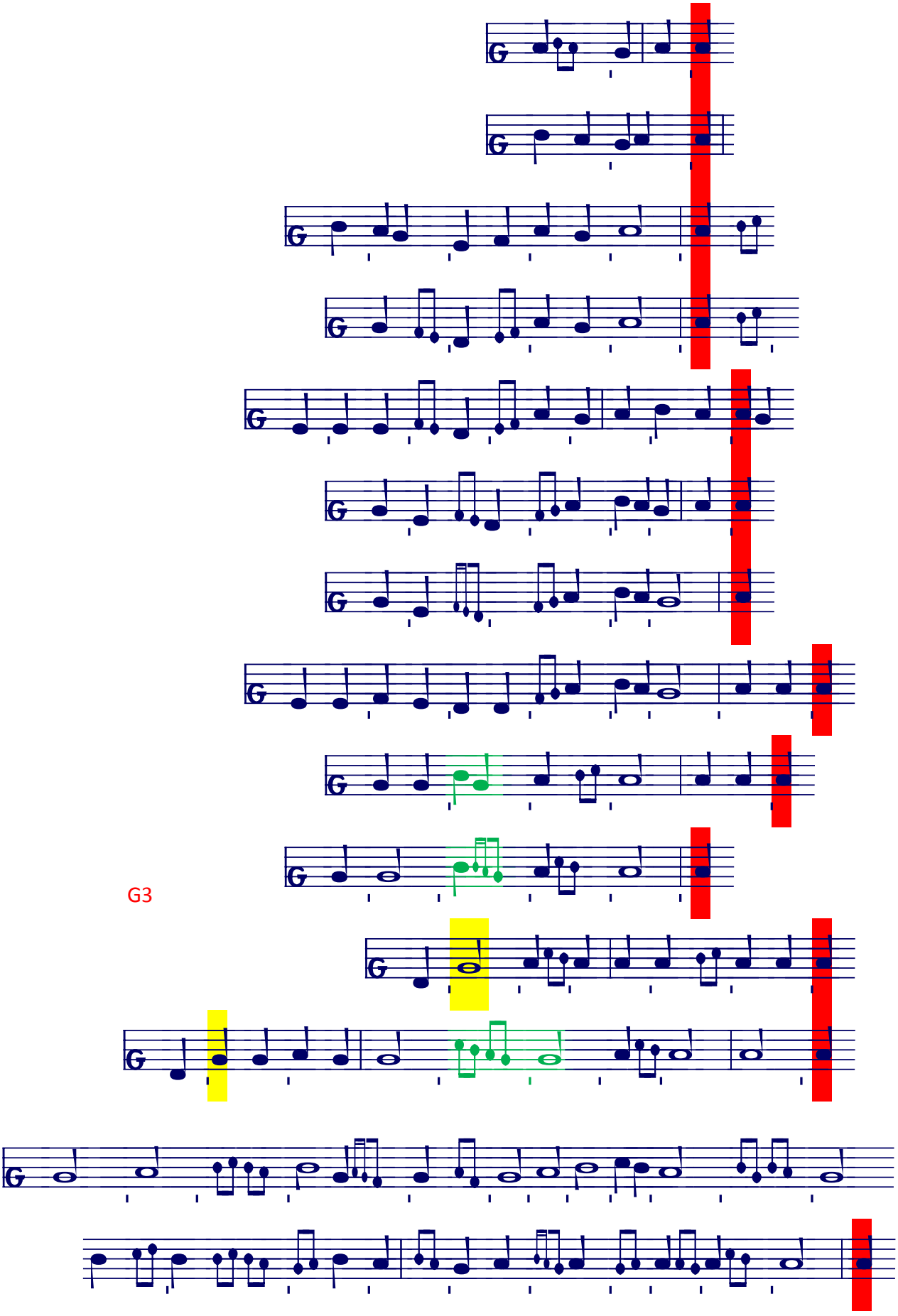

Typ E-a

po E3, 0, E-úvode // // in the beginning of a new period, or following an initio

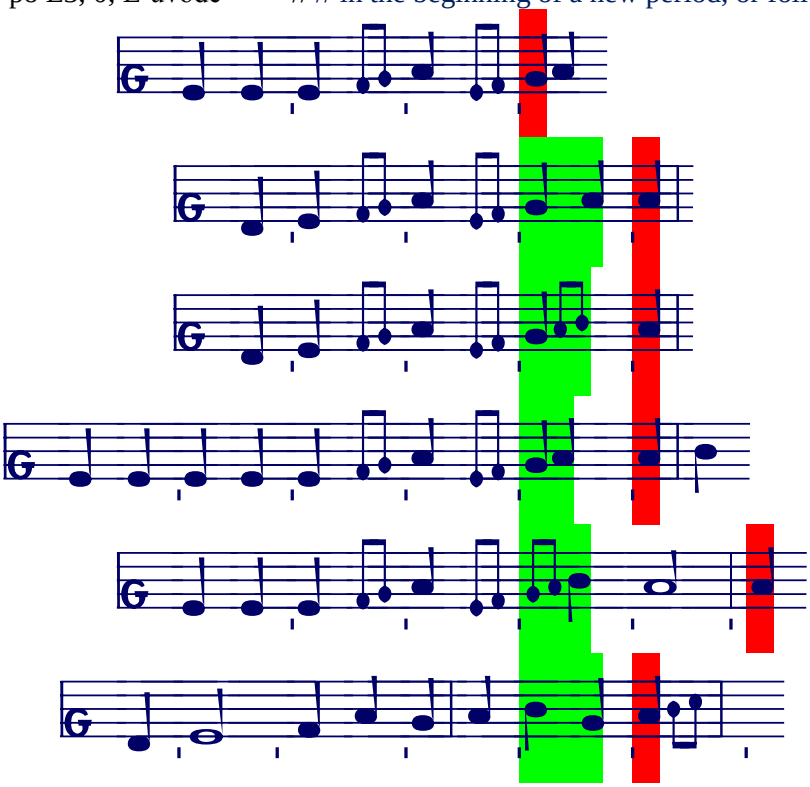

so zahrnutým G3 -a (po E3, E-úvode)
// including G3 -a (in the beginning of a new period, or following an initio)

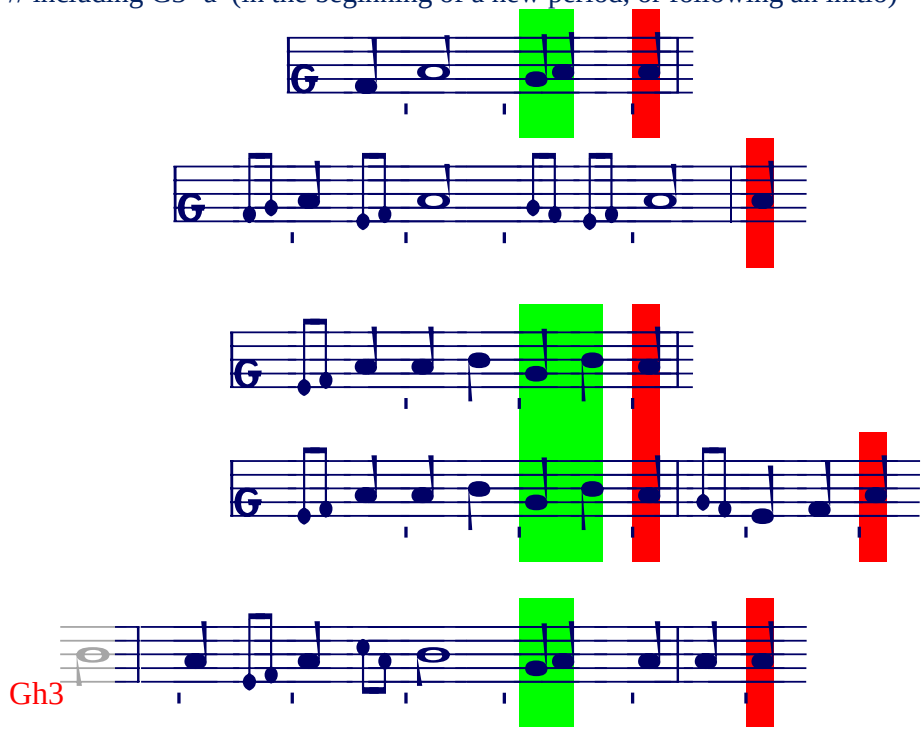

Nástup po D-úseku *// following a halfblock*

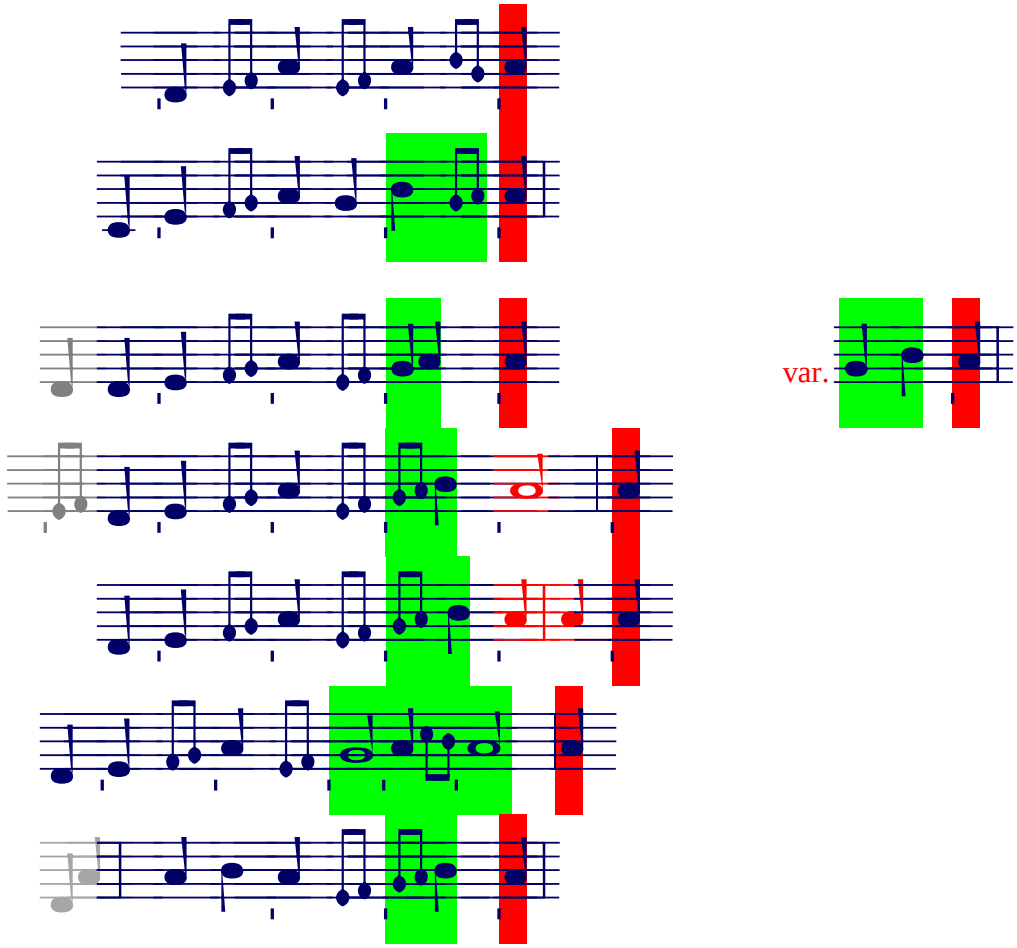

so zahrnutým G3 -a *// including G3 -a*

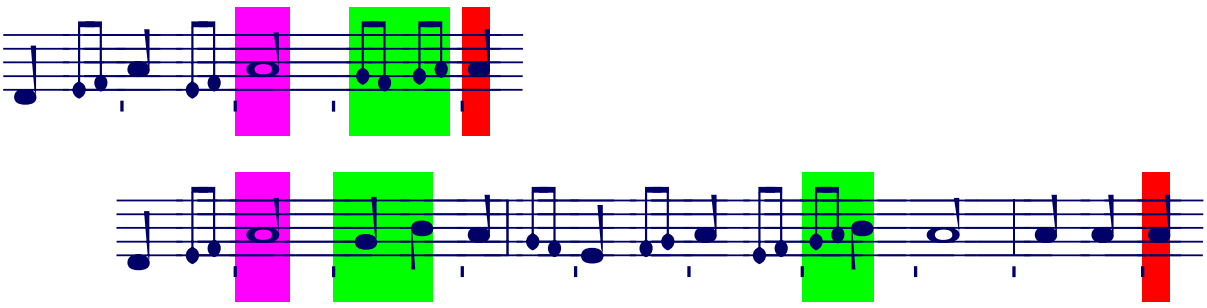

So skokom Da **// with Da leap**

Tento blok je typický skokom Da, výnimočne DG, a to najčastejšie na poslednej slabike alebo v kadencii D-úseku, ktorý tvorí prvú polovicu bloku.

Ukončenie D-úseku + pokračovanie bloku
// the ending of a D-halfblock + continuation of the block

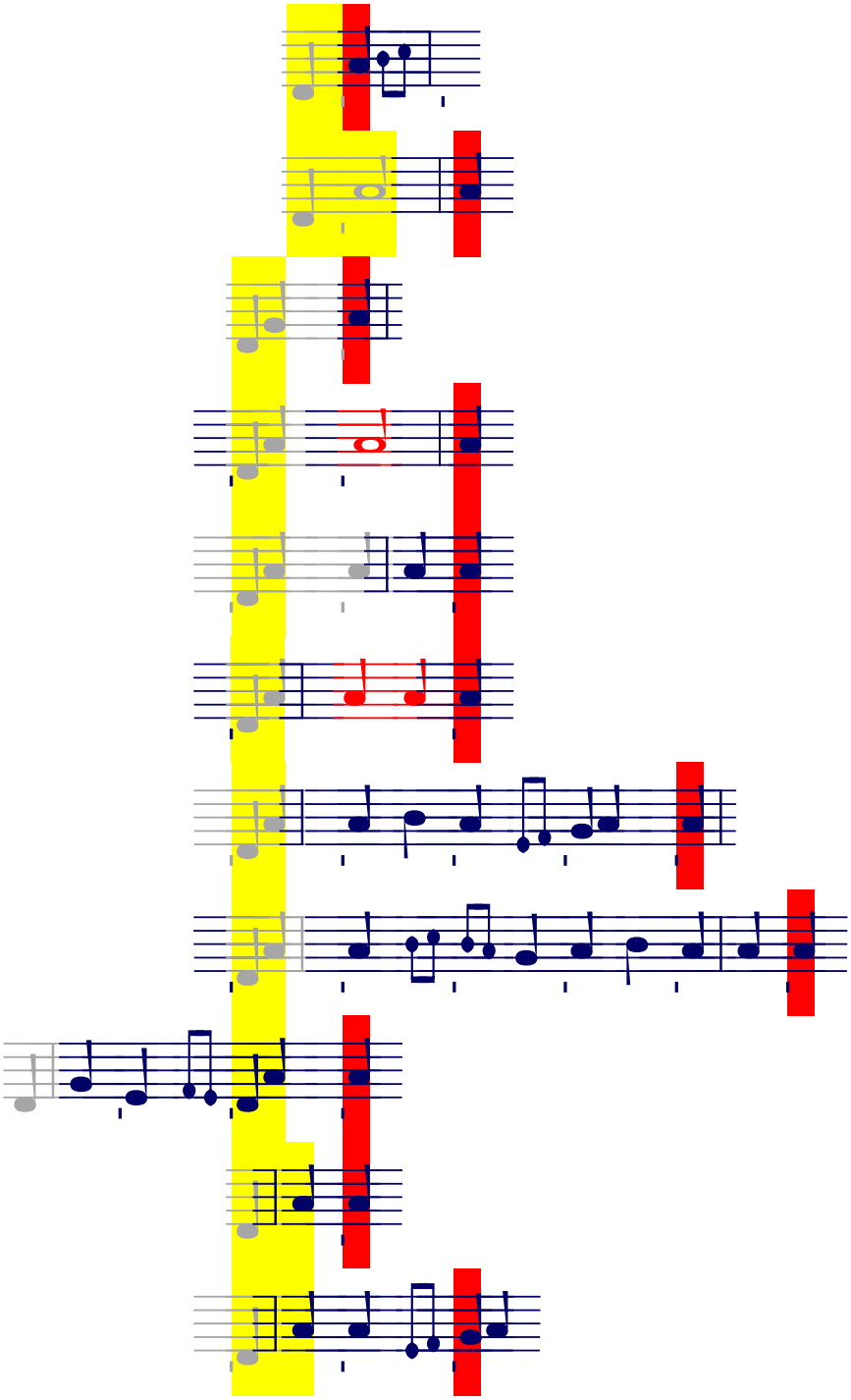

Skok Dh ***// Db leap***

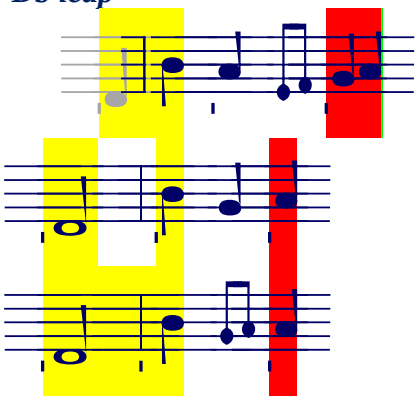

Typ D-E-a

Po E, 0, E-úvode // in the beginning of a new period, or following an initio

Prívod tvorí krátky motív, ktorý môže pripomínať formuly D2 alebo D3 -a. Ak je možné túto formulu oddeliť, dá sa uvažovať o osobitnom prípade D-úseku (polbloku).

// The leading in motif resembles a halfblock but in most cases it is not separable from the ascent to *a*.

Prosté *// Simple*

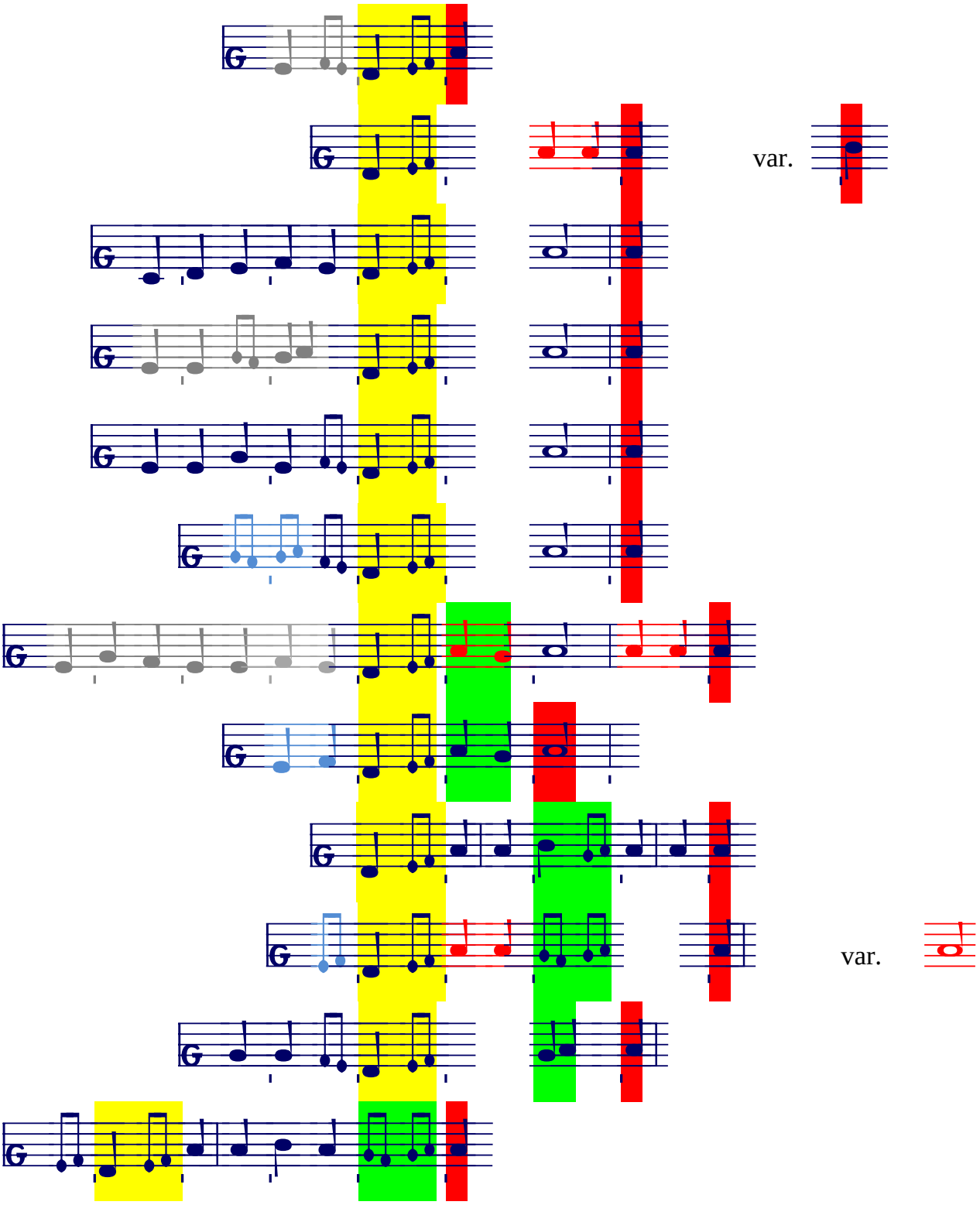

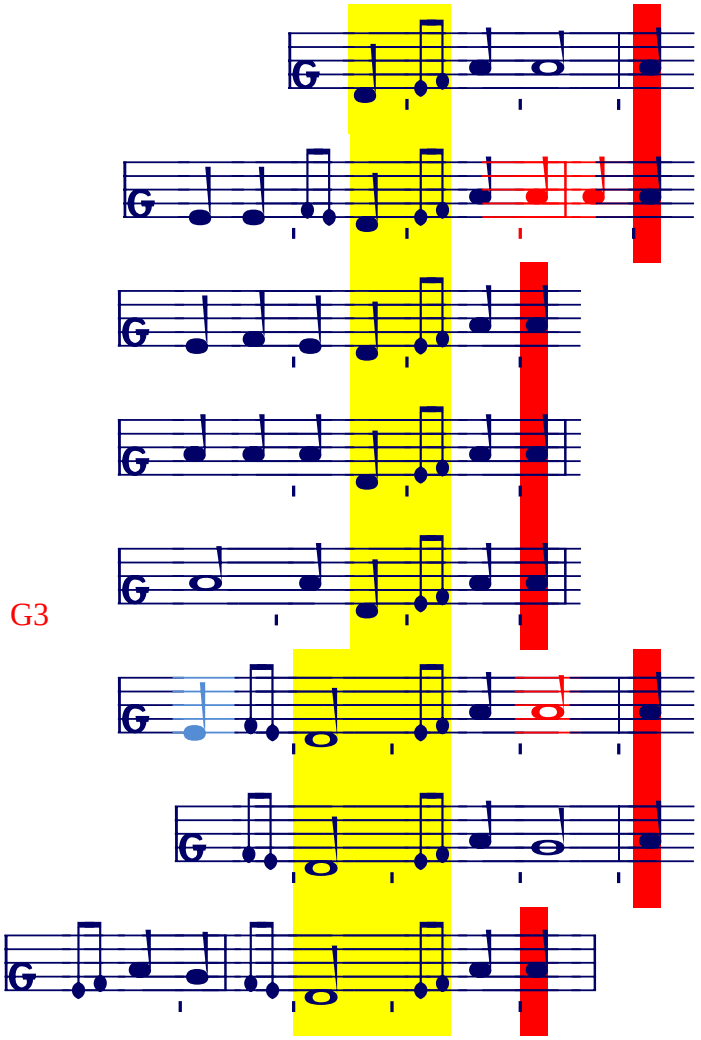
aj po G3
G3

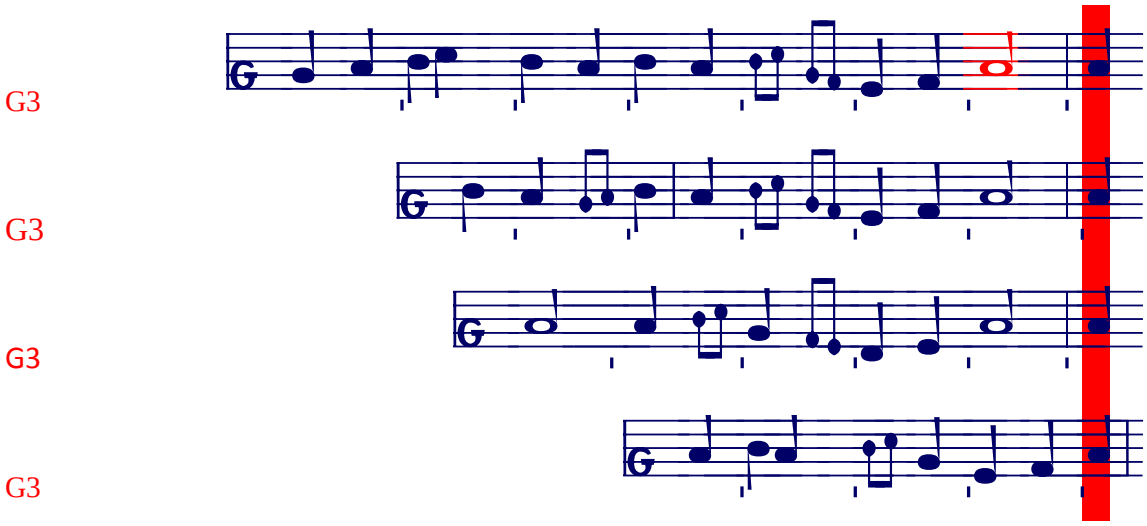
G3
G3
G3
G3

so zahrnutým G3 -a *// including G3 -a*

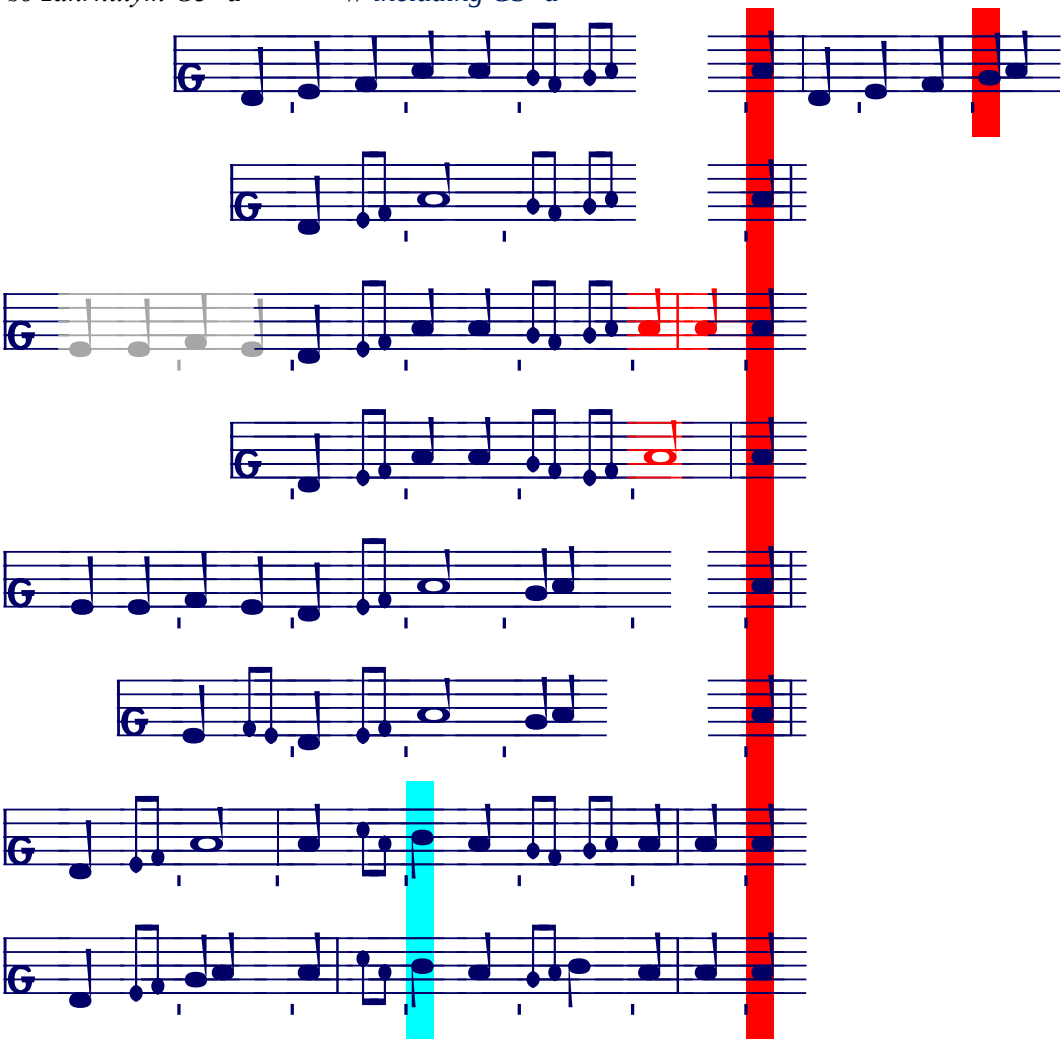

Nástup po D-úseku (alebo E-úvode + D-úseku)
// attached to D-halfblock (with or without initio)

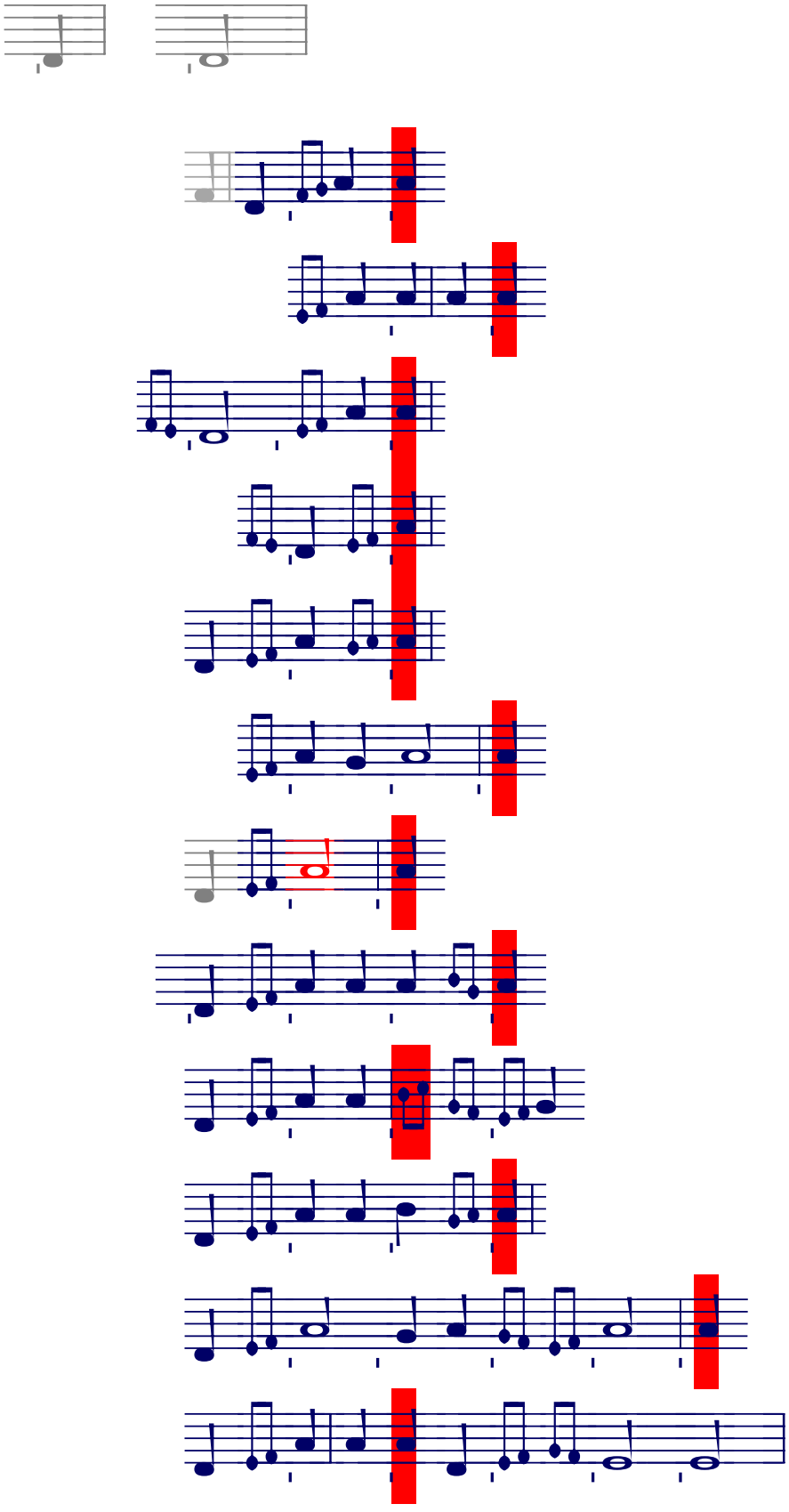

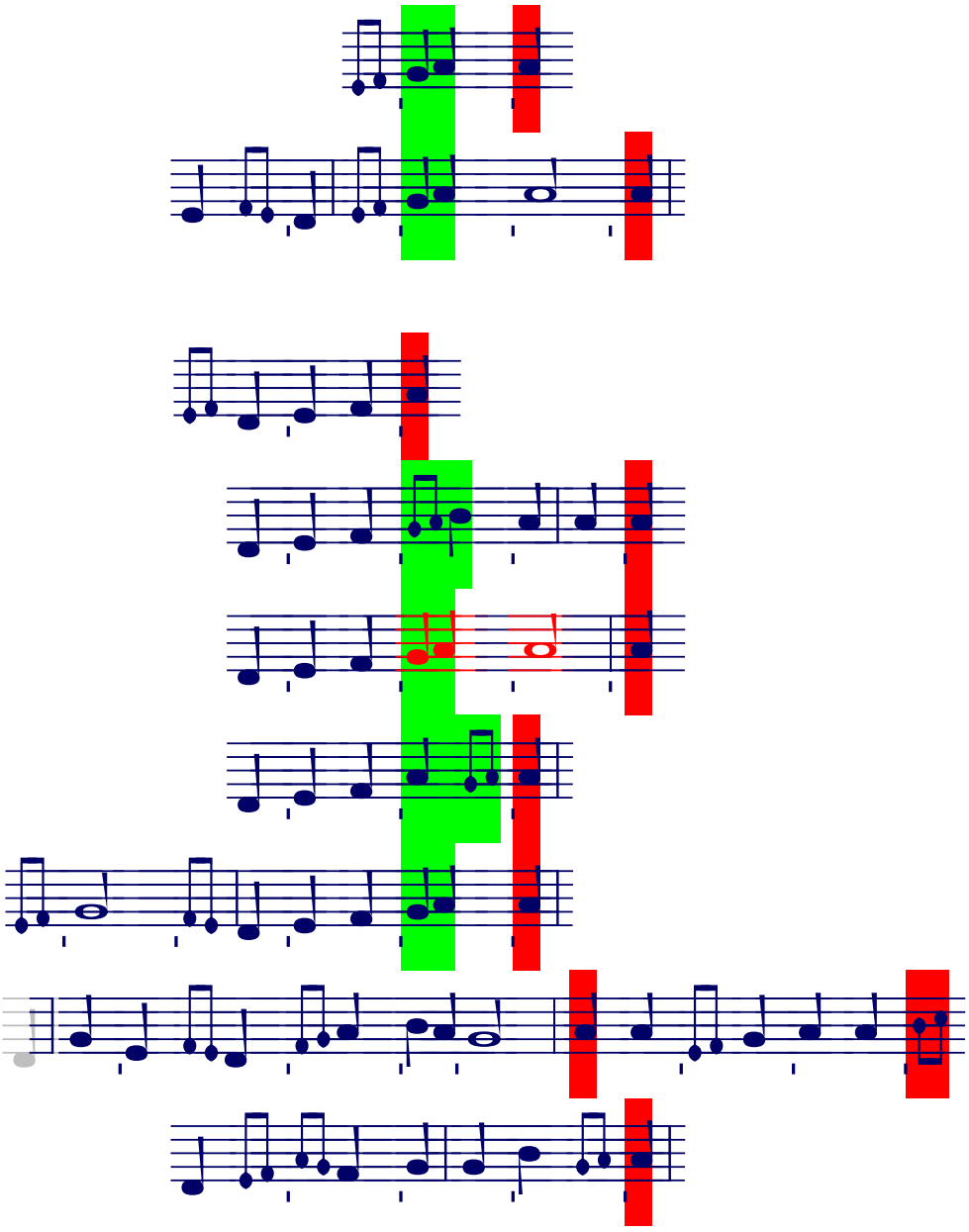

so zahrnutým G3 -a // including G3 -a

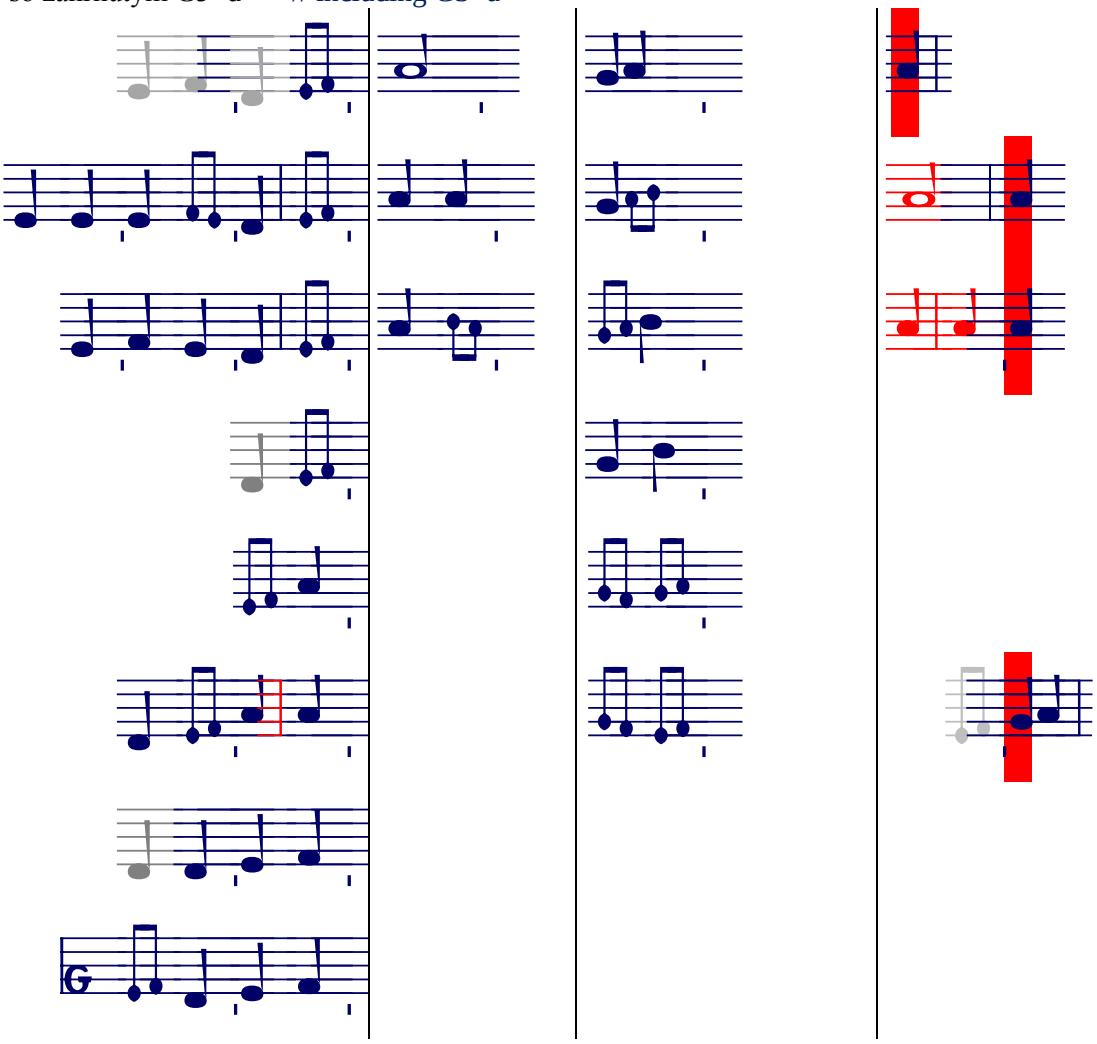

Typ CD-E

Zriedkavé, najmä po 0, E3 a E-úvode.
// Rare, in the beginning of a new period, or following an initio

Viaže sa s kratšími kadenčnými časťami, cez rozličné (alebo neidentifikovateľné) kontaktné tóny.
// With shorter cadential invariants, contact tones are hard to be identified.

Prostý // Simple

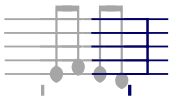

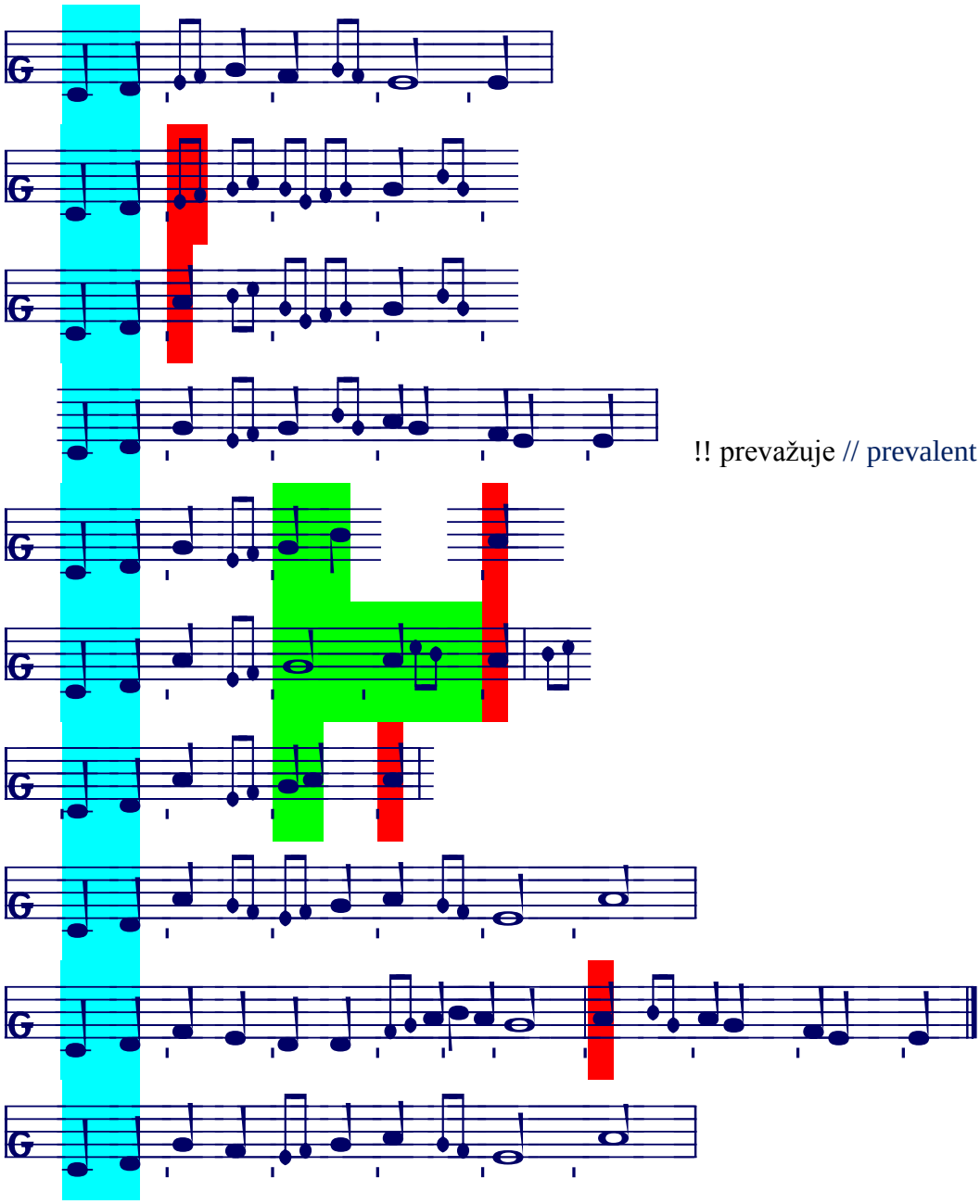

!! prevažuje // prevalent

Nástup po D-úseku (koncový tón D rozdrobená kylismou)
// Attached to a D-halfblock (tone D comminuted in kylisma)

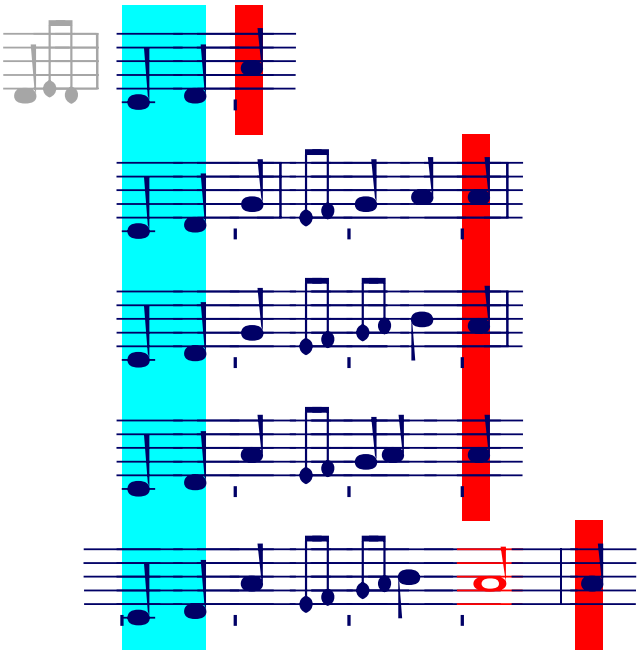

© 2017-18 irmologion.nfo.sk